

TALOUSARVIO vuodelle 2021 ja taloussuunnitelma vuosille 2022 - 2023

Kaupunginvaltuusto 7.12.2020

Sisällys

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	4
1 YLEINEN OSA	4
1.1 KAJAANIN KAUPUNGIN ORGANISAATORAKENNE	6
1.2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	8
1.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne	8
1.2.2 Kainuun alueen tilanne	9
1.2.3 Kuntatalouden tilanne.....	10
1.2.4 Väestö, työllisyys, asuminen, rakentaminen, hyvinvointi ja turvallisuus.....	13
2 KAUPUNKISTRATEGIA	23
3 ARVIO KAJAANI-KONSERNIN MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ	26
3.1 STRATEGISET RISKIT	26
3.2 RAHOITUSRISKIT	27
3.3 TOIMINNALLISET RISKIT	27
3.4 VAHINKORISKIT	28
4 TALOUSSUUNNITTELU	30
4.1 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SISÄLTÖ	30
4.2 TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN SITOVIUUS	31
4.3 TALOUSARVION KÄYTTÖSUUNNITELMA	33
4.4 TILIVELVOLLISUUS	33
5 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS	35
5.1 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS 2021–2023	35
5.2 KAJAANIN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA 2021	38
5.3 PERUSKAUPUNGIN TULOSLASKELMA 2019–2023.....	39
5.4 LIKELAITOSTEN TULOSLASKELMAYHDISTELMÄ 2021	40
5.5 KAJAANIN KAUPUNGIN (SIS. LIKELAITOKSET)	41
5.6 PERUSKAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA	41
6 KAJAANIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ	43
7 KÄYTTÖTALOUSOSA	48
7.1 KONSERNIHALLINTO	48
7.2 VUOLIOEN ALUELAUTAKUNTA	61
7.3 SIVISTYSTOIMIALA.....	62
7.4 YMPÄRISTÖTEKNINEN TOIMIALA	73
7.5 KAINUUN PELASTUSLAITOS –TOIMIALA	80
8. INVESTOINTIOSA	84
8.1 PERUSTELUT	84
8.2 KAJAANIN KAUPUNGIN INVESTOINTISUUNNITELMA 2020 – 2023, LIKELAITOSTEN YHTEENVETO	86
9 LIKELAITOKSET	90
9.1 KAJAANIN KAUPUNGIN KOULUTUSLIKELAITOS.....	90
9.2 KAJAANIN MAMSELLI -LIKELAITOS.....	97
9.3 KAJAANIN VESI -LIKELAITOS	101
9.4 VIMPELINLAAKSON KEHITTÄMISLIKELAITOS	106

10 TYTÄRYHTIÖT	111
10.1 KAJAANIN TEKNOLOGIAKESKUS OY	111
10.2 LOISTE OY	114
10.3 KAINUUN VOIMA OY	117
10.4 KAJAANIN ENERGIATUOTANTO OY	118
10.5 KIINTEISTÖ OY KAJAANIN LOHTAJAN PALVELUKESKUS	120
10.6 KIINTEISTÖ OY KAJAANIN PIETARI	121
10.7 KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU OY	123
10.8 EDUKAI OY	126

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Korona-viruksen aiheuttama pandemia seuraamuksineen on ollut kestopuheenaihe koko 2020 vuoden ajan. Vaikutusten laajuutta ei vielä tiedä kukaan, mutta joka tapauksessa se tulee vaikuttamaan myös vuoden 2021 talousnäkyymiin. Kainuussa koronan vaikutukset ovat olleet selvästi pienemmät kuin muualla maassa.

Kuntatalouden näkymät olivat monella tapaa epävarmat jo ennen koronaa. Epidemian ensimmäisen vaiheen haitallisten vaikutusten torjumisesta on selvitty kuitenkin varsin hyvin. Suomen valtion kuntasektorille osoittamat kertaluontoiset korona-avustukset auttavat pahimman yli, mutta pahentuessaan ja pitkittyessään epidemia voi aiheuttaa isoja hankaluuksia kuntataloudelle.

Kaupungin talousarvio vuodelle 2021 on tulokseltaan noin 1,7 miljoonaa euroa alijäämäinen liikelaitosten kanssa. Kaupungin vuosikate on 15,1 miljoonaa euroa, joka riittää kattamaan noin 86 prosenttia poistoista.

Investoinnit ovat olleet useita vuosia hyvin korkealla, jopa liiankin korkealla tasolla talouden kantokykyyn nähden. Tämä on ollut tietoinen strateginen linjaus, jolla on saatu vähennettyä vuosien ja vuosikymmenten saatossa kertynyttä korjausvelkaa. Hyvässä kunnossa olevat toimitilat ja kunnallisinfra ovat merkittävä hyvinvointitekijä kaikille kaupunkilaisille. Investointitasen laskeminen talouden kestäväään tasoon tulee olemaan yksi sopeuttamisohjelman keskeisistä tavoitteista. Tämä linjaus näkyy jo ensi vuonna käytännön tasolla. Uusia merkittäviä rakennuskohteita ei olla aloittamassa. Vuonna 2021 nettoinvestoinnit ovat 20,4 miljoonaa euroa liikelaitosten kanssa. Tämä investointitaso on alhaisin moneen vuoteen.

Kainuun sote -kuntayhtymän kustannusten kehitys vaikuttaa vahvasti kaupungin talousarvion menoihin. Niin on nytkin. Vuosikautia jatkunut tilanne on ollut sellainen, että kuntien tulopohjan kasvu ei ole riittänyt Kainuun soten esittämän kustannustason kattamiseen. Sotella on meneillään säästöohjelma, jossa vuoden 2021 talousarvio on käytännössä ”jäädytetty” vuoden 2020 tasoon. Tavoite on varsin kova, joten sen saavuttamiseen voi liittyä epävarmuutta. Myönteiseltä kannalta katsottuna on hyvä asia, että talouden tasapainottamista ainakin yritetään.

Kaupungin talouden sopeuttamisohjelman toteuttamista jatketaan vuosina 2021 - 22. Ensi vuonna valmistuu muun muassa päivitetty kouluverkko selvitys ja selvitetään etätöiden sekä digitalisaation lisäämismahdollisuuksia työnteossa. Kajaanin kunnallisveroprosentti pidetään entisellä tasollaan. Kiinteistöveroprosentteja lasketaan yleishyödyllisten kiinteistöjen osalta 1,1 prosentista 0,1 prosenttiin. Tuloveroprosenttia joudutaan joka tapauksessa tarkastelemaan vuonna 2022, mikäli sote-uudistus tulee voimaan vuoden 2023 alusta.

Kaupunkikonsernilla on velkaa noin 640 miljoonaa euroa. Velkamäärän suuruus johtuu siitä, että Kajaanin kaupunki omistaa 50,1 prosenttia Loiste-konsernista eli se on meidän tytäryhtiö. Enemmistöomistuksen takia Loisten kaikki velat näkyvät kaupungin tilinpäätöksessä, mutta kaupunki ei ole niistä millään tavoin takausvastuussa tai antanut niille muitakaan vakuuksia. Peruskaupungin ja liikelaitosten tarpeisiin otetun velan määrä konsernivalasta on noin 140 miljoonaa euroa ja se on kaupungin vastuulla oleva velkaosuus. Kaupungin vastuulla olevista lainoista kertyy noin 3900 euroa/asukas, joka on melko lähellä koko maan keskiarvoa.

Kaupungin elinvoimaohjelman toteuttamisessa keskeisiä toimenpiteitä ovat kaupungin houkuttelevuuden lisääminen, hyvien asioiden markkinoinnin terävöittäminen sekä osaavan työvoiman saannin varmistaminen. Lähtökohtana tulee olla elinvoimaisuuden kehittämisen kytkeminen osaksi kaikkea päätöksentekoa. Kaupungin tehtävä on ensisijaisesti toimia mahdollistajan roolissa elinkeinoelämän osalta. Vuoden 2021 talousarviossa kehittämiseen osoitetut rahat säilyvät kutakuinkin ennallaan, mutta niillä tavoitellaan nykyistä parempia tuloksia ja vaikuttavuutta. Suurin yksittäinen taloudellinen panostus kohdistuu LUMI-supertietokoneen ympärillä toimivaan hankkeeseen. Kainuun Etu Oy:n toiminta päättyy vuodenvaihteessa ja jatkossa merkittävä osa hanketoiminnasta toteutetaan Kajaanin Ammattikorkeakoulussa.

Työllisyystilanne on vuoteen 2021 lähdeäessä parantunut korona-aikaa edeltävälle tasolle. Tarjolla olevien kiinnostavien työpaikkojen määrän lisääntyminen on myös varmin tae asukasluvun kääntämiseksi kasvu-suuntaan. Eräillä sektoreilla, kuten metalli- ja kaivosteollisuudessa sekä ICT-teknologian alalla, on havaittavissa suurta osaaapulaa. Tähän haasteeseen vastaaminen edellyttää aktiivista rekrytointitoimintaa ja markkinointia.

Terrafame Oy:n ja Skoda Transtech Oy:n tulevaisuudennäkymillä on iso vaikutus Kajaanin työllisyyteen. Skoda Transtech Oy:llä on tällä hetkellä tilauksia vielä vuosiksi eteenpäin ja Terrafame Oy:n akkukemikaali-tehtaalle on avautumassa 150 uutta työpaikkaa. Myönteisestä vireestä kertoo myös se, että esimerkiksi Teknologiakeskus Oy:n toimitilat ovat miltei täynnä. Lisäksi yrityskäyttöön soveltuvista tonteista on pulaa kaupungin alueella. LUMI-supertietokone on tulossa Renforsin Rantaan CSC:n datakeskukseen. LUMI on yksi kolmesta Euroopan tehokkaimmista suurteholaskentakoneista ja se avaa huikkeitä mahdollisuuksia esimerkiksi tekoälyn kehittämiseen.

Kajaanin kaupungin tulevaisuuden kannalta on vuosille 2019 - 22 hyväksytyn kaupunkistrategian linjausten toteuttaminen aivan ratkaisevassa roolissa. Talouden sopeuttamisohjelmaan sitoutuminen ja sen määrätietoinen toteuttaminen ovat aivan välttämättömiä toimenpiteitä. Kajaanin kaupungin alueella on monia osaamiskeskittymiä, jotka voidaan yhdistää koulutukseen ja tutkimukseen sekä synnyttää merkittävää uutta yritystoimintaa. Pieni maakuntakeskuskaupunki voi profiloitua asuin- ja yritysympäristön vetovoimaisuudella, ketteryydellä ja luonnonläheisyydellä. Hyvin toimivat palvelut ovat ensiarvoisen merkittäviä hyvinvointi- ja vetovoimatekijöitä. Tekemällä hyvin valmisteltuja ja ennakoituja toimenpiteitä voimme varmistaa hyvät peruspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut myös tulevaisuudessa. Tähän työhön antaa vankan perustan kaupunkimme 370-vuotinen historia.

Jari Tolonen
kaupunginjohtaja

1 YLEINEN OSA

1.1 Kajaanin kaupungin organisaatorakenne

Päätösvaltaa kaupungissa käyttävät kuntalaisten vaaleilla neljäksi vuodeksi kerrallaan valitsema valtuusto sekä sen valitsevat kaupunginhallitus ja lautakunnat. Kaupungin päätöksentekojärjestelmän määrittävät kuntalaki ja hallintosääntö.

Kajaanin kaupungissa on kaupunginhallituksen lisäksi neljä lautakuntaa ja neljä liikelaitosta. Lautakunnat ovat sivistyslautakunta, ympäristötekkinen lautakunta, pelastuslautakunta ja Vuolijoen aluelautakunta. Liikelaitoksia ovat Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos, Kajaanin Mamselli, Kajaanin Vesi ja Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos.

Valtuusto on lisäksi asettanut toimikaudekseen tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Vaalien järjestämisestä vastaa keskusvaalilautakunta.

Kaupunginvaltuuston jäsenmäärä määräytyy kuntalain tai kunnan oman päätöksen mukaisesti. Kajaanissa valtuustossa on 51 valtuutettua. Kaupunginvaltuusto on nimittänyt kaupunginhallituksen, jonka toimikausi on kaksi vuotta. Kaupunginhallituksessa on 11 jäsentä. Kaupunginhallituksen alaisena toimivat työllisyysjaosto ja elinkeinojaosto.

Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, joka päättää muun muassa:

- kuntastrategiasta,
- hallintosäännöstä,
- talousarviosta ja taloussuunnitelmasta,
- omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeista,
- konserniyhtiöille asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista,
- varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista,
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista sekä
- muista valtuuston päätettäväksi määräytyistä asioista.

Valtuusto käsittelee asiat kaupunginhallituksen valmistelun pohjalta. Valtuusto voi siirtää päätösvaltaansa edelleen muille kaupungin toimielimille. Kajaanin kaupungin hallintosäännössä määrätään kaupungin eri viranomaisten toimivallan jaosta ja tehtävistä.

Kajaani-konserni

Kajaani-konsernin emoyhteisönä toimii Kajaanin kaupunki. Kajaani-konserniin kuuluvat kirjanpitolain mukaisesti kaupungin määräysvallassa olevat osakeyhtiöt (tytäryhtiöt), joita on kahdeksan. Kajaanin kaupungilla on viisi osakkuusyhteisöä, joissa kaupungin omistusosuus on 20–50 prosenttia. Lisäksi kaupunki on mukana kuntayhtymissä, joissa omistusosuus on 42,8–47,5 prosenttia.

Kajaanin kaupungin konsernirakenne 1.1.2021

Sisäinen konserni

Toimialat

Konsernihallinto	Ympäristötekhninen
Vuolijoen aluelautakunta	Kainuun pelastuslaitos
Sivistys	

Liikelaitokset

Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos
Kajaanin Mamselli -liikelaitos
Kajaanin Vesi -liikelaitos
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos

Kuntayhtymät

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	47,5 %
Kainuun liitto	46,8 %
Kainuun jätehuollon kuntayhtymä Eko-Kymppi	42,8 %

Omistusyhteisyyhteisöt

Kainuun Etu Oy	45,4 %
Loiste Lämpö Oy	45,0 %
Kiinteistö Oy Kajaanin Kisatie	41,4 %
Kajaanin Matkailu Oy	30,0 %
Kainuunmeren Työterveys Oy	22,8 %
Kajaanin Palvelutalosaatiö	

Tytäryhtiöt

Juridinen konserni

Kajaanin Teknologiaakeskus Oy	100 %
Loiste Oy	50,1 %
Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan Palvelukeskus	74,8 %
Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	100 %
Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	100 %
Edukai Oy	100 %
Kajaanin Energiatuotanto Oy	100 %
Kainuun Voima Oy (omistus: Kajaanin Energiatuotanto Oy 50 % Kajaanin kaupunki 50 %)	100 %

1.2 Toimintaympäristö

1.2.1 Yleinen taloudellinen tilanne

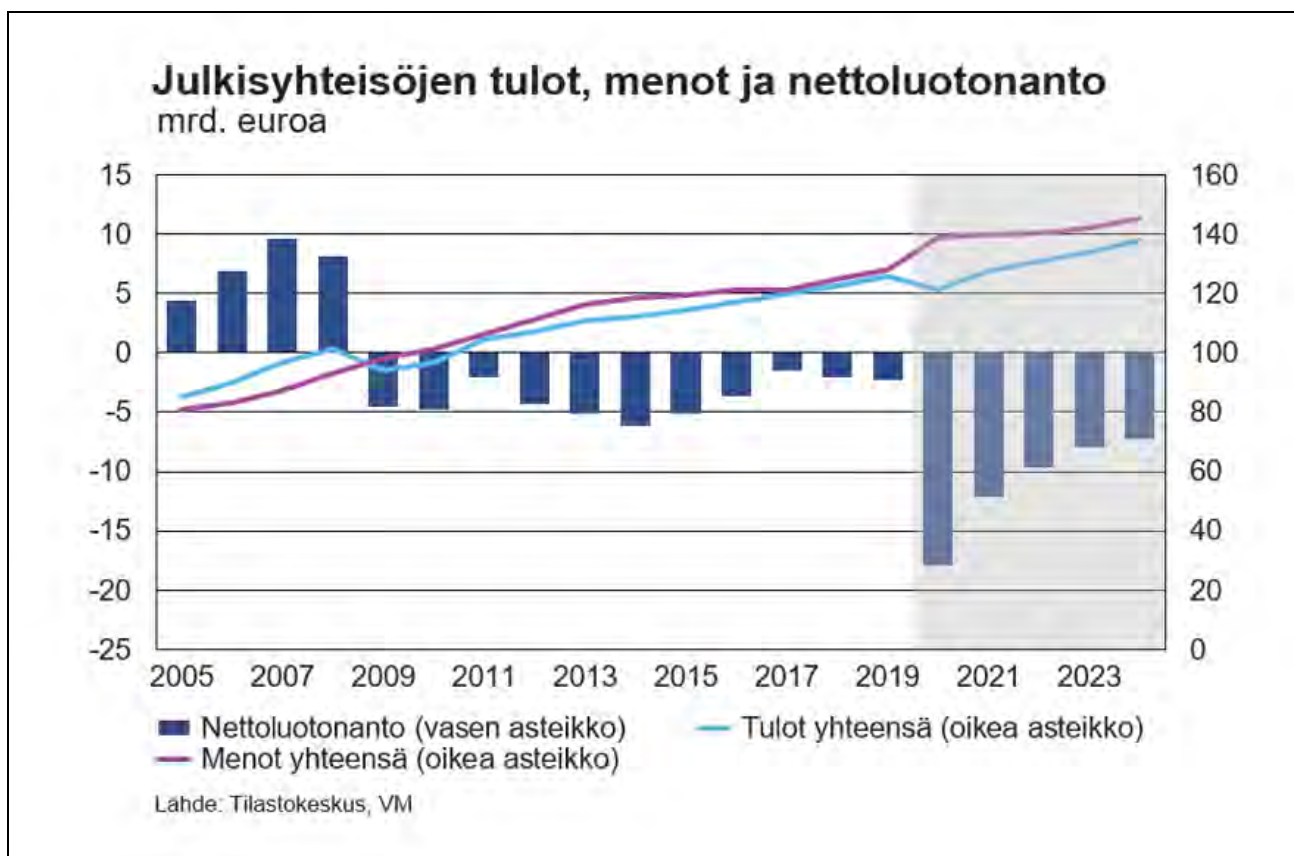
Valtiovarainministeriön 5.10.2020 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan bruttokansantuotteen arvioidaan supistuvan 4,5 % v. 2020. Viennin lisäksi supistuvat yksityinen kulutus sekä yksityiset investoinnit. Julkisten menojen lisääntyminen tukee talouskasvua tänä vuonna. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,6 % v. 2021 ja 1,7 % v. 2022.

Talouden toipuminen tämän vuoden loppupuolelta alkaen on hidasta taloudenpitäjien alhaisen luottamuksen sekä epävarmuuden kasvun seurauksena. Talous toipuu alkuvuoden pysähdyksestä asteittain. Nopeimmin palautuu yksityinen kulutus, mutta yksityisten palveluiden kulutuksen kasvu jää edelleen vaisuksi. Investointien toipumista heikentää myös asuinrakentamisen väheneminen. Vienti ja teollisuustuotanto kärsivät globaalin pandemian jatkumisesta ja kääntyvät kasvuun vasta ensi vuoden puolella.

Työllisyys supistuu 2 % v. 2020 ja alkaa palautua ensi vuoden loppupuolella. Työttömyysaste nousee 8,2 prosenttiin v. 2021. Työllisyysaste palautuu vähitellen, mutta jää 71,9 prosenttiin v. 2024.

Julkisen talouden alijäämä kasvaa tänä vuonna 18 mrd. euroon ja julkisyhteisöjen velka n. 70 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Lähivuosina julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino pienenee, kun talous elpyy ja monet hallituksen päättämät covid-19-epidemiaan liittyvät väliaikaiset tukitoimet päättyvät. Julkinen talous pysyy kuitenkin tuntuvasti alijäämäisenä ja velkasuhde jatkaa kasvuaan.

Lähde: VM, Taloudellinen katsaus, 5.10.2020

1.2.2 Kainuun alueen tilanne

Kainuun alueen tilanne

Kainuun talous on viime vuosina kehittynyt erittäin positiivisesti ja kasvu jatkui vahvana koronavirukseen saakka. Koronan vaikutukset ovat Kainuussa jääneet hieman vähäisemmiksi muuhun maahan verrattuna ja toipuminen on ollut oletettua nopeampaa. Kainuun elinkeinorakenne on osoittautunut riittävän laaja-alaiseksi kriisistä selviytymiseen. Tilanne kuitenkin vaihtelee huomattavasti toimialoittain ja yrityskohtaisesti. Kainuuseen on tähän mennessä myönnetty erilaisia koronaan liittyviä yritystukia noin 14 milj. euroa ja noin 500 henkilöä on hakenut yrittäjien työttömyysturvaa.

Työttömyystilanne oli Kainuussakin vaikea koronaviruksen leviämisen jälkeen ja huhtikuun lopussa työttömiä työnhakijoita oli yli 5000. Työttömyys on kuitenkin pienentynyt tasaisesti toukokuusta lähtien ja Kainuun tilanne on poikkeuksellinen, sillä enää ei olla kaukana vuoden takaisista luvuistakaan. Kehitys johtuu etenkin lomautettujen määrän nopeasta vähenemisestä. Työttömyyden nopeaan palautumiseen vaikuttaa julkisen sektorin suuri osuus, se, että maakunnan suuret yritykset ovat pystyneet toimimaan lähes normaalisti ja koska kotimainen matkailu oli kesällä vilkasta.

Lähtöleikkauksen näkymiä leimaa silti epävarmuus ja aluetalouden ennakoitua kokonaisuutena heikentyvän. Koronaviruksesta aiheutuvien rajoitustoimien jatkumisella voi olla paikallisesti suuria negatiivisia vaikutuksia yritysten toimintaan. Lentoliikenteen pysähtyminen ja epävarmuus sen jatkosta on merkittävä uhkatekijä niin yritysten kasvun ja kansainvälistymisen kuin alueen saavutettavuuden kannalta. Positiivista on, että yritykset ovat hyödyntäneet korona-aikaa kehittämällä ja uudistamalla liiketoimintaansa, esimerkiksi digitalisaatiossa on otettu askelia eteenpäin. Yritysverustusta on pysynyt entisellä tasolla.

Liikevaihto laski keväällä lähes kaikissa Kainuun kärkitoimialaklustereissa. Kaivannaisalan kehitys poikkeaa merkittävästi muista toimialoista, sillä sen liikevaihto kasvoi huimat 33 % ja henkilöstömäärä yli 24 %, kun kaikilla muilla toimialoilla henkilöstömäärät vähenivät. Terrafame Oy:n akkukemikaalitehtaan käynnistyttyminen on lisännyt henkilöstöä sekä tehtaalla että alihankkijoilla. Koronan vaikutus Sotkamo Silver Oy:nkin toimintaan jäi lyhytaikaiseksi. Kaivannaistoiminnan ennakoitua jatkuvan hyvässä vauhdissa. Metalliklusterin veturin, Skoda Transtech Oy:n toimintaan koronaviruksella ei juurikaan ole ollut vaikutusta. Muutoin metallialan näkymät ovat epävarmat kysynnän heikkenemisen vuoksi. Kokonaisuutena teollisuudessa negatiiviset vaikutukset ovat olleet vähäisempiä tai niiden odotetaan tulevan viiveellä viennin heikkenemisen myötä.

Koronan vaikutukset olivat pahimmat palvelualoilla ja matkailussa. Matkailun liikevaihto putosi keväällä neljänneksen. Kevään hiihtosesonki menetettiin lähes täysin. Kotimaisten matkailijoiden huomattavasti suurempi osuus kuin monella muulla alueella on lieventänyt tilannetta. Kotimaisten matkailijoiden ansiosta kesän tulos oli hyvä ja Vuokatissa yllettiin jopa ennätystulokseen yöpymisissä. Ohjelmapalveluyritykset sen sijaan ovat ahtaalla. Myös tapahtumien peruuntuminen aiheuttaa merkittäviä menetyksiä aluetaloudelle. Loppuvuosi ja alkava vuosi tulevat olemaan haasteellisia matkailuyrityksille. Selviytyminen riippuu pitkälti hallituksen asettamista matkustusrajoituksista ja koronapandemian kehityksestä. Palvelusektori on kärsinyt myös merkittävästi koronarajoituksista. Kulutuskäyttäytyminen on muuttunut koronan seurauksena ja verkkokaupan merkitys kasvaa koko ajan.

Osaavan työvoiman saatavuus on edelleen keskeinen ongelma Kainuussa koronan vaikutuksista huolimatta. Monella alalla vallitsee työvoimapula, kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa, puhdistuspalvelualalla sekä varhaiskasvatuksessa. Kaivannaisalalla on jatkuva työvoiman tarve. Tilastokeskuksen työnantaja-haastattelun mukaan rekrytointiongelmien ovat Kainuussa selkeästi koko maan vaikeimmat. Työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa, työmarkkinoille tulevien nuorten määrä on vuosittain noin 500 henkeä eläköityviä pienempi. Työvoimapulaa on erittäin haastavaa ratkaista kotimaisella työvoimalla vastaisuudessa.

sakaan. Siihen pyritään vastaamaan mm. koulutuksen kehittämällä sekä ensi vuoden alussa käynnistyvällä työllisyyden kuntakokeilulla. Työperäistä maahanmuuttoa tarvitaan tulevaisuudessa.

Investointeja ja kehittämishankkeita on käynnissä tai käynnistymässä koronasta huolimatta. Monipaikkainen työ mahdollistaa paluumuuton ja Kainuun houkuttelevuus asuinpaikkana voi kasvaa. Luonto ja siihen liittyvät harrastusmahdollisuudet sekä väljä asuinympäristö ovat Kainuun vetovoimatekijöitä. Alueellista selviytymissuunnitelmaa ollaan laatimassa. Kiireellisimpiä toimenpiteitä ovat lentoliikenteen palauttaminen ja jatkuminen, yritysten tukeminen ja aktivointi, matkailun erityistoimenpiteet, talouden nopeaa elpymistä tukevat julkiset investoinnit sekä rahoitus- ja politiikkainstrumenttien tehokas hyödyntäminen.

Koronavirustilanne on loppuvuonna merkittävin tekijä Kainuun työllisyyden työttömyyden ja talouden kehityksen kannalta. Muitakin epävarmuustekijöitä, kuten maailmantalouden tilanne ja teollisuudelle ennustetut vaikeudet, on paljon, mutta ilman laajaa toista koronavirusaaltoa ja rajoitustoimia työttömyydessä ei ole nähtävissä suurta kasvua seuraavan muutaman kuukauden aikana.

Lähde: Alueelliset kehitysnäkymät, syksy 2020. TEM.

1.2.3 Kuntatalouden tilanne

Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen ja Kuntatalousohjelman vuodelle 2020 mukaan paikallishallinnon eli kuntien ja kuntayhtymien rahoitusasema on heikentynyt merkittävästi viimeiset kaksi vuotta. Kuluvana vuonna paikallishallinnon rahoitusaseman arvioidaan kuitenkin kohoavan verrattuna poikkeuksellisen heikkoon viime vuoteen kuntataloudelle kohdennettujen tukien turvin. Merkittävien tukitoimien ansiosta kuntatalouden vuosikatteen arvioidaan kasvavan ennätyslukemiin ja tilikauden tuloksen n. 1,2 mrd. euroa positiiviseksi. Vahvistumisesta huolimatta paikallishallinnon rahoitusaseman arvioidaan pysyvän alijäämäisenä. Paikallishallinnon menoja kasvattavat covid-19-epidemian ja sen torjumisen ohella mm. väestön ikääntymisestä johtuva sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvu sekä hallitusohjelman mukaiset tehtävämuutokset ja kriisin vuoksi päätetyt kuntataloutta elvyttävät toimet. Uusista tehtävistä ja tehtävien laajennuksista aiheutuvat kustannukset on luvattu kompensoida kunnille valtionosuuksien kautta.

Paikallishallinnon vuosien 2021–2024 kehitysarvio on painelaskelma, jossa on huomioitu yleisen talous- ja väestökehityksen lisäksi vain jo julkisen talouden suunnitelmaan ja talousarvioesityksiin sisältyvät kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet. Arvioon on ennakoitu budjettiriihen pöytäkirjamerkintöjen perusteella myös syksyn lisätalousarvioon kohdennettavat kuntatalouden tukitoimet. Arvio ei sisällä kuntien ja kuntayhtymien omia toimia vuosille 2021–2024. Ne huomioidaan kehitysarviossa vasta talousarvioiden valmistumisen jälkeen. Kunnallisveroprosentit on pidetty vuoden 2020 tasolla.

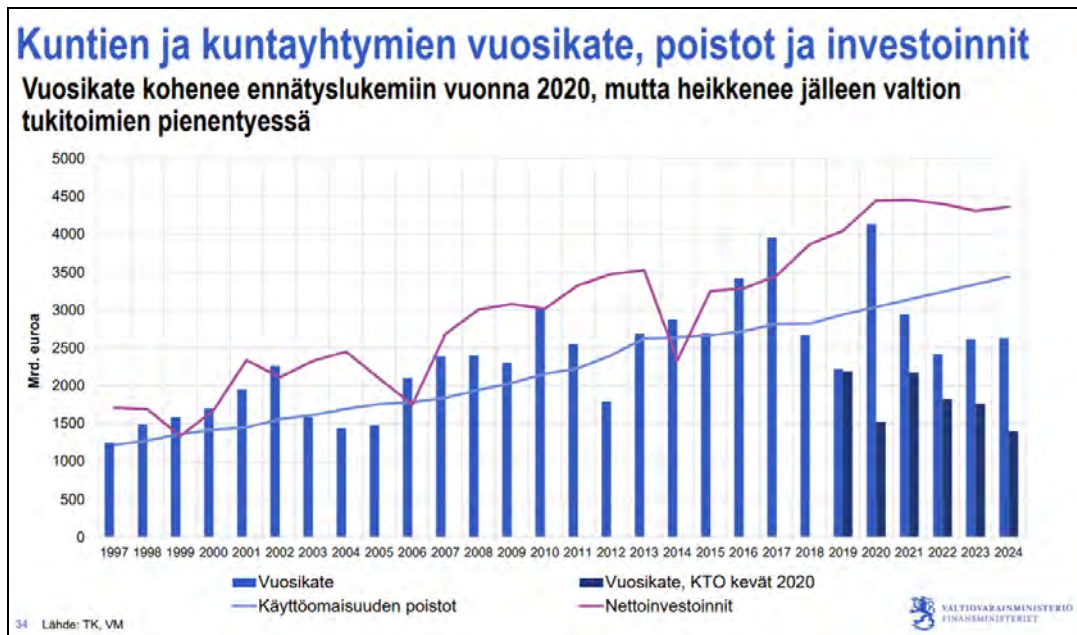
Vuonna 2021 paikallishallinnon alijäämä syvenee kuluvasta vuodesta talouden elpymisestä ja hallituksen tukitoimista huolimatta. Tähän vaikuttaa paikallishallinnon tulojen vaatimaton kasvu, jota hidastaa mm. valtionosuuksiin kohdennettujen tukien pieneneminen. Kulutusmenojen kasvu maltillistuu vuoteen 2020 verrattuna, kun myynti- ja maksutulot toipuvat covid-19-kriisin aiheuttamasta notkahduksesta ja osa elvytystoimista päättyy. Kuluvalta vuodelta arvioidaan kuitenkin siirtyvän sosiaali- ja terveydenhuollon hoitojonoja ensi vuodelle, sillä voimakkaiden rajoitustoimien vuoksi ei-kiireellisiä hoitoja on lykätty. Lisäksi covid-19-viruksen testauskulujen oletetaan kasvavan huippuunsa. Hallitus on budjetoitunut valtionapuihin hybridistrategian edellyttämän suojavarusteiden ja covid-testauksen kustannukset. Kuntatalouden tilannetta hankaloittaa menojen sopeuttamisen vaikeus epävarmassa tilanteessa, jonka kesto on vaikea vielä ennakoita. Esimerkiksi julkisen liikenteen ja kulttuuripalveluiden tukeminen voivat aiheuttaa kuntataloudessa ylimääräisiä menopaineita vielä pitkään. Lisäksi kustannusten kasvua lisäävät kunta-alan kesäkuussa 2020 sopimat palkankorotukset.

Paikallishallinnon investointien oletetaan pysyvän korkealla tasolla koko ennustejakson ajan, vaikka vilkkaan sairaalarakentamisen arvioidaan saavuttavan huippunsa lähivuosina. Investointipaineet pysyvät kuitenkin jatkossakin mittavina rakennuskannan iän, infrainvestointitarpeiden ja väestön muuttoliikkeen vuok-

si. Kuntatalouden synkät näkymät voivat kuitenkin johtaa lopullisten investointipäätösten viivästymiseen tai peruuntumiseen investointien priorisointitarpeen korostuessa entisestään.

Paikallishallinnon rahoitusasema heikkenee v. 2022 määräaikaisten tukitoimien päättyessä. Paikallishallinnon menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino kasvattaa paikallishallinnon velkaantumista. Paikallishallinnon velka suhteessa BKT:hen jatkaa alijäämien vuoksi kasvuaan ja on v. 2024 n. 13 % suhteessa BKT:hen.

Lähde: VM, Taloudellinen katsaus, 5.10.2020, Kuntatalousohjelma 2021

Sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenneuudistus 2020 - 2022

Sote-uudistus on kirjattu Marinin hallituksen hallitusohjelman kohtaan ”Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi”.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen keskeisinä tavoitteina on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille, parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin ja hillitä kustannusten kasvua.

Esitysluonnoksen mukaan Suomeen muodostetaan 21 hyvinvointialuetta, joille siirrettäisiin kuntien vastuulla nykyisin olevat sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät. Uudellamaalla sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu poikkeaisi muun maan ratkaisusta siten, että neljän Uudenmaan hyvinvointialueiden lisäksi Helsingin kaupungilla olisi tehtävien järjestämisvastuu. Lisäksi HUS-yhtymällä olisi terveydenhuollossa järjestämisvastuu laissa säädetyn ja HUS-järjestämissopimuksessa sovituin osin.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen jäisi kuntien tehtäviksi mutta edistämistyötä tehtäisiin yhteistyössä maakuntien kanssa. Ympäristöterveydenhuolto jatkuisi kuntien tehtävänä. Opiskeluhoollon kuraattori- ja koulupsykologitehtävät siirtyisivät sote-maakunnille.

Maakuntien perustamisen ja toiminnan kannalta keskeiset lakiesitykset ovat:

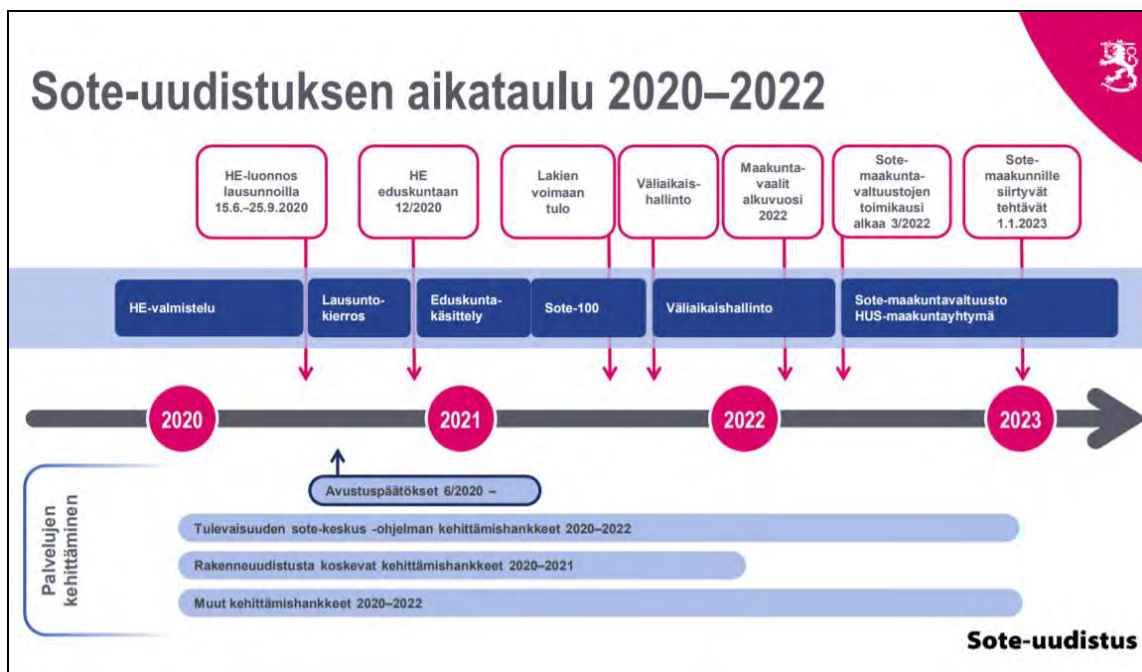
- laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

- laki pelastustoimen järjestämisestä
- sote-maakuntalaki
- sote-maakuntarakennelaki
- laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla
- uudistusta koskeva voimaantulolaki
- sote-maakuntien rahoituslaki.

Lisäksi lakiesitys sisältää ehdotukset kuntien valtionosuutta koskevan lainsäädännön, verolainsäädännön, sote-maakuntien henkilöstöä koskevan lainsäädännön sekä eräiden yleishallintoa koskevien lakien muuttamiseksi. Yhteensä lakiesitys muodostuu 48 laista ja lainmuutoksesta.

Esitysluonnos oli lausuntokierroksella 15.6.2020 – 25.9.2020. Lausuntokierroksen ja lainsäädännön arviointineuvoston palautteen jälkeen hallitus viimeistelee lakiesityksensä lopulliseen muotoonsa ja esitys annetaan eduskunnalle joulukuussa 2020.

Väliaikaishallinto aloittaa alueilla viimeistään kaksi kuukautta lakien hyväksymisen jälkeen. Tämän jälkeen pidetään vaalit ja sitä kautta valituille päättäjille jää vielä aikaa valmistella sote-maakuntaa ennen kuin järjestämisvastuu siirtyy 1.1.2023.

Kuntatieto-ohjelma ja sen vaikutukset toimintaan

Kuntien taloustiedon tilastoinnin ja tietohuollon kehittämisohjelma (Kuntatieto-ohjelma) kehittää kuntia ja kuntayhtymiä koskevan julkisen talouden suunnitelman ja kuntatalousohjelman sekä kuntien omassa päätöksenteossa tarvittavan taloutta kuvaavan taloustiedon tuotantoa ja tietojen saatavuutta. Kuntatieto-ohjelma parantaa julkisen hallinnon toiminnallista ja tiedollista yhteentoimivuutta. Ohjelmassa tuotettavat kehittämisvälineet toimivat keinoina tämän päämäärän saavuttamiseksi ja perustuvat kuntatilastoinnin kehittämistä valmistelleen ohjausryhmän loppuraportissa esittämiin kehittämistarpeisiin.

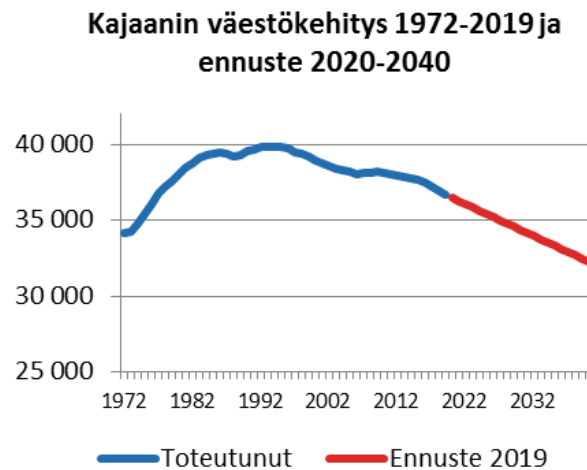
Ohjelman toteutuksen lopputuloksena kunnat ja valtio käyttävät samoja yhteisesti määritettyjä ja automaattisesti tuotettuja kuntien taloutta kuvaavia tietoja omissa kuntiin liittyvissä päätöksentekoprosesseissaan. Kuntatieto-ohjelmalla edistetään tietojen tuotannon ja raportoinnin kehittämistä niin, että tiedot

ovat oikeaan aikaan ja avoimesti sekä riittävän kattavasti ja vertailukelpoisesti eri päätöksentekijöiden saatavilla. Tämä edellyttää kaikilta kunnilta kustannuslaskennan kehittämistä sekä oman palvelutuotannon prosessien kuvaamista. Yhtenäisen palveluluokituksen avulla saadaan selville organisointitavasta riippumaton palvelujen hinta. Henkilöstökulujen kohdentaminen aiheuttamisperiaatteen mukaisesti edellyttää työajan seuranta.

1.2.4 Väestö, työllisyys, asuminen, rakentaminen, hyvinvointi ja turvallisuus

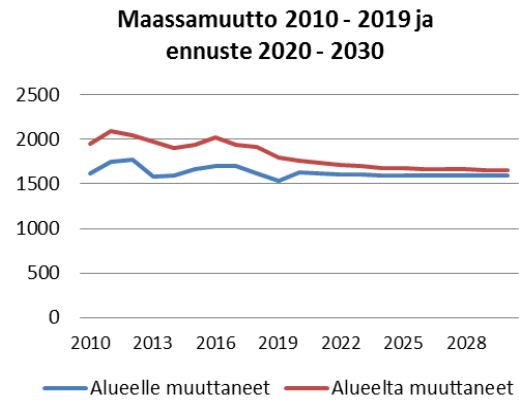
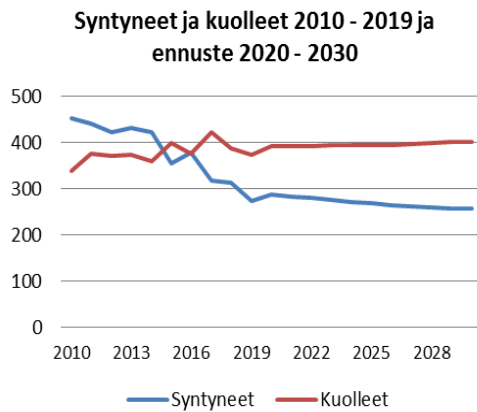
Väestö

Kajaanin väkiluku laskee kiihtyvää vauhtia. 37 000 asukkaan raja alitettiin vuonna 2018, kun vuoden lopussa Kajaanissa asui 36 973 asukasta. Vuoden 2019 lopussa asukkaita oli 36 717 (vähennystä vuodessa -256). Ennakkotiedon mukaan elokuussa 2020 asukkaita oli 36 606 (vähennystä vuoden vaihteesta -111). Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Kajaanin väkiluku vähenee vuosittain reilulla 200 hengellä. Nykyisellä aluejaolla (mukana entinen Kajaanin maalaiskunta ja entinen Vuolijoen kunta) Kajaanissa on vuonna 2032 saman verran asukkaita kuin vuonna 1972 – noin 34 000 asukasta.

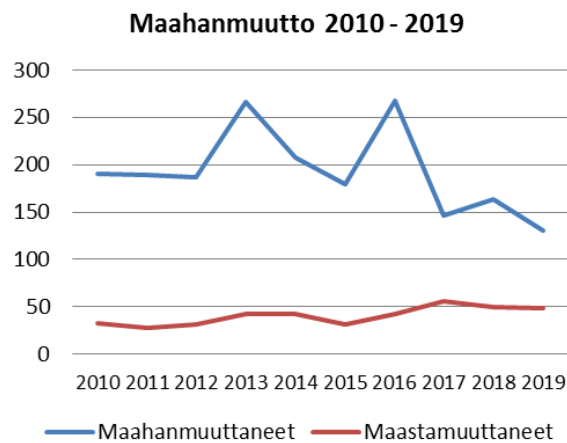

2010-luvun alussa Kajaaniin syntyi noin 450 lasta vuodessa. Vuonna 2019 lapsia syntyi enää 274. Vuoden 2020 kesäkuun loppuun mennessä lapsia oli syntynyt 134. Väestöennusteen mukaan kuolleisuus ei enää lisäännä, ja kuolleisuuden huippu on saavutettu.

Kajaanista on muuttanut viime vuosina muualle maahan keskimäärin 300 ihmistä enemmän kuin tänne on muuttanut muualta Suomesta. Väestöennusteessa nettomaassamuuton oletetaan vähenevän, mutta pysyvän kuitenkin Kajaanille epäedullisena.

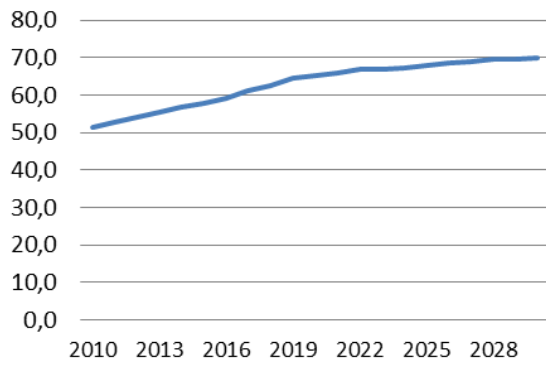

Maahanmuutto tasoittaa Kajaanin väkiluvun kehitystä, mutta maastamuutto on lisääntynyt viime vuosina. Viime vuosina maastamuuttajia on ollut keskimäärin 50 vuodessa. Muutto ulkomailta Kajaaniin vaihtelee vuosittain. Vuonna 2019 maahanmuuttajia oli 130.

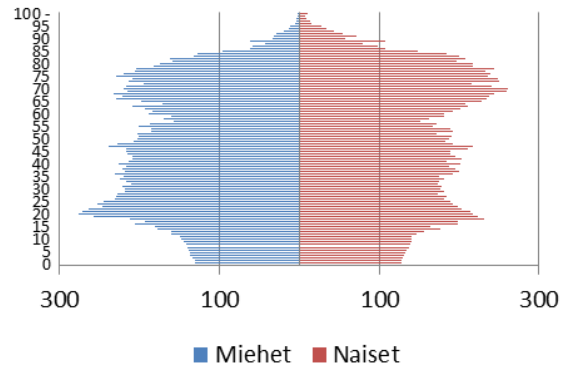

Väestöllinen huoltosuhde eli alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15–64-vuotiaiden määrään heikkenee. Väestö vanhenee ja sukupuolirakenne vinoutuu. Väestörakenteen muuttuessa ikään-tyneiden palvelukysyntä kasvaa ja lasten ja nuorten palvelujen tarve vähenee.

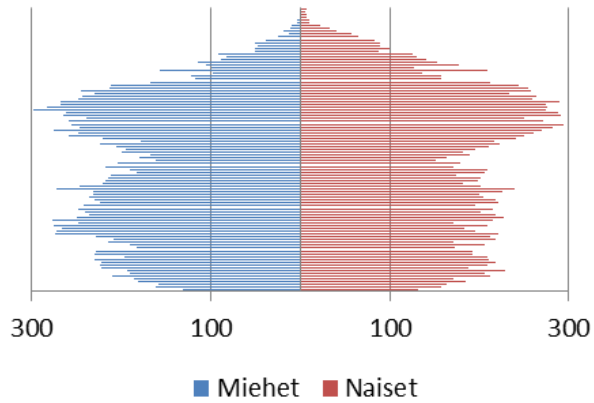
**Väestöllinen huoltosuhde 2010 - 2019 ja
ennuste 2020 - 2030**

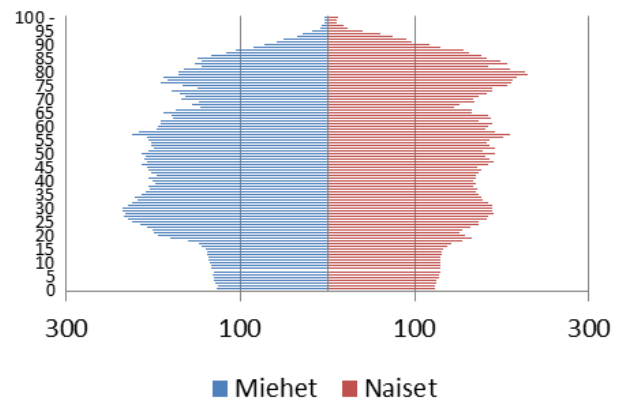
Kajaanin väestöennuste 2030

Kajaanin väestö 2019

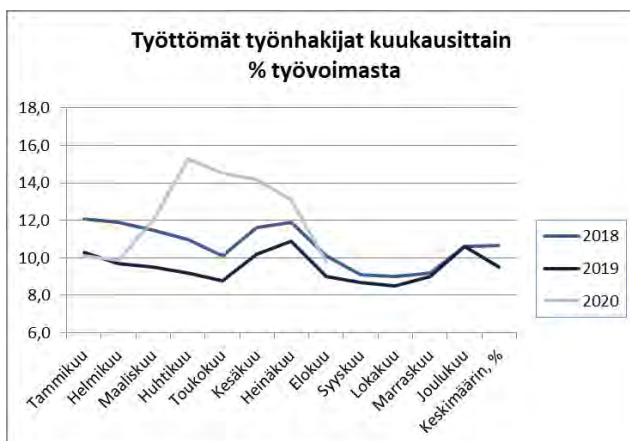
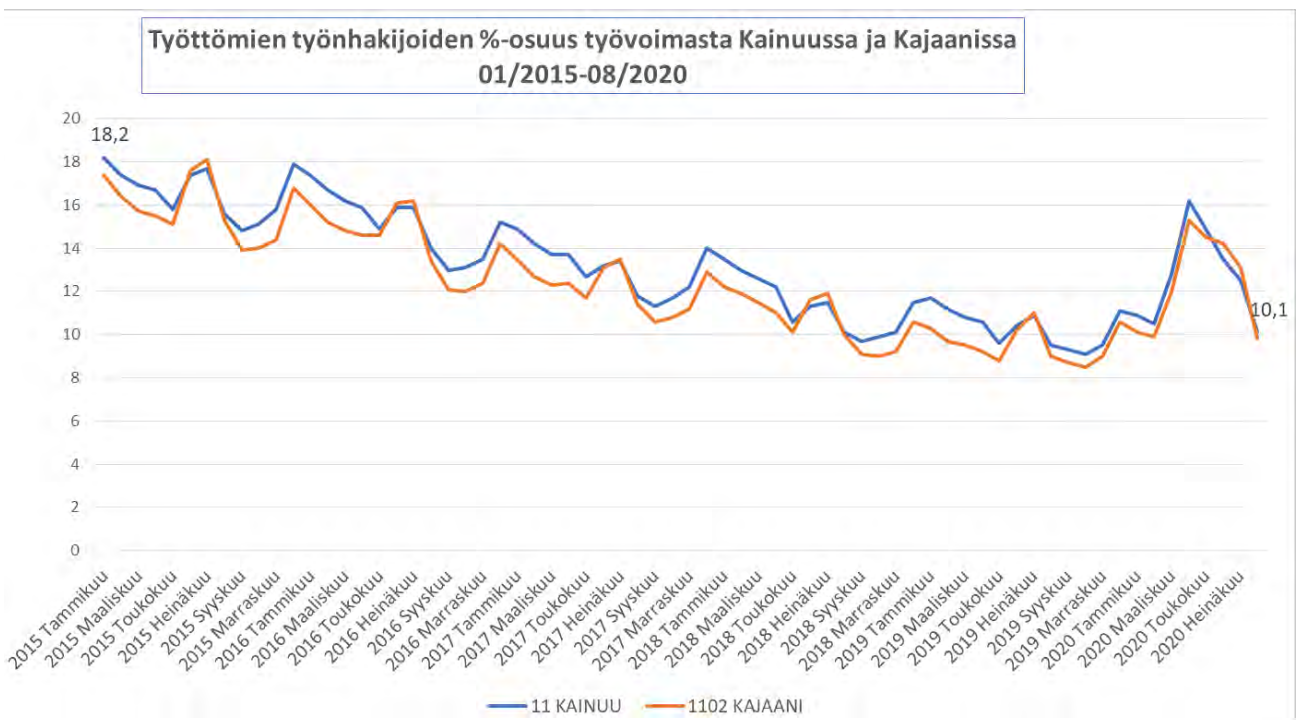

Kajaanin väestöennuste 2040

Työllisyys

Koko Kainuussa työttömyys oli laskussa yhtäjaksoisesti yli 55 kuukautta, mutta koronaviruksen leviämisen hidastamiseen liittyvät toimet käänsivät työttömyyden huomattavaan kasvuun maaliskuussa 2020 niin Kainuussa kuin koko maassa. Työttömyys nousi huhtikuussa 2020 jopa 50 % vuoden takaisesta, kasvusta 75 % johtui lomautettujen määrän kasvusta. Kajaanin työttömyysprosentti oli huhtikuussa 2020 15,3 %, kun se edellisvuonna samaan aikaan oli 9,2 %. Toukokuussa tilanne lähti korjaantumaan ja elokuussa 2020 työttömyysprosentti oli Kajaanissa laskenut jo 9,8 %, kun se edellisvuonna samaan aikaan oli 9,0. Valtakunnallisesti Kainuussa työllisyysluvut ovat paranneet muuta maata poikkeuksellisen nopeammin ja lähes takaisin edellisvuoden lukemiin.

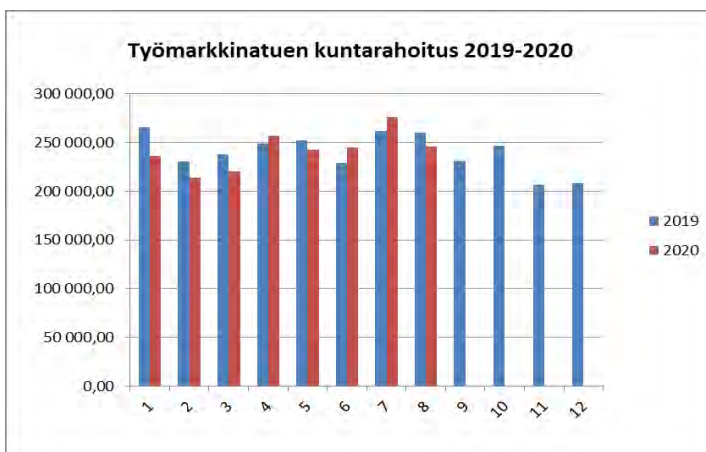
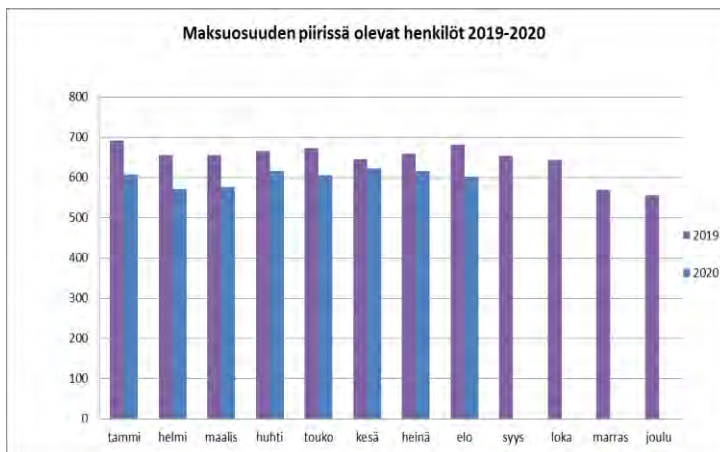
(Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, TE-palvelut, Työllisyyskatsaukset 2020)

Elokuussa 2020 Kajaanissa työttömiä työnhakijoita oli yhteensä 1 650. Työttömistä työnhakijoista miehiä oli 942 ja naisia 708. Miesten työllisyysaste on ollut pidempään jo huomattavasti alempi kuin naisten. Nuorten työttömien määrä on noussut 31,6 % vuoden takaisesta alle 20-vuotiaiden kohderyhmässä. Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä Elokuussa 2020 Kajaanissa oli 253, joista alle 20-vuotiaita oli 79. Koronapandemialla on selvästi ollut vaikutusta etenkin nuorten työllistymiseen.

(Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, TE-palvelut, Työllisyyskatsaukset 2020)

Yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli elokuussa 2020 Kajaanissa 618, joka on 34 henkilöä enemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömien määrä oli hieman laskussa ja heitä oli 362, joka on 17 henkilöä edellisvuotta vähemmän. Kajaanin työmarkkinatuen kuntarahoitusosuudet ovat tästä huolimatta säilyneet lähes ennallaan. Tämä johtuu osaltaan siitä, että yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden työttömien määrä on kasvanut ja näiden henkilöiden työmarkkinatuesta kunta maksaa 70 %. Kunnan maksuosuus yli 300 päivää työttömän olleiden työmarkkinatuesta on 50 %. Koronapandemian vaikutuksia työmarkkinatukimaksuihin on vielä haasteellista tässä vaiheessa arvioida. Nuorten työttömyyden pitkittyminen tulee vaikuttamaan kaupungin maksuosuuksiin seuraavina vuosina ja tästä syystä nuorten työllistymisen tukemiseen tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Elokuussa 2020 avoimia työpaikkoja oli Kajaanissa yhteensä 604, kun samaa aikaa edellisvuonna niitä oli 597. Kainuun TE-toimistoon ilmoitettiin elokuun 2020 aikana 635 uutta avointa työpaikkaa, mikä on 22 %

vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Useissa ammattiryhmissä TE-toimistoon avoimeksi ilmoitettuja työpaikkoja on enemmän kuin alalla on työttömiä työnhakijoita. Monella alalla Kainuussa on pitkään ollut työvoimapula ja vaikeinta on löytää teollisuustuotteiden kokoonpanijoita, terveydenhuollon erityisasiantuntijoita, laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijöitä, suojelu- ja vartiointityöntekijöitä, siivoojia sekä avustavia keittiö- ja ruokatyöntekijöitä. Läheskään kaikki työttömät työnhakijat eivät ole valmiita siirtymään suoraan työmarkkinoille, vaan he tarvitsevat koulutusta ja työllistymistä edistäviä tukitoimia. (Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, Elinkeino- liikenne ja ympäristökeskus, TE-palvelut, Työllisyyskatsaukset 2020)

Asuminen

Kajaanissa oli 18 634 asutokuntaa vuonna 2019. Asutokuntien pinta-ala oli keskimäärin 41,3 m²/henkilö. Ahtaasti asuminen on vähentynyt ja tilavasti asuminen lisääntynyt hiljalleen. Vuonna 2019 ahtaasti asui 5 134 kajaanilaista. Asutokunnista 33 prosenttia asui vuokralla. Vuokralla asuminen on lisääntynyt hieman viime vuosina. Rivi- ja pientaloissa asuu 53 prosenttia asutokunnissa.

Tilastokeskuksen mukaan Kajaanissa oli 7 asunnotonta vuonna 2019. Kainuun sotien aikuissosiaalityö on panostanut viime vuosina asunnottomuuden purkamiseen ja ennaltaehkäisyyn. Uusia palveluja ovat mm. välivuokraus, välitystilipalvelu, asumisen ohjaus ja tilapäismajoitus. Lokakuussa 2020 Kajaanissa asui 30 henkilöä Kainuun sotien välivuokra-asunnossa. Välivuokrauksen ehtona on sitoutuminen välitystilipalveluun ja asumisen ohjaukseen. Ilman näitä palveluja asiakkaat olisivat todennäköisimmin asunnottomia.

Vuonna 2019 Kajaanissa oli 8 563 asuinrakennusta. Niistä pientaloja oli 7 392, rivitaloja 650 ja kerrostaloja 521. Asuntoja oli yhteensä 20 679, ja niistä vakinaisesti asuttuja 18 634. Kesämökkejä oli 1 787.

Vuonna 2019 vuokra-asuntojen keskimääräinen vuokra oli 11,74 euroa/m². Vapaa-ahoitteisten asuntojen keskimääräinen vuokra oli 12,04 euroa/m² ja ARA-rahoitteisten 11,16 euroa/m². Vanhojen osakeasuntojen kauppvoja tehtiin 421, ja niiden keskimääräinen neliöhinta oli 1 268 euroa.

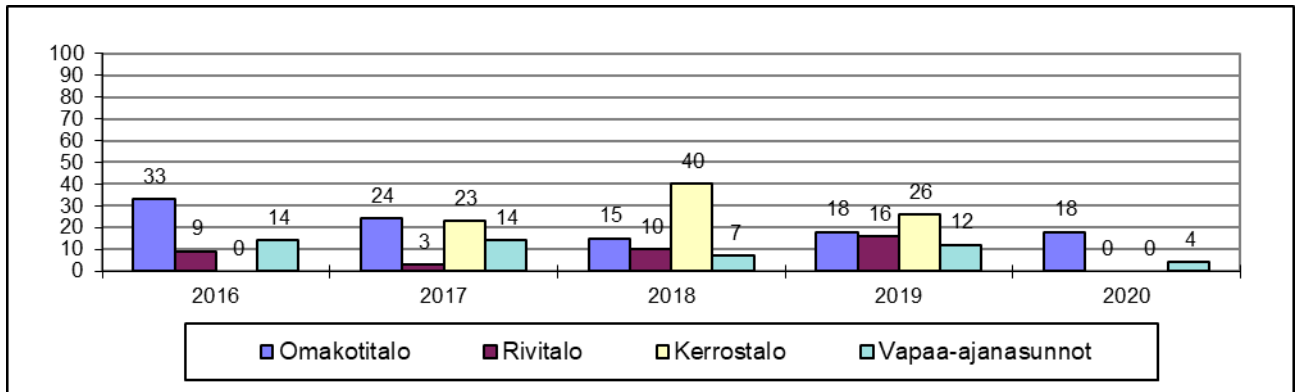
Rakentaminen

Vuonna 2019 Kajaanissa käsiteltiin yhteensä 342 rakennus- ja toimenpidelupaa. Määrä on pysynyt useamman vuoden samalla tasolla. Uusia asuinrakennuksia koskevia rakennuslupia myönnettiin yhteensä 23 kpl ja ne koskivat 60 huoneistoa. Omakotitalon rakentamiseen lupia myönnettiin 18 kpl, joista 10 lupaa asema-kaava-alueelle ja loput haja-asutusalueelle. Määrät ovat edellisvuoden tasoa. Rivitalon rakennuslupia myönnettiin kolme ja kerrostalolupia kaksi kappaletta. Vuonna 2019 vapaa-ajanrakennuslupia myönnettiin 12 kpl.

Syyskuuhun 2020 mennessä on käsitelty 227 rakennus- ja toimenpidelupaa. Omakotitalojen rakentamiseen on myönnetty 18 lupaa. Vapaa-ajanrakennuslupia on myönnetty neljä, joista kaksi soveltuu ympärivuotiseen käyttöön.

Myönnettyt luvat 2016–31.8.2020

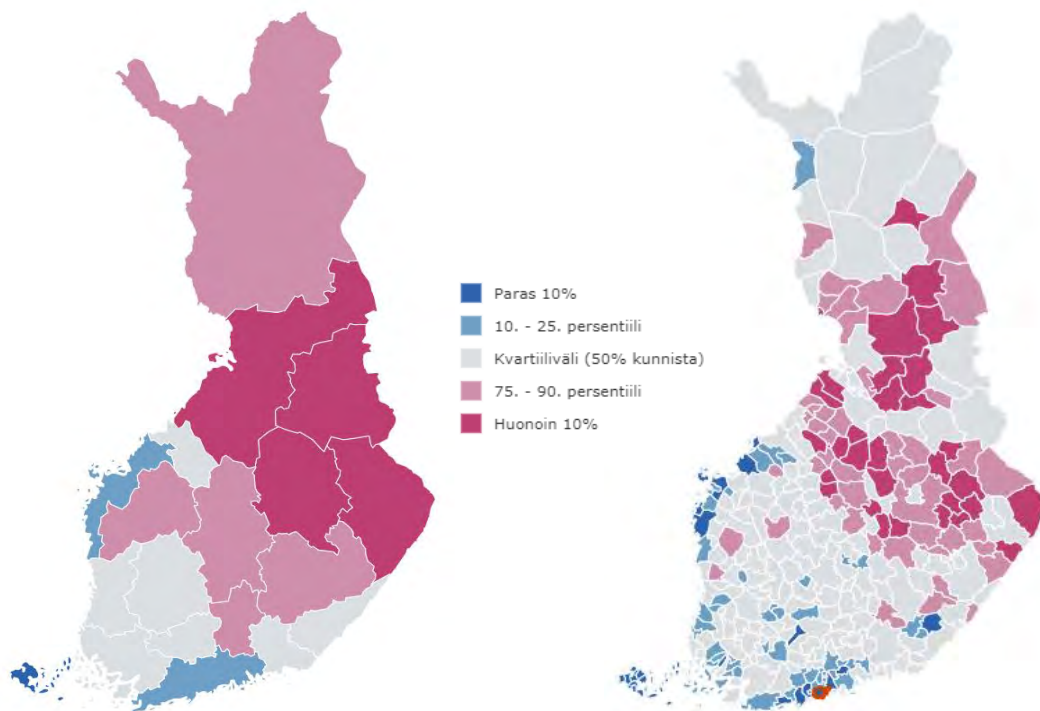
Asuinhuoneistojen lukumäärät mukaan lukien vapaa-ajan asunnot

Hyvinvointi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ikävakioitun sairastavuusindeksin 2014–2016 mukaan Kajaani kuuluu kuntien keskijoukkoon, vaikka Kainuu maakuntana kuuluukin huonoimpaan kymmenekseen sairastavuudessa.

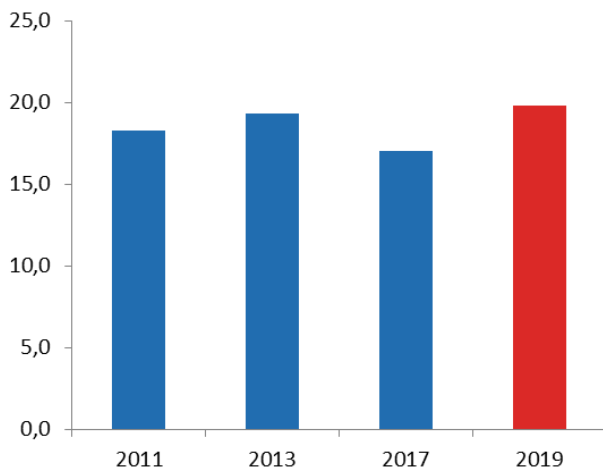
Ikävakioitu sairastavuusindeksi 2014–2016

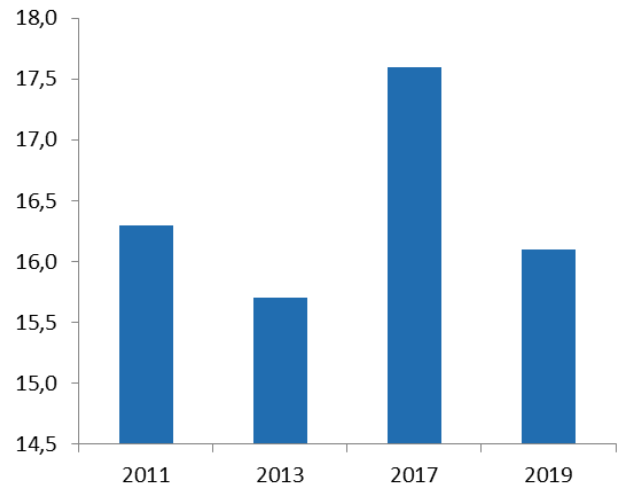
Kajaanin hyvinvointisuunnitelman mukaiset tulosindikaattorit kertovat kajaanilaisten terveydessä ja hyvinvoinnissa tapahtuneista muutoksista. 8. ja 9. luokan oppilaiden tupakointi ja ylipaino ovat vähentyneet, mutta entistä useampi 8. ja 9.luokan oppilas kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai heikoksi. Entistä useampi 17–24-vuotias on koulutuksessa ja 18–24-vuotias työssä. Toimeentuloa pitkäaikaisesti saavien ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien 25–64-vuotiaiden osuus on pysynyt ennallaan. 65 vuotta täyttäneiden kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset ovat pysyneet ennallaan. Seuraavissa kaavioissa myönteistä kehitystä on kuvattu sinisellä ja kielteistä punaisella.

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi

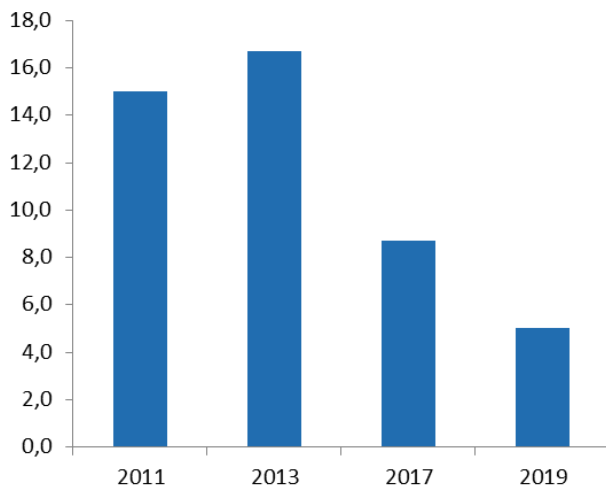
% 8. ja 9. luokan oppilaista

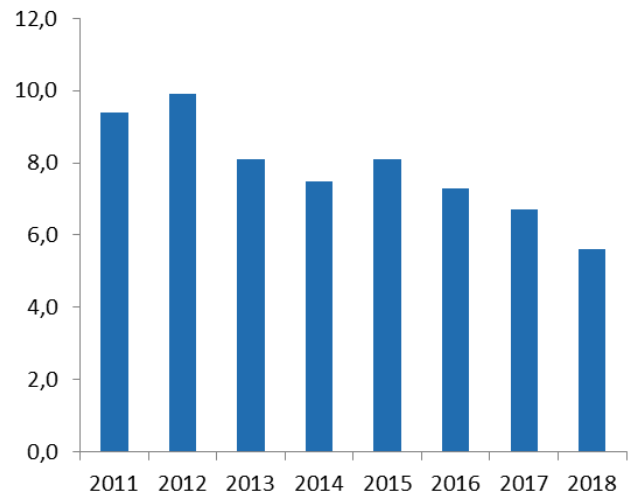
Ylipaino
% 8. ja 9. luokan oppilaista

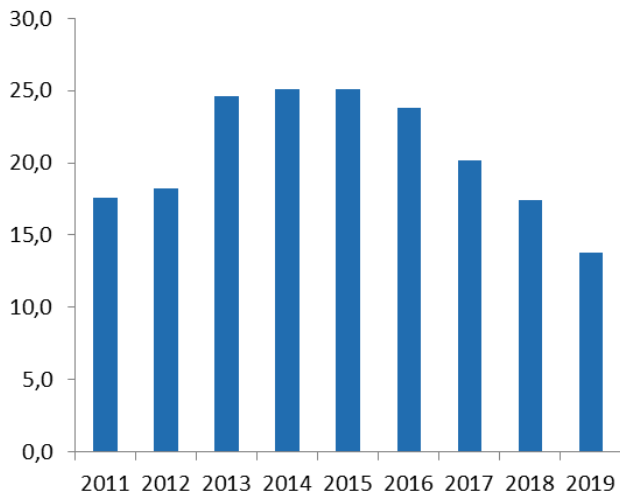
Tupakoi päivittäin
% 8. ja 9. luokan oppilaista

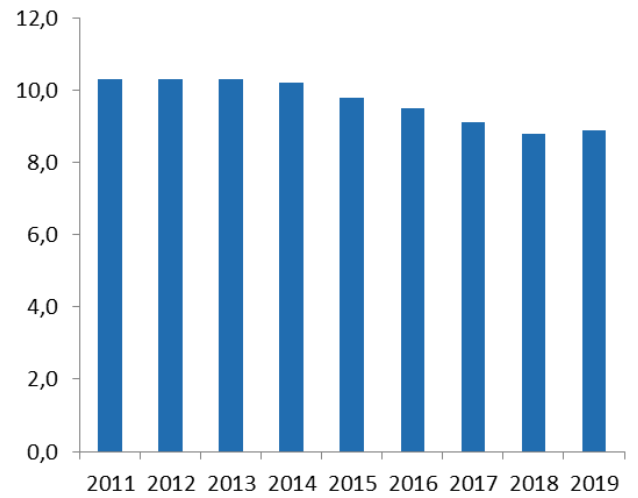
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet
% vastaavanikäisestä väestöstä

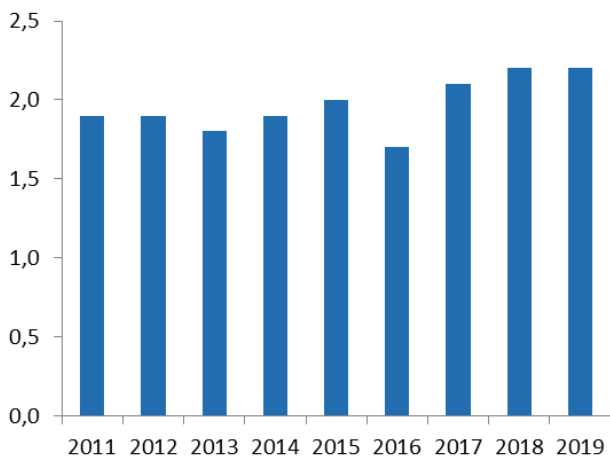
Nuorisotyöttömät
% 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

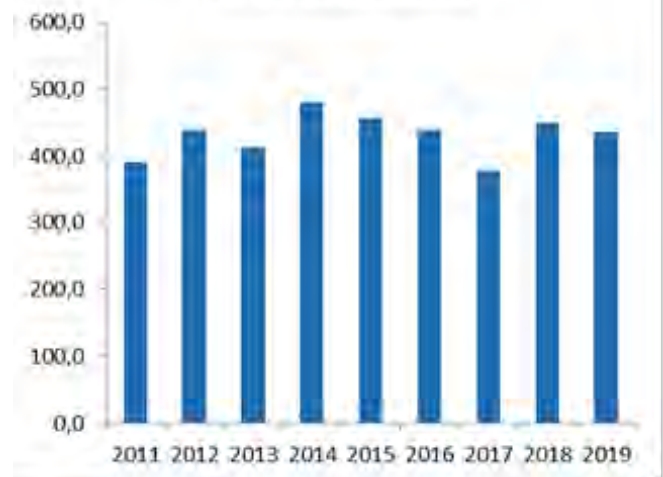
Työttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat
% vastaavanikäisestä väestöstä

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet
25 - 64-vuotiaat
% vastaavanikäisestä väestöstä

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot
65 vuotta täyttäneillä
/ 10 000 vastaavanikäistä

Lähde: THL, Sotkanet

Turvallisuus

Turvallisuusindikaattorit kertovat kajaanilaisten turvallisuudessa tapahtuneista muutoksista. Tähän on poimittu muutama indikaattori. Sinisellä on kuvattu myönteistä ja punaisella kielteistä kehitystä.

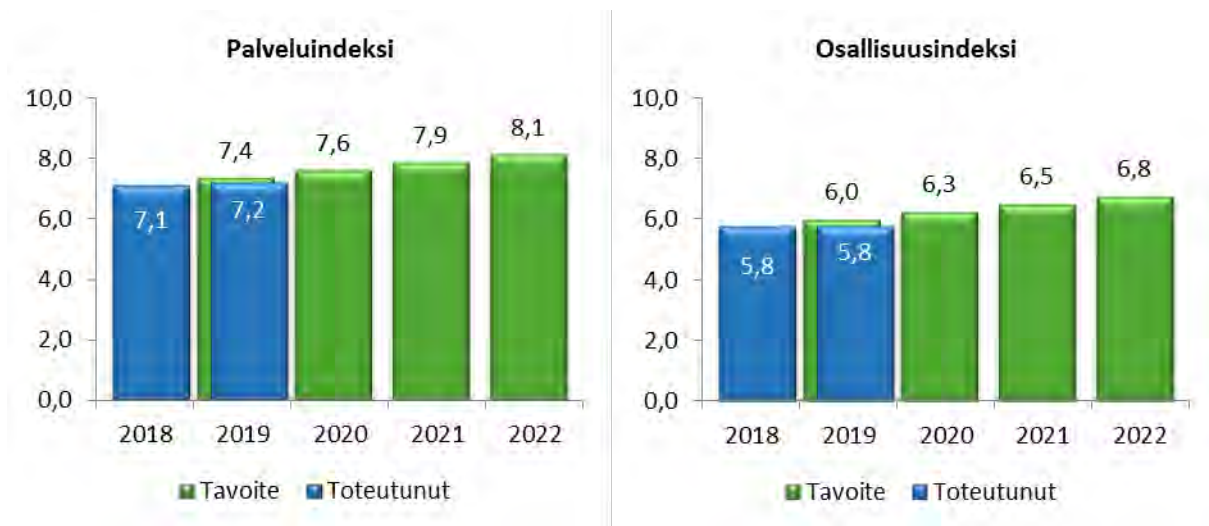
2 KAUPUNKISTRATEGIA

Kaupunginvaltuuston 11.6.2018 hyväksymän Luontokaupunki kasvun kärjessä -kaupunkistrategian tavoitteena on, että Kajaani on vuonna 2022 kasvun kärjessä väestön hyvinvoinnissa, kaupungin vetovoimaisuudessa ja innovatiivisuudessa. Suuntaamme tulevaisuuteen neljällä kasvuteemalla.

Kasvuteema 1. Asukkaiden tyytyväisyys: *Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa*

Kehitämme Kajaania yhteistyössä asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten kanssa. Luomme foorumeja ja tilaisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Osallistamisen päämääränä on kaupunkilaisten hyvinvointi. Parannamme ja uudistamme palveluja ja toimintaympäristöä yhteistyöllä, jossa kaupunki toimii avoimena kehitysalustana palveluratkaisuille. Tämä tarkoittaa uusia kumppanuuksia ja kokeilukulttuuria. Hyödynnämme innovaatioita ja digitalisaatiota palvelujen kehittämisessä ja avaamme dataamme hyötykäyttöön.

Päämääränämme on, että vuonna 2022 kajaanilaisten tyytyväisyys palveluihin ja osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiin on lisääntynyt.

Kasvuteema 2. Luonto ja ympäristö: *Resurssiviisautta luontokaupungissa*

Puhtaat metsämme ja järvemme ovat lähellä. Taajamametsämme ja lähivirkistysalueemme ovat helposti saavutettavissa. Meillä on neljä vuodenaikaa. Pidämme yhdessä huolta luonnostamme ja ympäristöstämme. Käytämme resurssejamme harkitusti, hyvinvointia ja kestävästä kehitystä edistävästi. Tiivis kaupunkirakenne, tilojen tehokas käyttö, energiatehokkuus ja vastuulliset hankinnat vähentävät päästöjämme ja hillitsevät ilmastonmuutosta. Suosimalla kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikenteen käyttöä huolehdimme itsestämme ja luonnostamme. Terveessä ja puhtaassa Kajaanissa on hyvä asua tulevaisuudessakin.

Päämääränämme on, että vuonna 2022 olemme pienillä ja isoilla teoilla kantaneet vastuutamme tulevaisuudesta. Kasvihuonepäästöt ovat vähentyneet.

Tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä -40 % vuosina 2009–2030.

Kasvuteema 3. Nuoret keskiössä: *Tulevaisuus nuorissa*

Nuorten hyvinvointi on tulevaisuuden kannalta tärkeää. Lisäämme opiskelijamyönteisyyttämme. Haluamme, että kajaanilaisnuoret opiskelevat oppimista, terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistävissä oppimisympäristöissä. Kiinnitämme huomiotamme nuorten osallisuuteen. Luomme edellytyksiä kulttuurille ja nuorten tapahtumille, kohtaamispaikoille ja harrastusmahdollisuuksille. Tarjoamme nuorille mahdollisuuksia oman elämän rakentamiseen. Haluamme, ettei yksikään nuori syrjäydy. Kajaani on kaupunki, jossa nuorten on hyvä kasvaa. Meille on tärkeää, että nuorille rakentuu myönteinen suhde kotikaupunkiinsa. Tänne on viimeistään perheen perustamisen myötä hyvä palata asumaan ja tekemään töitä. Kotikaupunkiin, joka tarjoaa turvallisen kasvuympäristön uudelle sukupolvelle.

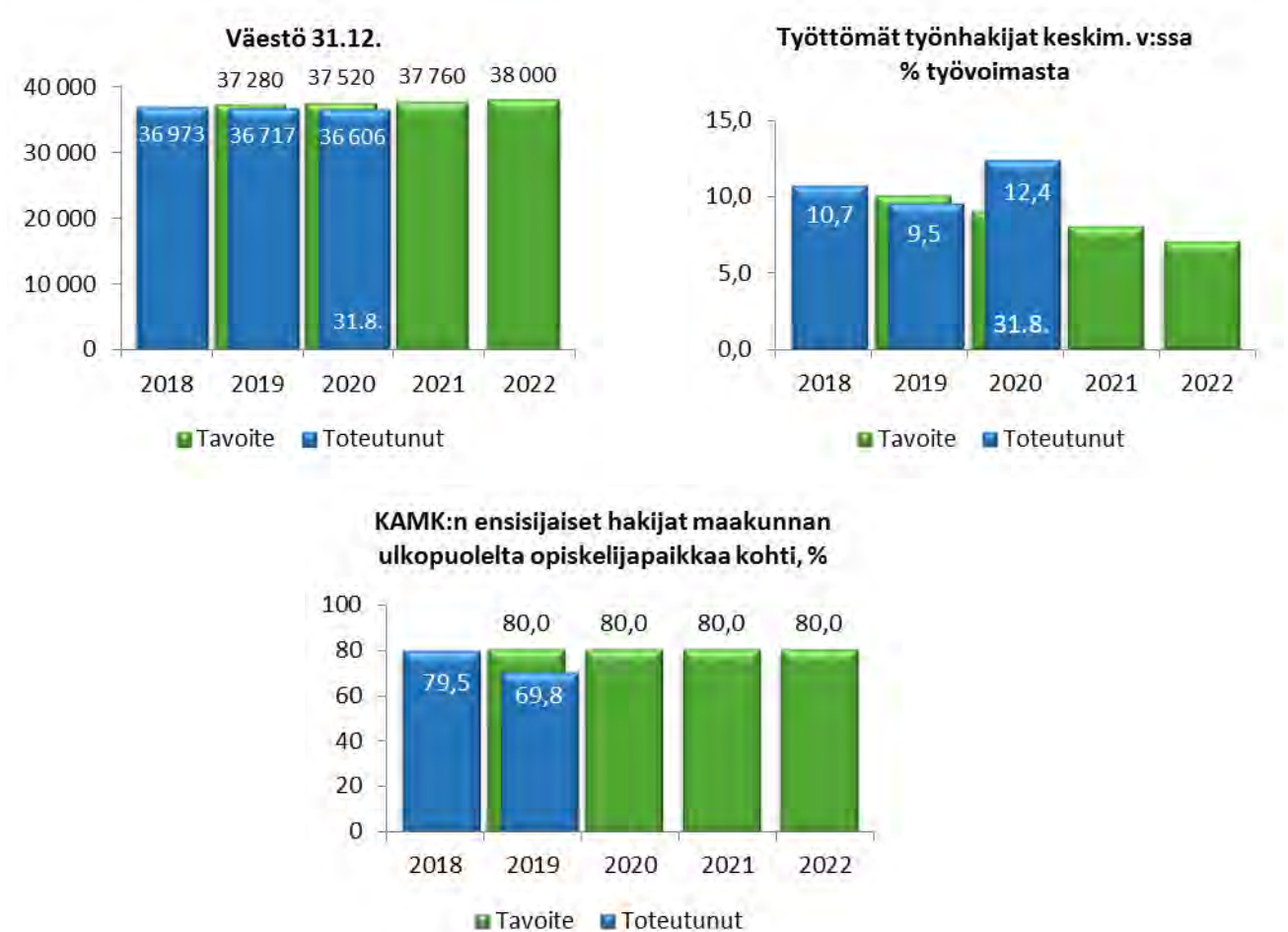
Päämääränämme on, että vuonna 2022 nuorilla on mielekästä tekemistä. He opiskelevat tai ovat töissä.

Kasvuteema 4. Elinvoima ja osaaminen: *Osaajista elinvoimaa*

Panostamme uudistamaan elinvoimapolitiikkaan ja tuemme yritystoiminnan kasvua. Haemme kestävä kasvua mittaustekniikasta, pelialalta, luonnonvarojen jalostuksesta ja matkailusta. Rakennamme uutta osaamista tiedon hyödyntämisestä ja digitaalisten palvelujen kehittämisestä. Tarvitsemme kaupunkiin nuoria tulevaisuuden tekijöitä. Kajaani on vetovoimainen ja haluttu kaupunki opiskelijoille, nuorille pariskunnille ja nuorille perheille. Haluamme nuorten naisten aktiivisuutta ja energiaa kaupungin elinvoiman rakentajiksi. Teemme Kajaanista laajassa yhteistyössä houkuttelevaa paikkakuntaa muuttamiselle, asumiselle ja yritystoiminnalle. Olemme vetovoimainen muuttokohde ulkomaalaisille.

Päämääränämme on, että vuonna 2022 Kajaanissa asuu vähintään 38 000 ihmistä. Työllisyystilanne on hyvä. Kajaani houkuttelee yhä enemmän opiskelijoita myös maakunnan ulkopuolelta.

Talousarviossa asetetaan vuosittain mitattavat tavoitteet toimialoille, liikelaitoksille ja tytäryhtiöille strategian toteuttamiseksi. Lisäksi keskeiset suunnitelmat, ohjelmat ja linjaukset toteuttavat strategiaa:

[Kajaanin kaupungin omistajapoliittiset linjaukset](#) (kaupunginvaltuusto 11.6.2018)

[Kajaanin kaupungin omistajapoliittinen ohjelma](#) (kaupunginhallitus 23.10.2018)

[Kajaanin kaupungin elinvoimaohjelma](#) (kaupunginhallitus 19.6.2018)

[Kajaanin kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2013–2017 ja laaja hyvinvointisuunnitelma 2018–2020](#) (kaupunginvaltuusto 11.2.2019)

[Maankäyttöpoliittinen ohjelma 2019–2022](#) (kaupunginvaltuusto 10.2.2020)

[Henkilöstöohjelma 2019–2022](#) (kaupunginhallitus 29.1.2019)

[Kulttuuriohjelma 2019–2022](#) (kaupunginhallitus 12.3.2019)

[Liikuntapoliittinen ohjelma 2025](#) (kaupunginvaltuusto 10.2.2020)

3 ARVIO KAJAANI-KONSERNIN MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ

Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.9.2017.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset viranhaltijat ja esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kaupungin toiminta on taloudellista ja tuloksellista,
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa,
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä
- omaisuus ja voimavarat turvataan

Sisäisen valvonnan osatekijät jaotellaan Kajaanin kaupungissa seuraavasti:

- 1) päätöksentekoprosessin sisäinen valvonta,
- 2) henkilöstöasioiden sisäinen valvonta,
- 3) taloussuunnittelun sisäinen valvonta,
- 4) kirjanpidon ja maksuliikenteen sisäinen valvonta,
- 5) talousraportointi,
- 6) omaisuuden hallinnoinnin sisäinen valvonta,
- 7) tietohallinnon ja tietoturvan sisäinen valvonta,
- 8) avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen,
- 9) sopimushallinta sekä
- 10) hankkeiden (projektien) hallinnointi

Riskillä tarkoitetaan epävarmuuden vaikutusta Kajaanin kaupunkikonsernin tavoitteisiin. Epävarmuuden vaikutukset voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia suhteissa tavoitteisiin. Riski on siis joko mahdollisuus, uhka tai niiden yhdistelmä. Riskin merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmänä.

Kajaanin kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään riskialueeseen:

- 1) strategiset riskit,
- 2) rahoitusriskit,
- 3) toiminnalliset riskit sekä
- 4) vahinkoriskit.

3.1 Strategiset riskit

Strategiset riskit ovat riskejä, jotka liittyvät Kajaanin kaupungin pitkän aikavälin tavoitteisiin, menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Strategiset riskit liittyvät tyypillisesti (liike-)toimintapäätösten tekemiseen, resurssien allokontiin, johtamisjärjestelmiin ja kykyyn reagoida toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Kaupungin toimintaan liittyviä strategisista riskejä ovat esimerkiksi strategisten tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit kuten väestö- ja työpaikkamuutokset, toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat riskit, palvelujen järjestämistapoihin liittyvät riskit, lainsäädäntömuutokset sekä laajavaikuttaiset ilmasto- ja ympäristömuutokset.

Elinkeinoelämän kehitys ja alueen elinkeinorakenne vaikuttavat työllisyyteen, muuttoliikkeeseen, investointeihin, rakentamiseen ja väestön hyvinvointiin. Elinkeinoelämässä tapahtuvat muutokset voivat vaikuttaa muun muassa verotulojen kehitykseen ja työllisyyteen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin. Viimevuosina keskeiseksi riskiksi Kainuussa ja Kajaanissa on noussut osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet. Kyseessä on merkittävä riski alueen elinkeinoelämälle ja Kajaanin kaupungille.

Yksi merkittävimmästä strategisista riskikokonaisuuksista liittyy kaupungin talouden tasopainoon pitkällä aikavälillä. Taloudellisista tavoitteista poikkeaminen ja taloudelle asetettujen raamien ylittäminen sisältävät merkittäviä riskejä. Talouden tasopainoon liittyvien riskien hallinnassa oikein mitoitettujen sopeuttamistopienpiteet ja niiden toteutuminen ovat keskeisessä asemassa. Strategisena ja taloudellisesti merkittävänä riskinä Kajaanin kaupungille on myös Kainuun Soten arvioitua heikompi kustannuskehitys ja talouden sopeuttamisessa epäonnistuminen.

Kaupungin väestömäärän ja väestörakenteen negatiivinen kehitys, sekä huoltosuhteen heikkeneminen ovat merkittävä riski. Riskin toteutumista ja mahdollisia muutoksia riskin muutosnopeuteen liittyen täytyy seurata, jotta kaupungin palvelurakenteita saadaan suhteutettua väestöpohjan muutoksiin nähden riittävästi. Ennakoitua nopeammat muutokset voivat aiheuttaa nopeita muutostarpeita myös kaupungin palvelurakenteissa.

3.2 Rahoitusriskit

Rahoitusriskit liittyvät talouden yleisiin riskeihin ja haasteisiin kuten valtionosuuksien leikkauksiin ja verotulojen heikkenemiseen sekä sosiaali- ja terveysmenojen kasvuun. Kaupungin toimintaan liittyviä muita rahoitusriskejä ovat muun muassa maksuvalmiuteen, velkaan ja sijoitustoimintaan sekä investointien rahoittamiseen ja kustannusten toteutumiseen liittyvät riskit.

Sijoitustoimintaan liittyy aina riskejä ja riskinotto on välttämätöntä, jotta asetetut tuottotavoitteet voidaan saavuttaa pidemmällä tarkasteluvälillä. Kajaanin kaupungin sijoitussalkun tuottotavoite on pitkällä aikavälillä noin 4 prosenttia. Kaupunki pyrkii hallitsemaan sijoitustoiminnan kokonaisriskitasoa ja epävarmuustekijöitä hajauttamalla sijoitusomaisuutta mahdollisimman laajasti maantieteellisen jakauman sekä eri omaisuusluokkien välillä. Kajaanin kaupunki on valinnut kolme varainhoitoyhtiötä, jotka hoitavat täyden valtakirjanperiaatteella kaupungin sijoitussalkkua. Varainhoidossa noudatetaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä sijoitustoiminnan linjauksia ja kaupunginhallituksen hyväksymää sijoitussuunnitelmaa ja varainhankintaa ja sijoitustoimintaa seuraa kaupunginhallituksen valitsema rahoitustyöryhmä.

Ennakoitua suuremmat verotulojen muutokset saattavat toteutuessaan aiheuttaa kaupungin palvelutasoon liittyvää muutostarvetta sekä palvelutason uudelleen tarkastelua.

3.3 Toiminnalliset riskit

Toiminnallisilla riskeillä tarkoitetaan kaupungin päivittäistä toimintaa, johtamista, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä.

Kaupungin kiinteistöjen ja toimitilojen korjausvelkaa pyritään hallitsemaan riittävillä peruskorjausinvestoinneilla, jotka perustuvat pitkän tähtäimen suunnitelmiin. Mikäli suunnitelmia ei seurata eikä toteuteta tai ne eivät ole ajan tasalla, voi seurata äkillisiä, esimerkiksi rakennuksiin kohdistuvia toiminnallisia ongelmia, jotka voivat estää päivittäisen käytön ja toiminnan. Huolto- ja kunnossapitopalvelutason mahdollinen alene-

minen tai laiminlyönnit kiinteistöjen huolto- ja kunnossapitotoiminnassa voivat lisätä henkilö- ja omaisuusvahinkoriskien todennäköisyyttä.

Keskeisimmät henkilöstöriskit liittyvät henkilöstön jaksamiseen ja hyvinvointiin, sekä osaavan työvoiman saatavuuteen. Henkilöstön sairastavuuden lisääntyminen ja mahdollinen poissaolojen kasvu voivat vaikeuttaa palvelutuotantoa. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit ovat kasvaneet ja tulevilla suunnittelukaudella osaavan henkilöstön saatavuudessa voi ilmetä haasteita. Riski on korkea esimerkiksi perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen opettajien osalla. Henkilöstön ikääntyminen ja työssä jaksaminen ovat keskeisiä haasteita suunnitelmakaudella.

Tietojärjestelmien toimintaan liittyvät häiriöt, sekä tietoturvallisuuteen ja tietosuojaan kohdistuvat riskit ovat toiminnallisia riskejä ja niiden hallinta on osa organisaation riskienhallintaa. Tietoturvallisuudella tarkoitetaan tietojen, palvelujen, järjestelmien ja tietoliikenteen suojaamista ja varmistamista niihin kohdistuvien riskien hallitsemiseksi sekä normaali- että poikkeusoloissa hallinnollisilla, teknisillä ja muilla toimenpiteillä. Tietojärjestelmien toimintahäiriöihin tulee varautua varautumis- ja jatkuvuudenhallintasuunnitelmassa. Tietosuojan osalta riskienhallinnan on oltava hallittua ja jatkuvaa, muuten tietosuojaan kohdistuvien uhkien hallinta ei pysy uusien, koko ajan lisääntyvien uhkien tasolla.

Sekä meneillään olevaan tietohallinnon kehittämishankkeeseen, että suunnitteilla olevaan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutuottajan ja järjestelmien kilpailutukseen liittyy useita riskejä, joilla voi toteutuessaan olla laaja-alaisia vaikutuksia koko organisaation toimintaan. Hankkeisiin ja projekteihin liittyviä riskejä on hallittava projektiriskien hallintamenetelmin.

Covid-19 epidemiaan liittyy edelleen merkittäviä epävarmuustekijöitä, joista saattaa aiheutua erilaisia taloudellisia ja toiminnallisia seurauksia myös tulevilla taloussuunnittelukaudella. Epidemiasta aiheutuvat vaikutukset kohdistuvat mm. henkilöstön työturvallisuuteen ja työssäjaksamiseen sekä kaupungin palvelutuotantoon. Epidemian mahdollinen pitkittyminen aiheuttaa haasteita kaupungin taloudelle, sekä koettelee työntekijöiden kuin kuntalaistenkin henkistä kriisinsietokykyä. Epidemiaan liittyvien riskien hallitsemiseksi tehostettu tilannekuvan ylläpito, viestintä ja ennakoivasti suunnitellut varautumistoimenpiteet ovat keskeisessä asemassa.

3.4 Vahinkoriskit

Vahinkoriskit ovat Kajaanin kaupunkikonsernin sisällä tai toimintaympäristössä tapahtuvia virheitä, toimintahäiriöitä ja onnettomuuksia, jotka aiheuttavat vahinkoa tai menetyksiä. Vahinkoriskit kohdistuvat usein tiettyyn kohteeseen. Vahingon mahdollisuus sekä seuraukset ovat etukäteen tiedossa, mutta vahingon todennäköisyyttä ei tiedetä. Vahinkoriskit kohdistuvat yleensä asiakkaiden, henkilöstön tai ympäristön turvallisuuteen sekä omaisuuteen. Vahinkoriskien hallintaan liittyy keskeisesti vakuutusturva, jonka on oltava riittävän kattavalla tasolla.

Toteumaltaan suurimman vahinkoriskityypin muodostavat ovat erilaiset tapaturmat. Tapaturmat voivat kohdistua kaupungin henkilöstöön, luottamushenkilöihin, asiakkaisiin, oppilaisiin ja opiskelijoihin. Tyypillisesti nämä ovat erilaisia työhön, työmatkoihin tai opiskeluun liittyviä tapaturmia. Tapaturmien varalle kaupungilla on lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus jota täydennetään vapaaehtoisella tapaturmavakuutuksella sekä matkavakuutuksella.

Poikkeukselliset luonnonolosuhteet voivat vaikuttaa kaupungin toimintaan monella tavalla. Erilaiset sää-ääri-ilmiöt voivat aiheuttaa kiinteistö-, henkilö ja omaisuusvahinkoja tai niistä voi seurata muita ylimääräisiä kustannuksia. Kovat pakkasjaksot, varsinkin pitkittyessään, voivat aiheuttaa lämmityskustannusten nousua. Lisäksi esimerkiksi vesihuoltojärjestelmät ovat alttiita poikkeuksellisille luonnonolosuhteille. Riskienhallinnassa keskeistä onkin varautuminen mahdollisiin häiriötilanteisiin. Kaupunki varautuminen häiriötilanteisiin perustuu varautumissuunnitelmaan.

Kaupungin vakuutusturva on kilpailutettu vuonna 2020 ja uudet vakuutussopimukset astuvat voimaan pääosin 1.1.2021. Kilpailutuksen yhteydessä on pyritty varmistamaan vakuutusten riittävä kattavuus suhteessa hyväksyttyyn riskitasoon.

4 TALOUSSUUNNITTELU

4.1 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sisältö

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kaupungin toiminnan ja talouden tavoitteet sekä kuntakonsernin taloustavoitteet. Talousarvion valmistelusta vastaa hallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Liikelaitoksessa valmistelusta vastaa johtokunta. Kajaanin kaupungin tytäryhteisöille on asetettu omistajapolitiittisissa linjauksissa (kv 11.6.2018) ja omistajapolitiittisessa ohjelmassa toimintaa ohjaavia tavoitteita.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kaupunkistrategiaa, ja että edellytykset tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalaki velvoittaa kuntaa huolehtimaan tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista vuositasolla ei kuitenkaan edellytetä. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

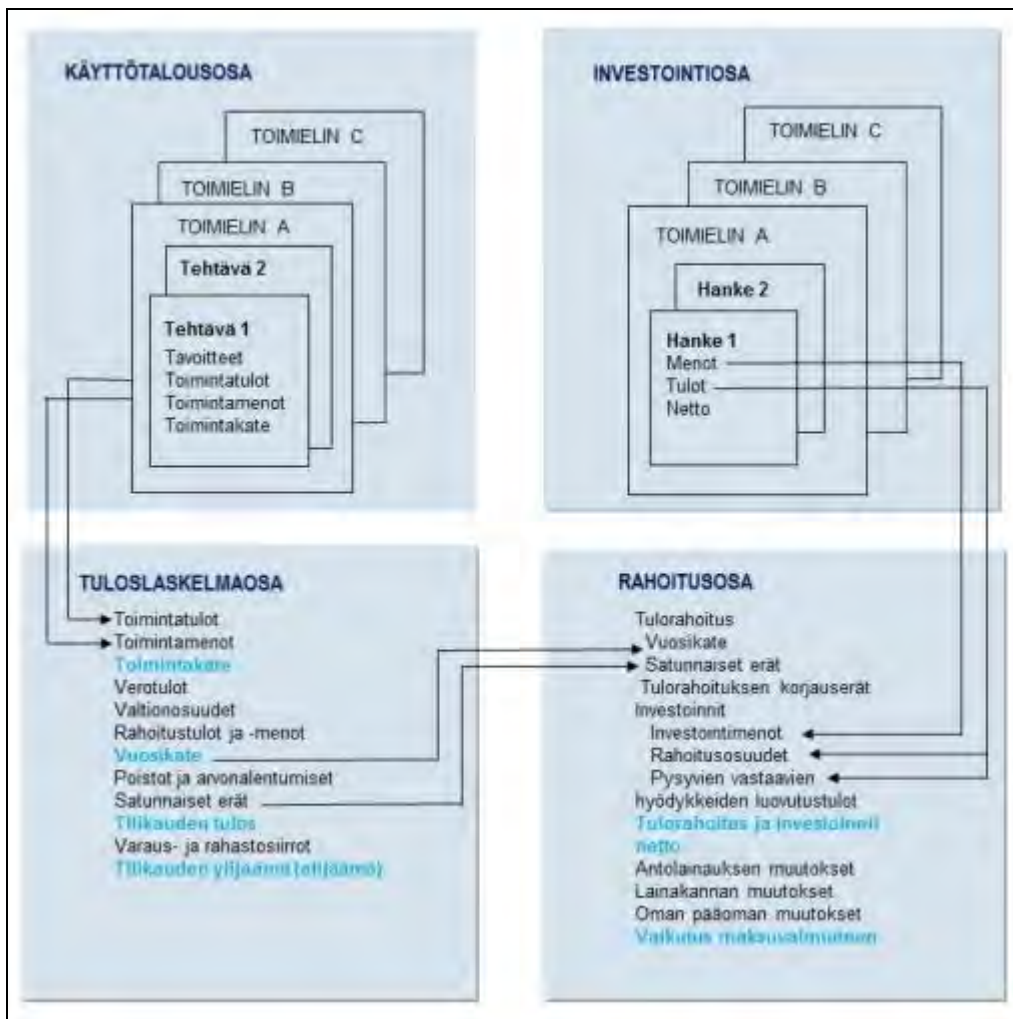
Talouden tasapaino sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää sen voimavaroja. Tämä edellyttää kuntakonsernin riskienhallinnan toimivuutta ja huomioon on otettava kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Kuntalain mukaan voidaan käynnistää ns. kriisikuntamenettely, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin tunnusluvut kahtena vuonna peräkkäin ovat täyttäneet seuraavat raja-arvot:

1. Kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30§:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen
2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
3. Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla
4. Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumavertailussa.

Talousarvion ja -suunnitelman eri osien keskinäistä yhteyttä kuvaa alla oleva kaavio. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmasta. Käyttötalousosassa asetetaan taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

4.2 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

1) Käyttötalousoosan talousarvio on valtuustoon nähden sitova toimialatasolla seuraavasti:

- tulokorteissa esitetyt toiminnalliset tavoitteet
- käyttötalouden osalta toimialan toimintakate

2) Tuloslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuuston nähden:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoitustuottojen ja -kulujen erotus
- poistoeron muutos
- varausten muutos
- rahastojen muutos

3) Rahoituslaskelmaosan seuraavat erät ovat sitovia valtuustoon nähden:

- antolainauksen muutokset
- lainakannan muutokset
- talousjohtajalla on lyhytaikaisen rahoituksen otto-oikeus 50 miljoonaa euroa saakka.

4) Investointiosa on sitova hankeryhmittäin tai hankkeittain seuraavasti:

- maa- ja vesialueet: nettomenot
- talonrakennus (yli 1 milj. euron kohteet): hankekohtaiset nettomenot
- talonrakennus (alle 1 milj. euron kohteet): hankeryhmän nettomenot
- muut rakennushankkeet: hankeryhmän nettomenot
- kiinteät rakenteet ja laitteet: hankeryhmän nettomenot
- irtain omaisuus: toimialakohtaiset nettomenot

Hankkeissa, joiden sitovuustaso on hankeryhmäkohtainen, lautakunta voi päätöksellään siirtää määrärahaa kohteelta toiselle.

Alle 10 000 euron hankinnat kirjataan pääsääntöisesti käyttötalouteen.

5) Liikelaitosten sitovat tavoitteet 2021 on esitetty liikelaitosten tulokorteissa.

Liikelaitosten investoinnit ovat sitovia nettomenojen osalta.

6) Tytäryhteisöjen yleistavoitteena on pyrkimys mahdollisimman hyvään taloudelliseen tulokseen. Tytäryhteisöjen tavoitteet on esitetty tulokorteissa.

7) Kuntayhtymien ja niiden liikelaitosten sitovat tavoitteet:

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

- osuuksia vastaava peruspääoman korko ja
- kuntarahoitusosuus 140 000 000 euroa.

Kainuun liitto

- osuuksia vastaava peruspääoman korko ja
- kuntarahoitusosuus 1 247 000 euroa.

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä

- osuuksia vastaava peruspääoman korko.

Taloussuunnitelmavuosien 2022–2023 määrärahat, tuloarviot ja tavoitteet ovat ohjeellisia. Vaikka talousarvion sitovuus on vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kaupungin viranomaisia ja viranhaltijoita velvoittava asiakirja.

4.3 Talousarvion käyttösuunnitelma

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion kaupunginhallitus saattaa sen täytäntöönpanomääräyksen toimitelmien noudatettavaksi.

Kaupunginhallitus, toimitelimit ja liikelaitosten johtokunnat päättävät sen jälkeen käyttösuunnitelmista, joilla tarkistetaan kunkin toimitelimen ja johtokunnan talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi. Lisäksi kaupunginhallitus, toimitelimit ja johtokunnat omalta osaltaan päättävät tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä.

Käyttösuunnitelmissa toimitelimit ja johtokunnat asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot seuraavan tason yksiköille.

4.4 Tilivelvollisuus

Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on seurata ja valvoa talousarvion toteutumista. Tilivelvollisuutta ei voi, päinvastoin kuin toimivaltaa, delegoida edelleen. Johtavien ja tilivelvollisten viranhaltijoiden velvollisuutena on siten ohjata ja seurata alaistaan toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupungin toimitelinten jäsenet sekä asianomaisen toimitelimen tulosalueen johtavat viranhaltijat (esittelijät sekä toimitelinten tehtäväalueella itsenäisestä tulos-/vastuualueesta vastaavat viranhaltijat). Tilivelvollisten määrittäminen kuuluu Kajaanin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaan tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta pyytää vakiintuneen käytännön mukaan asiasta tilintarkastajan ja kaupunginhallituksen lausunnot, ennen kuin asia viedään tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2020 tilivelvolliset on määrätty tarkastuslautakunnan kokouksessa 4.5.2020 § 14.

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimitelinten jäsenet ovat. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle asemansa perusteella muutoinkin: esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä vastaavana viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että

- viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi
- viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus
- viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Tilivelvolliseen voidaan kohdistaa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Viime kädessä tilintarkastajalla on harkintavalta, ketkä ovat tilivelvollisia.

Tilivelvolliset viranhaltijat, tilanne 10/2020

Kaupunginhallituksen toimiala:

Kaupunginjohtaja Jari Tolonen

Hallintojohtaja, kaupunginlakimies Tuija Aarnio

Talousjohtaja Asta Tolonen 1.2.2021 saakka

Vs. talousjohtaja Joni Partanen

Vs. henkilöstöjohtaja Hannu Westerinen

Kehitysjohtaja Risto Hämäläinen

Tietohallintopäällikkö Heikki Hyvönen

Maahanmuuttajapalveluiden johtaja Jukka Piirainen

Kaupunginteatteri-liikelaitoksen johtaja Helka-Maria Kinnunen

Kajaanin Mamselli -liikelaitoksen johtaja Tuija Vuorinen

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtaja Juha Nurminen

Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen johtaja Markku Haverinen

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen johtaja Anssi Tuominen

Kainuun ammattiopiston rehtori Raimo Sivonen

Kajaanin lukion rehtori Jaana Leinonen

Sivistystoimiala:

Vs. sivistysjohtaja Päivi Rissanen

Varhaiskasvatuksen tulosalueen johtaja Sirpa Kemppainen

Vs. perusopetuksen tulosalueen johtaja Jaakko Vehkaperä

Museonjohtaja Antti Mäkinen

Vuolijoen aluelautakunta:

Aluelautakunnan esittelijä/aluesihtööri Sirpa Pöppönen

Ympäristötekniinen toimiala:

Tekninen johtaja Jussi Heikkinen

Toimitilapäällikkö Markku Haverinen

Suunnittelupäällikkö Jari Kauppinen

Liikuntapalvelupäällikkö Jarmo Kinnunen

Ympäristönsuojelutarkastaja Paula Malinen

Kaupungininsinööri Matti Nousiainen

Kainuun pelastuslaitos -toimiala:

Pelastusjohtaja Anssi Parviainen

5 KAJAANIN KAUPUNGIN TALOUS

5.1 Kajaanin kaupungin talous 2021–2023

Verotulot

Kajaanin kaupungin verotuloennusteet perustuvat Kuntaliiton yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Verohallinnon kanssa laatimiin ennusteisiin.

Kajaanin kaupungin vuoden 2021 talousarvio perustuu 21,00 tuloveroprosenttiin. Verotuloja arvioidaan saatavan yhteensä 144,3 miljoonaa euroa, josta tuloverojen osuuden arvioidaan olevan noin 127,0 miljoonaa euroa. Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 6,8 miljoonaa euroa. Kiinteistöverotuottoja arvioidaan kertyvän noin 10,5 miljoonaa euroa vuonna 2021.

Kiinteistöveroprosentit pysyvät samalla tasolla kuin vuonna 2020. Yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti laskee 0,10 %:iin. Kiinteistöverotuottojen arvioidaan pysyvän vuoden 2021 tasolla suunnitelmavuosina. Kiinteistöveroprosentit vuonna 2021 ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti	1,10
- vakituisen asuinrakennuksen veroprosentti	0,55
- muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,55
- rakentamaton rakennuspaikka	4,10
- voimalaitosten veroprosentti	3,10
- yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti	0,10.

Arvion mukaan verotulot pysyvät vuonna 2022 vuoden 2021 tasossa. Vuonna 2023 verotulot kasvavat jonkin verran. Suunnitelmavuosien verotulot on arvioitu Kuntaliiton ennustetta alhaisemmiksi. Tämänhetkisen arvion mukaan verotuloja saadaan vuonna 2022 144,1 milj. euroa ja vuonna 2023 145,1 milj. euroa.

Valtionosuudet

Vuoden 2021 arviot valtionosuuksista perustuvat Kuntaliiton ja Valtiovarainministeriön ennakkotietoihin. Valtionosuuksia arvioidaan saatavan noin 117,2 miljoonaa euroa (Muutettu TA 2020: 118,1 miljoonaa euroa). Valtionosuudet kohdistuvat siten, että peruskaupungille kohdistuu arviolta 86,4 miljoonaa euroa, koulutusliikelaitokselle 30,9 miljoonaa euroa. Valtionosuudet sisältävät valtion koronatukea vuosille 2020 ja 2021.

Toimintatuotot

Toimintatuottoja arvioidaan kertyvän noin 68,4 miljoonaa euroa (Muutettu TA 2020: 65,4 miljoonaa euroa). Vuosien 2022–2023 osalta toimintatuottojen arvioidaan pysyvän vuoden 2021 tasossa. Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos esittää vuoden 2021 talousarviossa sisäisten palvelujen tuotot, n. 3,0 miljoonaa euroa. Aikaisempina vuosina Koulutusliikelaitos on esittänyt talousarviossaan vain ulkoiset tuotot. Kainuun Pelastuslaitos -toimialalle toimintatuottoja kertyy edellisvuosia enemmän. Tämä kasvu selittyy toimintakulujen kasvulla. Kainuun alueen kunnat korvaavat pelastustoimen kustannukset asukasluvun mukaisessa suhteessa.

Toimintakulut

Toimintakulut ovat noin 325,8 miljoonaa euroa (Muutettu TA 2020: 320,6 miljoonaa euroa). Toimintakulut ovat oman toiminnan osalta pääsääntöisesti samalla tasolla kuin vuonna 2020. Kajaanin kaupungin koulu-

tusliikelaitos esittää vuoden 2021 talousarviossa sisäisten palvelujen ostot, n. 3,0 miljoonaa euroa. Aikaisempina vuosina Koulutusliikelaitos on esittänyt talousarviossaan vain ulkoiset kulut.

Kainuun Pelastuslaitos -toimialan toimintakulut kasvavat kuitenkin merkittävästi. Tämä kasvu selittyy voimassa olevan vapaamuotoisen varallaolon päättymisestä. Vapaamuotoinen varallaolo korvataan aktiivityöajalla. Tämä tarkoittaa merkittävää lisäystä pelastuslaitoksen henkilöstömäärässä. Uudessa palvelutasopäätöksessä on kyseinen muutos huomioitu. Kainuun Soten maksuosuus on samalla tasolla kuin vuoden 2020 maksuosuus.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut ovat noin 95,5 miljoonaa euroa (Muutettu TA 2020: 89,2 miljoonaa euroa). Henkilöstömenoissa on huomioitu työehtosopimusten mukaiset palkankorotukset. Kainuun Pelastuslaitoksen osalta kasvua on 1,4 miljoonaa euroa.

Palvelujen ostot

Palvelujen ostot ovat noin 182,5 miljoonaa euroa (Muutettu TA 2020: 180,0 miljoonaa euroa). Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän maksuosuusarvio vuodelle 2021 on 140,0 miljoonaa euroa (Muutettu TA 2020: 142,4 miljoonaa euroa). Kainuun soten maksuosuuden arvioidaan pysyvän vuosina 2022 ja 2023 vuoden 2021 tasolla.

Toimintakate

Toimintakate on noin -257,5 miljoonaa euroa (Muutettu TA 2020: -254,3 miljoonaa euroa).

Rahoitustuotot ja – kulut

Rahoitustuotot ja – kulut ovat yhteensä noin 10,9 miljoonaa euroa (Muutettu TA 2020: 9,8 miljoonaa euroa). Vuoden 2021 rahoitustuotot pysyvät vuoden 2020 tasossa myös suunnitelmavuosien 2022 – 2023 osalta.

Vuosikate sekä poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate on 14,9 miljoonaa euroa (Muutettu TA 2020: 13,3 miljoonaa euroa). Poistot ovat 17,5 miljoonaa euroa (Muutettu 2020: 15,9 miljoonaa euroa). Vuosikatteen arvioidaan parantuvan vuonna 2022 noin 2,0 miljoonaa euroa ja vuoden 2023 vuosikatteen odotetaan parantuvan 2022 vuoden tasosta noin 3,0 miljoonaa euroa. Vuosikate riittää tuolloin kattamaan poistot paremmin kuin vuonna 2022.

Tilikauden alijäämä

Vuoden 2021 talousarvio on alijäämäinen -1,9 miljoonaa euroa (Muutettu TA 2020: -2,1 miljoonaa euroa). Peruskaupungin osalta alijäämä on -2,8 miljoonaa euroa.

Arvion mukaan suunnitelmakauden 2022–2023 loppuun mennessä talous saadaan tasapainoon ja alijäämää ei enää synny.

Investoinnit

Nettoinvestoinnit vuodelle 2021 ovat yhteensä 20,4 miljoonaa euroa. Peruskaupungin osuus investoinneista on noin 12,9 miljoonaa euroa ja liikelaitosten osuus noin 7,5 miljoonaa euroa.

Vuonna 2021 käynnistyy Sissilinnan peruskorjaushanke. Muita suurempia, yli 1,0 miljoonan yksittäisiä hankkeita ei ole suunniteltu vuodelle 2021.

Nettoinvestoinnit ovat 28,4 miljoonaa euroa vuonna 2022 ja 26,3 milj. euroa vuonna 2023.

Lainat

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) lainamäärä 31.12.2020 arvioidaan olevan 142,1 miljoonaa euroa, eli noin 3 870 euroa/asukas.

Vuoden 2021 talousarviossa lainamäärän on arvioitu kasvavan 1,5 miljoonaa euroa. Mikäli arvio toteutuu, on lainamäärä vuoden 2021 lopussa noin 143,5 miljoonaa euroa (rahoituslaitoksista otetut lainat). Lainamäärä on tällöin noin 3 908 euroa/asukas.

Kassavaroja tullaan käyttämään investointien rahoittamiseksi. Tällä pyritään hillitsemään lainamäärän kasvua.

Suunnitelmavuosien osalta on saavutettava vähintään 18,0 miljoonan vuosikate ja investointien määrä on jätävä vuosittain selvästi alle 20,0 miljoonan euron, jotta talous pysyy tasapainossa eikä velkamäärä kasva merkittävästi yli valtakunnan keskiarvon.

Lainanottoon liittyvä ratkaisuvälä

Kaupunginhallitus päättää kaupunginvaltuuston talousarviossa hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen (pitkäaikaisten lainojen) ottamisesta. Talousarviolainan ottamiseen liittyvät rajat on esitetty talousarvion rahoituslaskelmassa.

Talousjohtajalla on oikeus ottaa tarvittaessa lyhytaikaista lainaa, jonka ottovaltuus vuonna 2021 on 50,0 miljoonaa euroa. Rahalaitosten kuntatodistusohjelman mukaiset limiitit ovat 30,0 miljoonaa euroa / rahalaitos.

5.2 Kajaanin kaupungin tuloslaskelma 2021

Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset) tuloslaskelma 2021

TALOUS 1000 €	- Yhteensä	Kajaani peruskaupunki	Vimpelinlaakson kehittämislaitos	Kajaanin Vesi liikelaitos	Kajaanin Mamselli- liikelaitos	Kajaanin kaupungin koulutusliik- elaitos
TOIMINTATUOTOT	68 383	41 834	4 142	7 712	11 255	3 440
Myyntituotot	33 429	13 068		7 702	11 062	1 596
Maksutuotot	3 889	3 858				31
Tuet ja avustukset	5 464	3 564		5	193	1 703
Muut toimintatuotot	24 610	20 353	4 142	5	0	110
Vuokratuotot	24 157	19 906	4 142	3		106
Muut toimintatuotot	453	447		2		4
Valmistus omaan käyttöön	991	991				
TOIMINTAKULUT	-325 843	-275 540	-2 516	-3 656	-11 210	-32 921
Henkilöstökulut	-95 477	-69 147		-1 219	-5 703	-19 409
Palkat ja palkkiot	-74 729	-53 615		-937	-4 582	-15 594
Henkilöstösivukulut	-20 748	-15 532		-282	-1 120	-3 814
josta Sote -kuntayhtymältä	-1 184	-1 184	0	0	0	0
Palvelujen ostot	-182 523	-172 034	-955	-1 283	-2 311	-5 940
josta Sote -kuntayhtymältä	-140 000	-140 000	0	0	0	0
Kainuun Liitto	-1 247	-1 247	0	0	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15 438	-8 629	-1 561	-1 047	-2 304	-1 897
Avustukset	-8 021	-7 995				-26
Muut toimintakulut	-24 385	-17 736		-106	-892	-5 650
Vuokrat	-23 464	-17 040		-84	-868	-5 472
Muut toimintakulut	-921	-696		-22	-24	-178
TOIMINTAKATE	-257 462	-233 706	1 625	4 056	45	-29 482
Verotulot	144 262	144 262				
Valtionosuudet	117 213	86 359				30 854
Rahoitustuotot ja -kulut	10 909	12 145	-22	-1 200	-10	-4
Korkotuotot	95	95	0			
Muut rahoitustuotot	14 733	14 729				4
Korkokulut	-1 548	-1 526	-22			
Muut rahoituskulut	-2 371	-1 153	0	-1 200	-10	-8
VUOSIKATE	14 922	9 060	1 603	2 856	35	1 368
Poistot ja arvonalentumiset	-17 480	-11 951	-1 942	-2 001	-35	-1 550
TILIKAUDEN TULOS	333	0	-339	855	0	-183
Tuloksenkäsittelyerät	-2 214	-2 891	341	0	0	336
Varausten ja rahastojen muutokset	677	0	341			336
Tilikauden yli-/ alijäämä	-1 881	-2 891	2	855	0	153
TUNNUSLUVUT						
Toimintatuotot/Toimintakulut %	20,99 %					
Vuosikate / poistot %	85,37 %					
Vuosikate €/asukas	406					
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	4 899					
Asukasluku vuoden lopussa	36 709					

5.3 Peruskaupungin tuloslaskelma 2019–2023

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_2021 KH ESITYS	TS 2022	TS 2023
TOIMINTATUOTOT	39 784	37 856	41 834	41 834	41 433	41 719
Myyntituotot	11 083	10 779	13 068	13 068	12 954	12 987
Maksutuotot	3 746	3 372	3 858	3 858	3 863	3 873
Tuet ja avustukset	3 017	3 218	3 564	3 564	3 227	3 228
Muut toimintatuotot	21 043	19 557	20 353	20 353	20 385	20 616
Vuokratuotot	20 083	19 101	19 906	19 906	20 006	20 236
Muut toimintatuotot	960	456	447	447	380	380
Valmistus omaan käyttöön	895	931	991	991	1 003	1 015
TOIMINTAKULUT	-271 448	-268 373	-275 389	-275 540	-275 099	-275 069
Henkilöstökulut	-60 817	-62 088	-69 147	-69 147	-68 980	-68 860
Palkat ja palkkiot	-47 150	-48 208	-53 615	-53 615	-53 702	-53 661
Henkilöstösivukulut	-13 667	-13 880	-15 532	-15 532	-15 278	-15 199
josta Sote -kuntayhtymältä	-1 121	-1 172	-1 184	-1 184	-1 184	-1 184
Palvelujen ostot	-172 018	-169 136	-172 034	-172 034	-171 808	-171 870
josta Sote -kuntayhtymältä	-139 110	-142 400	-140 000	-140 000	-140 000	-140 000
Kainuun liitto	-1 237	-1 240	-1 247	-1 247	-1 247	-1 247
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 433	-8 730	-8 629	-8 629	-8 682	-8 744
Avustukset	-12 492	-12 753	-7 874	-7 995	-7 789	-7 791
Muut toimintakulut	-17 689	-16 117	-17 706	-17 736	-17 551	-17 523
Vuokrat	-16 254	-15 552	-17 010	-17 040	-16 936	-16 901
Muut toimintakulut	-1 435	-565	-696	-696	-616	-622
TOIMINTAKATE	-231 664	-230 517	-233 555	-233 706	-233 666	-233 350
Verotulot	138 418	139 696	144 262	144 262	144 076	145 058
Valtionosuudet	74 220	85 256	86 359	86 359	88 211	91 211
Rahoitustuotot ja -kulut	54 674	11 000	12 145	12 145	12 150	12 150
Korkotuotot	3 838	38	95	95		
Muut rahoitustuotot	55 456	12 473	14 729	14 729	13 700	13 700
Korkokulut	-1 220	-1 406	-1 526	-1 526	-1 500	-1 500
Muut rahoituskulut	-3 399	-105	-1 153	-1 153	-50	-50
VUOSIKATE	35 648	5 435	9 211	9 060	10 772	15 070
Poistot ja arvonalentumiset	-13 609	-11 000	-11 951	-11 951	-12 213	-12 327
Satunnaiset tuotot	119 904	0				
Tilikauden tulos	141 943	-5 565	-2 740	-2 891	-1 441	2 743
Tuloksenkäsittelyerät	-19 967	0	0	0	0	0
Varausten ja rahastojen muutokset	-19 967					
Tilikauden yli-/alijäämä	121 976	-5 565	-2 740	-2 891	-1 441	2 743

5.4 Liikelaitosten tuloslaskelmayhdistelmä 2021

TALOUS 1000 €	Liikelaitokset	Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos	Kajaanin Vesi liikelaitos	Kajaanin Mamselli -liikelaitos	Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos
Liikevaihto	59 987	4 142	7 705	11 062	37 078
Maksutuotot	31				31
Tuet ja avustukset	1 896		5	193	1 703
Muut toimintatuotot	4		2		4
Henkilöstökulut	-25 113		-1 219	-5 703	-19 409
Palvelujen ostot	-13 729	-955	-1 283	-2 311	-10 462
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 763	-1 561	-1 047	-2 304	-1 897
Avustukset	-26				-26
Muut toimintakulut	-6 648		-106	-892	-5 650
Poistot ja arvonalentumiset	-4 133	-1 942	-2 001	-35	-155
Liikeyli-/alijäämä	1 569	-317	2 055	10	-179
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 236	-22	-1 200	-10	-4
Varausten ja rahastojen muutokset	677	341	0	0	336
Tilikauden yli-/alijäämä	1 010	2	855	0	153

Tunnusluvut

Toimintatulot % toimintakuluista = $100 \times \text{toimintatulot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku osoittaa maksurahoituksen osuuden toimintamenojen kattamisesta. Tunnuslukua voidaan tulkita siten, että maksurahoituksen osuuden kasvu vahvistaa kunnan tulorahoitusta. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että kunnan tulee kyetä rahoittamaan vuosikatteella keskimääräiset poistonalaisten tuotantovälineiden investoinnit.

Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista = $100 \times \text{vuosikate} / \text{keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno}$

Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno määräytyy talousarvion laadintavuotta edeltävän tilipäätösvuoden, kuluvan talousarviovuoden ja laadittavan talousarvion ja suunnitelman poistonalaisten investointien omahankintamenon keskimäärästä. Omahankintameno on investoinnin hankintamenon ja siihen saadun rahoitusosuuden erotus.

Kun tunnusluvun arvo on 100 prosenttia tai sitä suurempi, voidaan kunnan tulorahoituksen katsoa olevan riittävä tai ylijäämäinen. Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on keskimääräistä poistonalaista investointitasoa heikompi.

Vuosikate euroa/asukas = $\text{tuloslaskelman vuosikate} / \text{asukasmäärä}$

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen kunnassa.

Taseen kertynyt yli-/alijäämä, kertynyt yli-/alijäämä/asukas

Kertyneeseen yli-/alijäämään tiivistyy kunnan koko tuloshistoria. Jakamalla se asukasmäärällä saadaan vertailukelpoinen tunnusluku saman kokoluokan kuntien väliseen vertailuun. Pitkän aikavälin tulorahoituksen tavoitearvon tulisi olla vähintään 300–400 euroa/asukas.

5.5 Kajaanin kaupungin (sis. liikelaitokset)

RAHOITUSOSA 1000 €	Yhteensä	Kajaanin kaupunki	Liikelaitokset
Toiminnan rahavirta	14 921	9 060	5 861
Vuosikate	14 922	9 060	5 862
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0
Investointien rahavirta	-20 405	-12 948	-7 457
Investointimenot	-20 405	-12 948	-7 457
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 484	-3 888	-1 596
Rahoituksen rahavirta	-1 789	-3 888	2 099
Lainakannan muutokset	1 449	-650	2 099
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	18 250	15 000	3 250
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-16 801	-15 650	-1 151
Vaikutus maksuvalmiuteen	-4 235	-4 538	303
TUNNUSLUVUT			
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	79 254		
Lainanhoitokate	1		
Kassan riittävyys, pv	15		

5.6 Peruskaupungin rahoituslaskelma

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta	-6 805	5 435	9 060	12 213	12 327
Vuosikate	-5 105	5 435	9 060	12 213	12 327
Tulorahoituksen korjauserät	-1 700		0		
Investointien rahavirta	-14 482	-44 055	-12 948	-21 142	-20 335
Investointimenot	-17 285	-44 055	-12 948	-21 142	-20 335
Rahoitusosuudet investointimenoihin	961				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 842				
Toiminnan ja investointien rahavirta	-21 287	-38 620	-3 888	-8 929	-8 008
Rahoituksen rahavirta	24 920	10 655	-650	3 800	1 050
Antolainauksen muutokset	-1 146				
Antolainasaamisten lisäykset	-1 361				
Antolainasaamisten vähennykset	215				
Lainakannan muutokset	-33 875	10 655	-650	3 800	1 050
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	24 000	25 455	15 000	21 600	19 850
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 494	-14 800	-15 650	-17 800	-18 800
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-43 381				
Muut maksuvalmiuden muutokset	59 941				
Vaikutus maksuvalmiuteen	3 633	-27 965	-4 538	-5 129	-6 958
 Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	 106 977	 84 212	 84 738	 94 588	 84 738
Lainanhoitokate	-0	0	1	1	1
Kassan riittävyys, pv	8	1	2	2	2

Tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä = edellisen vuoden tilinpäätöksen toiminnan ja investointien rahavirta + arvioidut vuosittaiset rahavirrat

Tunnusluku kertoo, pystytäänkö investoinnit rahoittamaan pitkällä aikavälillä omarahoituksella. Kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Lainanhoitokate = (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + lainanlyhennykset)

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten mak-suun. Lainanhoitokyky on hyvä, kun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun se on 1–2 ja heikko, kun arvo on alle yh-den.

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x rahavarat varainhoitovuoden lopussa / kassasta maksut varainhoitovuonna

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kas-sasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Riittävänä voi-daan pitää 14–30 päivän kassan riittävyyttä.

6 KAJAANIN KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ

Työ- ja virkaehtosopimukset

Kunnalliset virka- ja työehtosopimukset takaavat tasa-arvoiset ja oikeudenmukaiset palvelussuhteen ehdot. Sopimuskausi on kaikissa kunta-alan sopimuksissa 1.4.2020–28.2.2022. Valtakunnallisilla virka- ja työehtosopimuksilla sovitaan muun muassa palkkojen sekä työaikojen perusteista, ja tarkoituksena sopimuksilla on turvata työrauhaa. Asiaa täydentävät paikalliset työ- ja virkaehtosopimukset ja valtakunnallisten sopimusten soveltamisohjeet.

Kunta-alan sopimuksia ovat:

- Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES
- Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus OVTES
- Kunnallinen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimus TS
- Kunnallisen tuntipalkkaisten virka- ja työehtosopimus TTES
- Kunnallinen näyttelijöiden työehtosopimus

Muutoksena aikaisempiin työehtosopimuksiin työnantajalla ja työntekijällä on mahdollisuus sopia lomarah-
han vaihtamisesta vapaaksi keskinäisellä sopimuksella. Lisäksi huomattavaa on, että kilpailukykyso-
pimuksen mukaiset työajan pidennykset (6min/pvä) ovat jääneet pois uusista virka- ja työehtosopimuksista.

Kajaani-sopimus

Kajaanin kaupungin työnantajan edustajat ja henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt ovat kirjanneet hen-
kilöstöjohtamisen yhteisen tahtotilan Kajaani-sopimukseen. Sopimusosapuolilla on ollut yhteinen näkemys
ja sitoumus rakenteellisten muutosten toteuttamiseen.

Kajaanin kaupungin toiminta, talous ja henkilöstö mitoitetaan niin, että kaupungin strateginen näkökulma,
palvelujen vaikuttavuus ja laatu, asiakastyytyväisyys, prosessien sujuvuus, taloudellisuus sekä henkilöstön
tuloksellisuus ovat tasapainossa keskenään. Talousarvion tasolla tehtävien rakenteellisten muutosten henki-
löstövaikutukset selvitetään erikseen.

Työyhteisöissä, työtavoissa, työn organisoinnissa ja organisaatiossa tapahtuu koko ajan muutoksia. Sitou-
tumisen kannalta on välttämätöntä, että asiat käsitellään yhteistoiminnallisesti. Työntekijöillä ja viranhalti-
joilla on oikeus ja velvollisuus osallistua prosesseihin, joilla haetaan uusia tapoja ja menetelmiä sekä uuden-
laista työn organisointia.

Henkilöstöohjelma

Uuden kaupunkistrategian mukainen henkilöstöohjelma on voimassa vuosille 2019–2022. Henkilöstöohjel-
man kantava teema on myönteinen työpäiväkokemus. Henkilöstöohjelma antaa perusteet toimialoille ja
liikelaitoksille (sekä kaupungin omistamille osakeyhtiöille) rakentaa omat henkilöstöohjelmansa räätälöity-
nä juuri niille painotuksille, jotka kulloinkin ovat ajankohtaisia.

Kajaanin kaupungin ja liikelaitosten henkilöstön osaamisen kehittämisen tarpeet kartoitetaan syksyisin vuo-
sisuunnittelun yhteydessä ja tarpeet käsitellään kootusti henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa. Toimialue-
ja tuloksikkokohtaiset toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita vastaavat osaamisen kehittämissuunnitel-
mat jalkautetaan kehityskeskustelun yhteydessä henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisiksi kehityssuunnitelmiksi.

Henkilöstösuunnittelu ja työntekijöiden rekrytointi

Henkilöstön määrän ja osaamisen tarvetta ennakoidaan järjestelmällisellä henkilöstösuunnittelulla. Henkilöstösuunnittelu kytkeytyy kiinteästi palvelutuotannon suunnitteluun. Henkilöstön eläköitymistä ja muuta poistumaa hyödynnetään säästökeinoina lähivuosinakin. Kun työntekijä jää eläkkeelle tai lähtee pois kaupungin palveluksesta, jokaisen auki tulevan paikan kohdalla harkitaan, voidaanko tehtävä jättää täyttämättä ja voidaanko työtehtävät hoitaa toisin. Uusien työntekijöiden/viranhaltijoiden palkkaamiseen on haettava lupa kirjallisesti toimialajohtajalta.

Kajaanin kaupungin hyvinvoiva, osaava ja oikein mitoitettu henkilöstö tuottaa kaupunkilaisille hyvinvointia ja alueen kilpailukykyisyyttä lisääviä asiakaslähtöisiä palveluita. Kajaanin kaupungin palveluohjelmassa määritellään, mitä palveluja kaupunki järjestää, miten ne järjestetään ja millaisella henkilöstömäärällä palvelut tuotetaan. Vuosittainen henkilöstösuunnitelma konkretisoituu talousarviossa.

Henkilöstösuunnittelussa ja työntekijöiden uudelleen sijoituksissa toimii henkilöstösuunnittelutyöryhmä, jonka tavoite on koordinoida henkilöstön uudelleen sijoittamista ja rekrytointia yli toimiala- ja liikelaitosrajojen. Varsinainen henkilöstösuunnittelu toteutetaan toimialoilla ja liikelaitoksissa. Henkilöstösuunnittelutyöryhmään kuuluu hallintojohtaja, sivistysjohtaja, tekninen johtaja, henkilöstöjohtaja, kehityspäällikkö, henkilöstönkehittämispäällikkö, työhyvinvointipäällikkö ja henkilöstösihteeri.

Työyhteisön toimivuus on koko työyhteisön asia

Henkilöstövoimavarojen johtamisen tavoitteena on organisaation hyvä suorituskky. Toimintaympäristö edellyttää uudistumiskykyisyyttä, vuorovaikutusta sekä ajanmukaisia työ- ja toimintatapoja. Työntekijöiltä ja viranhaltijoilta edellytetään kehitymis- ja muutuskkyä. Työyhteisön jokaisella jäsenellä tulee olla riittävän selkeä kuva ja ymmärrys työnkuvansa merkityksestä kaupungin toimintojen kokonaisuudelle.

Työntekijän työkykyä heikentäviin tekijöihin puututaan varhaisessa vaiheessa. Vastuu on jokaisella työyhteisöllä, työntekijällä itsellään ja työkavereilla, mutta erityinen huolehtimisvelvollisuus on työnantajalla eli esimiehillä. Tämä tarkoittaa sitä, että esimiesten täytyy tunnistaa työhyvinvointia ja työkykyä heikentävät tekijät riittävän ajoissa ja ottamaan ne puheeksi sekä toimimaan jämäkästi tilanteen korjaamiseksi. Asiassa hyödynnetään työsuojelun toimintaohjelmaa riskienhallintasuunnitelman mukaisesti. Työyhteisön toimivuutta seurataan joka toinen vuosi tehtävällä työyhteisön toimivuuskyselyllä.

Kajaanin maine työnantajana ja vaivattoman arjen kaupunkina on keskeinen tekijä rekrytoinneissa. Myönteinen työnantajakuva syntyy hyvistä teoista, houkuttelee ja sitoo osaavia työntekijöitä. Työnantajakuva on osa Kajaanin kaupungin kaupunkikuvaa.

Party-työyhteisökysely

Työoloja ja niiden kehitystä seurataan joka toinen vuosi tehtävällä Työterveyslaitoksen Parempi Työyhteisö ParTy-kyselyllä vuodesta 2020 alkaen (aiemmin työyhteisöjen toimivuuskysely). ParTy-kysely antaa tietoja työyhteisön toimivuudesta, esimiestyöstä, työyhteisön työkyky tilanteesta sekä koetusta stressistä ja työn ilosta. Kysely antaa myös ajankohtaista tietoa uusista kehittämisen haasteista työyhteisötasolla sekä koko kaupungin tasolla. Työyhteisön toimivuuskyselyn tuloksia käytetään myös kaupungin tasolla arvioitaessa työolosuhteita (mm. henkilöstöraportin osana). ParTy-kyselyn koordinoinnista vastaa Kajaanin kaupungin työhyvinvointipäällikkö. ParTy- kyselyn perusteella työyhteisössä valitaan kehittämistoimenpiteet ja aikataulut. Näiden toteuttamisesta vastaa esimies.

Etätöön ja uudenlaisen työn toimintakulttuurin kehittäminen yhdessä toimitilojen käytön tehostamisen kanssa

Henkilöstöpalvelut yhdessä toimitiloista vastaavan Tilakeskuksen kanssa edistävät etätöön ja uudenlaisen työn toimintakulttuurin kehittämistä siten, että Kajaanin kaupungin ja sen liikelaitosten omistamien ja vuokraamien toimitilojen tarve vähenee lähivuosina. Samalla edistetään tilojen ja henkilöstön monikäyttöisyyttä ja työyksikkö- ja toimialarajat ylittävää yhteistyötä. Ensimmäisessä vaiheessa pyritään eroon vuokra-
tuista toimitiloista, ja seuraavassa vaiheessa nostetaan kaupungin omien toimitilojen käyttöastetta ja monimuotoisuutta.

Henkilöstöraportti

Henkilöstötietoihin ja sen tunnuslukuihin perustuvan strategian ja toimintalähtöisen arvioinnin tavoitteena on saada aikaan kokonaiskuva henkilöstön tilasta ja kehityksestä sekä tunnistaa vastuut ja parannettavat alueet. Tämä tapahtuu normaalin seurannan yhteydessä ja vuosittain tehtävässä henkilöstöraportissa sekä siitä tehtävissä johtopäätöksissä ja toimenpiteissä. Raportointi on tärkeä osa tiedolla johtamista.

Eläköityminen

Eläkeuudistus tuli voimaan 1.1.2017. Alin vanhuuseläkeikä 63 vuotta säilyy vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneillä. Vanhuuseläkkeen alaikäraja nousee vuosittain vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneillä. Seuraavassa eläköityvien määrää kuvaavassa taulukko ei sisällä varhennetulle varhaiseläkkeelle eikä työkyvyttömyyseläkkeelle jääviä. Työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien osuus on noin 30 prosenttia kaikista eläkkeelle jäävistä.

Arvio eläköitymisen hyödyntämisestä 2019–2023

	Eläkkeelle jäävät	Ei täytetä	Säästö %
Kaupunginhallitus ja keskushallinto	8	3	37,5
Elinvoimapaalvelut	8	5	62,5
Varhaiskasvatus	36	2	5,6
Perusopetus	25	5	20,0
Nuorisopalvelut			
Kulttuuripalvelut	18	1	5,6
Maankäyttö, suunn. ja viranom.toim.	9	1	11,1
Kunnallistekniikka ja liikunta	14	4	28,6
Tilakeskus	8	1	12,5
Kainuun pelastuslaitos	2	0	0,0
Kaupunki yhteensä	128	22	17,2
Kajaanin Vesi –liikelaitos	4	1	25,0
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	23	4	17,4
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	41	8	19,5
Liikelaitokset yhteensä	68	13	19,1
Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä	196	35	17,9

Henkilöstöjohtamista koskevia kaupungin ohjeita

- Henkilöstöohjelma
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Perehdyttämislomake
- Työsuojelun toimintaohjelma
- Epäasiallisen kohtelun ehkäisy
- Aktiivisen tuen toimintamalli
- Päihdeohjelma
- Kehityskeskusteluohje
- Lähtökeskusteluohje

Henkilötyövuodet 2019–2023, htv2

Sis. vakinaiset, määräaikaiset, harjoittelijat ja oppisopimukset

Tulosalueittain	TA 2019	HR 2019	TA 2020	HR 01-092020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Kaupunginhallitus ja keskushallinto	65,5	74,4	74,9	70,2	55,5	54,5	52,5
Elinvoimapalvelut				14,8	30,5	28,5	25,5
Sivistyslautakunta	3,0	3,1	3,0	3,1	4,7	4,7	4,7
Varhaiskasvatus	345,0	348,4	345,0	332,3	352,7	351,7	350,7
Perusopetus	379,0	405,0	407,0	403,6	408,0	406,0	403,0
Nuorisopalvelut	18,0	20,0	20,0	17,2	20,0	20,0	20,0
Kulttuuripalvelut	46,0	46,6	48,0	44,7	95,0	94,0	94,0
Kaukametsä	105,0	96,8	97,0	80,9	93,0	93,0	93,0
Ympäristötekniinen hallinto	3,0	3,0	3,0	3,4	3,0	3,0	3,0
Maankäyttö, suunn. ja viranom.toim.	33,0	32,9	33,0	34,4	32,0	31,0	31,0
Kunnallistekniikka ja liikunta	77,0	71,0	76,0	68,9	75,0	73,0	71,0
Tilakeskus	52,0	48,5	52,0	46,9	52,0	51,0	50,0
Kainuun pelastuslaitos	66,0	69,2	67,0	66,0	101,0	101,0	101,0
Tukityöllistäminen	45,0	35,6	45,0	33,4	49,5	49,5	49,5
Kaupunki yhteensä	1237,5	1254,5	1270,9	1219,8	1371,9	1360,9	1348,9
Kajaanin Vesi -liikelaitos	21,0	19,9	20,7	20,1	19,3	18,8	18,8
Kajaanin Mamselli -liikelaitos	235,0	239,2	164,0	144,9	166,0	162,0	158,0
Kajaanin kaupunginteatteri -liikelaitos	47,0	54,7	47,0	51,8	-	-	-
Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos	310,0	292,5	322,0	304,3	330,0	329,0	325,0
Liikelaitokset yhteensä	613,0	606,3	553,7	521,1	515,3	509,8	501,8
Kaupunki ja liikelaitokset yhteensä	1850,5	1861	1824,6	1741	1887,2	1870,7	1850,7

Taulukossa henkilötyövuodet on kohdistettu toimialoille työnjohdon mukaan. Kustannukset henkilöstökuiluista kohdennetaan toimialoille tehtävien mukaan.

Konsernihallinto

Kaupunginhallituksen, keskushallinnon ja elinvoimapalveluiden henkilöstöresurssit kasvavat tietohallinto-uudistuksen myötä yhteensä 8 HTV. Koulutusliikelaitokselta siirtyi tietohallinnon henkilöstöä (7 HTV) keskushallintoon 1.8.2020 alkaen ja tietohallinnon asiantuntijaorganisaatiota on vahvistettu 1 HTV. Kansainväliset palvelut (Maahanmuuttajapalvelut) yhteensä n. 18 HTV:tä siirtyvät keskushallinnosta elinvoimapalveluihin 1.1.2021 alkaen.

Sivistystoimiala

Keskushallinnon talouspalveluista on siirtynyt 1,7 HTV:tä sivistyslautakuntaan. Kajaanin kaupunginteatteri -liikelaitos puretaan ja teatterin HTV lisätään 1.1.2021 alkaen kulttuuripalveluihin. Varhaiskasvatuksessa on varattu määrärahaa kokeiluun pysyvien sijaisten palkkaamisesta, mikä kasvattaa HTV:tä. Samalla kuitenkin vuokratyöhön varattua määrärahaa on pienennetty.

Kainuun pelastuslaitos -toimiala

Kainuun Pelastuslaitos –toimialalle tarvitaan 34 HTV:tä lisää. Tämä kasvu selittyy voimassa olevan vapaa-
muotoisen varallaolon päättymisestä. Vapaa-
muotoinen varallaolo korvataan aktiiviyöajalla, mikä tarkoittaa merkittävää lisäystä pelastuslaitoksen henkilöstömäärässä.

7 KÄYTTÖTALOUSOSA

7.1 Konsernihallinto

Perustiedot

Perustehtävä

Keskusvaalilautakunta järjestää kunnallisvaalit ja valtiollisten vaalien ennakoäänestyksen, vaalipäivän äänestyksen ja alustavan vaalipäivän ääntenlaskennan. **Kaupunginvaltuusto** vastaa kaupungin toiminnasta ja taloudesta ja käyttää kaupungin päätösvaltaa. **Tarkastuslautakunta** valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. **Kaupunginhallitus** vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta ja johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Se vastaa toiminnan yhteensovittamisesta, omistajaohjauksesta ja henkilöstöpolitiikasta sekä huolehtii kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. **Vuolijoen aluelautakunta** kehittää Vuolijoen aluetta ja vaikuttaa kaupungin päätöksentekoon. Toimialueena on entisen Vuolijoen kunnan alue.

Kaupunginjohtaja johtaa kaupunginhallituksen alaisena kaupungin hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Kaupunginjohtaja vastaa asioiden valmistelusta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi. **Elinvoimapalvelut** vastaa yritys- ja työllisyyspalveluista, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta, markkinoinnista ja viestinnästä sekä kansainvälisistä palveluista. **Kansainväliset palvelut** tuottaa vastaanottolain edellyttämät palvelut turvapaikanhakijoille turvapaikkaprosessin vaatiman ajan ja kotoutumislain mukaiset palvelut pakolaisperusteisesti kuntaan muuttaneille pakolaisille. Tämän lisäksi KV-palvelut tuottaa työperäisten ja kv-opiskelijoiden asettautumispalveluita sekä osallistuu kuntakokeilun toteuttamiseen Kainuun vieraskielisten osalta. **Keskushallinto** vastaa kaupungin strategiaprosessista, taloushallinnosta, henkilöstöhallinnosta ja tietohallinnosta. Keskushallinto järjestää konserniohjauksen sekä ohjaa riskienhallintaa, varautumista ja hankintatoimea, kehittää kaupunkitason asiakaspalvelua ja edistää kunta-laisten osallisuutta. Keskushallinto vastaa joukkoliikenteen kehittämisestä, pysäköinnin valvonnasta sekä maataloushallinnosta ja järjestää keskitetyt hallinnon tukipalvelut.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Palvelut tuotetaan itse, yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tai ostetaan ulkoa. Tilivuosien 2017–2020 tilintarkastusta hoitaa KMPG Julkishallinnon Palvelut Oy. Taloushallinto- ja palkanlaskentapalveluita ostetaan Sarastia Oy:ltä ja tietojärjestelmäpalveluita Kuntien Tiera Oy:ltä. Sisäinen tarkastus toteutetaan ostopalveluna. Elinvoimaohjelmaa toteutetaan verkostomaisesti yhteistyökumppanien ja kehittämisorganisaatioiden kanssa.

Toimintaympäristön muutokset

Työllisyyden kuntakokeilussa vaikeasti työllistettävien työllistäminen siirtyy Kajaanin kaupungin vastuulle. Palvelu koskee noin 1 900 asiakasta. Vieraskielisten asiakkaiden ohjauksessa hyödynnetään kansainvälisten palveluiden osaamista.

Sote-uudistuksen lakiluonnoksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyisi hyvinvointialueille 1.1.2023. Väliaikainen valmistelutoimielin käynnistäisi hyvinvointialueiden toiminnan heti lainsaadännön tultua voimaan. Aluevaalit ajoittuisivat alkuvuoteen 2022, jonka jälkeen aluevaltuustot aloittaisivat toimintansa. Uudistus koskee sosiaali- ja terveyspalveluja ja pelastustoimintaa.

Vastaanottokeskuksia on lakkautettu vuoden 2020 aikana, joten vastaanottokeskuksen asiakaspaikat ovat suurelta osin käytössä. Kiintiöpakolaisten määrä ja vastaanottaminen on kasvussa Suomessa ja kansainväliset palvelut on valmistautunut vastaanotettavien asiakkaiden määrän kasvuun.

Tietohallinnon uudistus vaatii omien toimintojen ja palvelutuottajien kanssa yhteisen toimintamallin hiomista. ICT-perusjärjestelmien uudistuminen avaa uusia mahdollisuuksia.

Etätyön lisääntyminen muuttaa tilojen tarvetta ja käyttöä.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa kaupunginjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Asukkaat, yritykset ja yhteisöt osallistuvat kaupungin kehittämiseen	Osallistamiskohteiden määrä	Osallisuutta toteutetaan vähintään viidessä kehittämisprojektissa.
Asiointimahdollisuudet kohti 24/7	Sähköisten asiointipalvelujen määrä	Otetaan käyttöön viisi uutta sähköistä palvelua.

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Resurssiviisautta tukeva hankintaohjelma.	Ympäristökriteerit hankinnoissa kpl.	Hankintojen kriteereihin otetaan ympäristönäkökulmia korostavia kriteereitä sekä sopimuksiin näitä tukevia seuranta-menetelmiä. Huomioidaan vähintään viidessä (5) eri hankinnassa.
Kehitetään innovaatiokumppanuuksien kautta resurssiviisaita hankintoja.	Innovaatiokumppanuuksien määrä hankinnoissa.	Innovaatiokumppanuuksia toteutetaan vähintään 2 kpl vuoden 2021 aikana.
Etätömahdollisuuksia lisätään ja tilojen käyttöä tehostetaan.	Etätöyön määrä (% työajasta) ja käytettävien tilojen määrä (m2/hlö).	Etätö lisääntyy.

Tulevaisuus nuorissa

Edistetään työttömien nuorten aktivointiastetta ja osallistumista työllistymistä edistäviin palveluihin.	Alle 30-vuotiaat työttömät työnhakijat ja työllistymistä edistäviissä palveluissa %	Vähintään 50% kajaanilaisista työttömistä nuorista (joiden äidinkielenä on suomi tai ruotsi) ovat työllistettynä, työllistymistä edistettävissä palveluissa taikka koulutuksessa.
Kuntalisän käytön lisääntyminen	Kuntalisällä työllistettyjen nuorten määrä	Vähintään 20 nuorta vuoden aikana.
Kaupunki tarjoaa kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun mahdollisuuksia kaupunkiorganisaatiossa.	Kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilujen piirissä olevien % -osuus henkilöstön määrästä.	2,5 %

Osaajista elinvoimaa

KAMKiin Kainuun ulkopuolelta hakeutumiselle tuki vetovoimatekijöillä ja markkinoinnilla	KAMKiin Kainuun ulkopuolelta hakeneiden osuus	80 % ensisijaisista hakijoista
KAMK:sta valmistuneiden alueelle työllistymiselle tuki pitovoimatekijöillä, harjoitteluilla, päättötoilla ja kesätyöpaikoilla	KAMK:sta valmistuneiden työllistyminen Kainuuseen	60 %
Kaupunkiorganisaatio avoimena kehitysalustana ja aktiivisena yhteiskehittäjänä	Kehitysalusta- ja yhteiskehittämisen pilotit ja nopeat avaukset, myös osana innovaatioeksosysteemisopimusta, lkm	3 kpl
Vetovoiman ja pitovoiman parantaminen nuorten aikuisten ikäluokan keskuudessa	Nuorten aikuisten Kajaani, Opiskelijan Kajaani, Naisnäkökulman elinvoimapoliti-	Piloteista saatujen oppien jalkauttaminen

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
	tiikan pilotti	

Riskienhallinta

20 – 29	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 19	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 3	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Kajaanin kaupungin talous ei ole pitkällä aikavälillä tasapainossa. Talousarvion taloudellisia tavoitteita ei saavuteta ja talouden raameissa ei pysytä.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 5 20
Strategiset riskit	Väestö vähenee ja huoltosuhde heikkenee.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Strategiset riskit	Työvoiman saatavuus alueella heikkenee.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Rahoitusriskit	Sijoitustoimintaan liittyvät riskit toteutuvat	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 5 15
Toiminnalliset riskit	Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutuottajan ja järjestelmien kilpailutus epäonnistuu.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Toiminnalliset riskit	Tietojärjestelmien toimintahäiriöt ja tietoturvaan sekä tietosuojaan liittyvät riskit toteutuvat.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Tarkastellaan päätöksentekoprosessin ja delegoinnin asianmukaista järjestämistä.
Henkilöstöasiat	Kehityskeskustelut ja työpaikkakokoukset järjestetään.

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
	Työyhteisön Party- toimivuuskyselyn 2020 toimenpiteet laaditaan ja niiden toteutumista seurataan. Johtoryhmätyöskentelyä kehitetään ja arvioidaan (johtoryhmävalmennuksen pohjalta).
Taloussuunnittelu	Talousarvion seuranta ja taloustietojen oikeellisuus Sarastia 365BI raportointi otetaan käyttöön.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Laskujen ja tositteiden käsittelyn laatu varmistetaan. Yhteistoiminta palveluntuottajien kanssa varmistetaan. Varainhoitajien toimintaa seurataan ja valvotaan.
Talousraportointi	Tilivelvollisten seurantavastuu kirjanpidon tapahtumista toimialoitain
Omaisuuksien hallinnointi	Vakuutusten ajantasaisuus varmistetaan. Noudatetaan hankintaohjeita.
Tietohallinto ja tietoturva	Toteutetaan sisäisen tarkastuksen raportissa vuodelle 2020 esitetyt toimenpiteet. Tietohallintouudistuksen seuranta ja arviointi (toiminta & talous).
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Avustusten jakamista koordinoidaan. Takausten ja vakuuksien vakuusarvon säilyminen Vakuuksien ja takauksien hallinta siirtyy CaseM asianhallintajärjestelmään.
Sopimushallinta	CaseM-järjestelmän sopimushallintaosion käyttöä laajennetaan ja kehitetään aktiivisesti.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Laari-projektisalkku hyödynnetään täysimääräisesti. Projekteja ja hankkeita seurataan järjestelmällisesti. Projektihallinnan koulutusohjelma toteutetaan.

Elinvoimapalvelut

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Yritysneuvonta, yrityspalveluseteli ja sähköinen Yritystulkki-palvelu muodostavat kaupungin yrityspalvelukokonaisuuden yhdessä Kajaanin kehittämisrahan kanssa.
Viestinnässä ja markkinoinnissa panostetaan aiempaa enemmän rekrytointimarkkinointiin ja monipaikkaisen työn mahdollisuuksiin. Visit Kajaani matkailun yhteismarkkinoinnin toimintatapoja kehitetään ja osallistutaan Kainuun maineaviestintään ja Arctic Lakeland yhteistyöhön. Painatuskeskuksesta luovutaan ja siirrytään hankkimaan peruspainatuspalveluja ulkoa.

Palvelulinjaus
Kajaanin suurteholaskennan DC-ekosysteemin kehittäminen yhteistyössä CSC:n kanssa on kaupungin lähivuosien kärkihanke. Hankkeen aikana CSC:n uusi toiminto/yksikkö ryhtyy CSC:n omia verkostoja ja yhteyksiä hyödyntäen aktiivisesti tunnistamaan ja hakemaan potentiaalisia toimijoita sijoittumaan Renforsin Rantaan ja Kajaanin osaamisympäristöön.
Maakunnallisessa kuntayhteistyössä tuetaan KAMK:n pk-yrityssektorin hanketoimintaa ja hankeyhteistyötä kuntien kanssa. Tuetaan Kainuun Yrittäjien omistajanvaihdospalvelua ja yrityspalveluverkoston ylläpitoa.
Kaupungin tuet osaamisen kehittämiseksi ja innovaatiotoiminnalle jatkuvat nykytasolla. Innovaatioekosysteemisopimuksen 2021-27 toteuttaminen aloitetaan. Osallistutaan European Digital Innovation Hub ohjelman Arctic EDIH -konsortioon, mikäli se hyväksytään mukaan ohjelmaan.
Edunajamisessa ensisijainen kohde on saavutettavuus, lento-, rautatie- ja maantiiliikenteen kehittäminen. Lentoliikenteessä tavoitteena on vuoden 2021 lopussa päättyvän valtion ostopalvelujakson jälkeen paluu markkinaehtoiseen reittilentoliikenteeseen. Rautateiden osalta tavoitteena on saada Savon radan voimakas parantaminen mukaan Liikenne 12 -ohjelmaan. Maanteistä tärkein oman toiminnan kohde on VT 22 Oulu-Kajaani-Vartius -kansainvälisen liikenneyhteyden kehittämisen saaminen Liikenne 12 -ohjelmaan ja VT 22 Oulu-Kontiomäki-jakson sisällyttäminen pääväyläasetukseen. VT 5:n kehittämiseen osallistutaan Viitosväylä ry:n kautta.

Kuntayhtymät Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kainuun sotien maksuosuuden kasvua leikataan. Tavoitteena on pitää maksuosuudet vuoden 2020 tasolla. Kainuun sotien toteutettava täysimääräisesti talouden sopeuttamissuunnitelmaa ja etsittävä talouden tasapainottamistoimenpiteinä toiminnan muutoshallintasuunnitelmia vuosille 2021-2024.
Kainuun liiton maksuosuus säilytetään vuoden 2020 tasolla.

Työvoima- ja työllisyyspalvelut Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kaupungin roolia työllisyyden hoidossa vahvistetaan. Kaupunki on mukana valtakunnallisessa työllisyydenhoidon kuntakokeilun pilotoinnissa, jonka tarkoitus on alkaa 1.1.2021 ja päättyä 30.6.2023. Pilotoinnin ajan kehitetään myös nykyistä monialaista palvelua (TYP-toimintaa) ja kootaan eri toimijoiden palvelupakettia yhdeksi kokonaisuudeksi työllisyydenhoidon ekosysteemiajattelun mukaisesti.
Kumppanuusyhdistysten kanssa jatketaan yhteistyötä ja yhdistykset tarjoavat työtoimintapaikkoja kajaanilaisille pitkäaikaistyöttömille. Kaupungin työllisyyspalveluiden palveluohjaaja tarjoaa yhdistyksille tukea työllistämiseen.
Kainuulaisille yrityksille ja yhdistyksille myönnetään kuntalisää pitkäaikaistyöttömien työllistämisen tukemiseksi. Kuntalisan hakemisen ehtoja muokataan yrityksille ja yhdistyksille houkuttelevammaksi. Kuntalisan hakeminen ja tilitykset siirretään toimimaan sähköisesti.
Jatketaan ammattikorkeakoulun opiskelijoille kohdennettua kesätyösetelin käyttöä ja markkinoidaan kesätyöseteliä yrittäjille.
Kaupungille osoitetut velvoitetöylytettävät työllistetään. Tämän lisäksi kaupunki tarjoaa palkkatukipaikkoja eri sektoreilta. Palkkatukityöhön liitetään vahvasti työllisyyspalveluiden palveluohjaus ja tuki, jotta tuetun työllistymisen jatkopolkuna olisi työllistyminen avoimille työmarkkinoille.

Keskushallinto

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kaupungin tietohallinnon uudelleen organisointi ja toimintojen muutos toteutetaan. Modernit ohjetyökalut otetaan käyttöön, ja ajasta ja paikasta riippumaton työn tekeminen mahdollistetaan. Kaupungin tietoturvaohjeistus uudistetaan ja henkilökuntaa koulutetaan.
Keskushallinnon rooli kaupungin tukipalveluorganisaationa määritellään ja organisointi toteutetaan kehittämisprojektina.
Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluntuottaja ja järjestelmät kilpailutetaan vuoden 2021 aikana. Tavoitteena on, että muutos toteutuu vuoden 2023 alusta alkaen.
Joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet määritellään vuosista 2021 - 2022 eteenpäin. Joukkoliikenteen resurssit keskitetään niille linjoille, joilla on eniten matkustuspotentiaalia ja hiljaisia vuoroja karsitaan. Joukkoliikenteen hankinnoissa suositaan vaihtoehtoisia käyttövoimia fossiilisten polttoaineiden sijaan.
Kehitetään etättyötä ja uudenlaista toimintakulttuuria siten, että kaupungin omistamien ja vuokraamien toimitilojen tarve vähenee lähivuosina. Samalla edistetään tilojen ja henkilöstöstön monikäyttöisyyttä ja työyksikkö- ja toimialarajat ylittävää yhteistyötä.
Kehitetään 24/7 itsepalvelun mahdollisuuksia ottamalla käyttöön uudenlaisia asiointikanavia.
Keskitetään asiakaspalvelua.
Toteutetaan hankintaohjelmaa, jonka keskeisimpiä kehityskohteita ovat hankintamenettelyjen monipuolinen käyttö, sisäisten asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen ja hyödyntäminen hankinta- ja ostotoiminnassa, sekä kumppanuuksien kehittäminen.

Kansainväliset palvelut

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Maahanmuuttajapalvelut siirtyvät 1.1.2021 alkaen osaksi elinvoimapalveluja nimellä Kansainväliset palvelut. Asiakaskunta laajentuu käsittämään kaikkia Kajaanissa asuvia vieraskielisiä ja palvelukenttä kasvaa käsittämään kaupungin kansainvälisiä yhteistyösuhteita laajemminkin.
Lisätään vuosittain otettavien kiintiöpakolaisten määrää, mikäli valtakunnallista kiintiötä kasvatetaan.
Kehitetään maahanmuuttajafoorumien toimintaa lisäämään maahanmuuttajien osallisuutta.
Kehitetään TOP-asiakkaiden (työperäiset, opiskelijat ja perhesidonnaiset maahanmuuttajat) asettautumispalveluita TEM:n Kokka kohti Suomea ohjelman rahoituksella.
Kainuun siltasopimuksen TÄSMÄ-hankkeella käynnistetään ulkomaisen työvoiman rekrytointipalvelu.
Kehitetään KASPA -hankkeella vieraskielisten ohjaus- ja neuvontapalveluja Kajaanin ja Kainuun alueella.
Työllisyyden kuntakokeilussa palvellaan vieraskielisiä asiakkaita ohjaustyön osalta.

Konsernihallinto

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	3 403	3 083	4 766	4 766	4 768	4 768
Maksutuotot	15	1	7	7	7	7
Tuet ja avustukset	1 601	1 599	1 203	1 203	1 202	1 204
Vuokratuotot	105	86	102	102	102	102
Muut toimintatuotot	182	120	112	112	112	112
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	5 307	4 889	6 190	6 190	6 191	6 193
Valmistus omaan käyttöön		90	25	25	25	25
Palkat ja palkkiot	4 125	4 571	5 039	5 039	5 044	5 049
Henkilöstösivukulut	2 345	2 604	2 708	2 708	2 710	2 711
Henkilöstökulut	6 470	7 175	7 747	7 747	7 754	7 760
Palvelujen ostot	152 123	149 441	148 518	148 518	148 523	148 530
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	215	146	154	154	156	156
Avustukset	5 972	5 824	5 059	5 059	5 061	5 064
Vuokrat	757	713	767	767	755	755
Muut toimintakulut	1 039	217	265	265	278	278
Muut toimintakulut	1 796	929	1 032	1 032	1 033	1 033
TOIMINTAKULUT	-166 576	-163 516	-162 510	-162 510	-162 527	-162 542
KATE	-161 269	-158 536	-156 295	-156 295	-156 311	-156 324
POISTOT	620	776	776	776	766	766

Keskushallinto

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	1 316	701	1 718	1 718	1 718	1 718
Maksutuotot	15	1	7	7	7	7
Tuet ja avustukset	1 102	966	518	518	517	517
Vuokratuotot	105	86	102	102	102	102
Muut toimintatuotot	181	120	112	112	112	112
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	2 719	1 874	2 457	2 457	2 456	2 456
Valmistus omaan käyttöön		90	25	25	25	25
Palkat ja palkkiot	2 283	2 400	2 748	2 748	2 752	2 754
Henkilöstösivukulut	1 735	1 904	1 945	1 945	1 946	1 947
Henkilöstökulut	4 018	4 304	4 693	4 693	4 698	4 701
Palvelujen ostot	150 711	147 660	146 870	146 870	146 875	146 881
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	121	57	71	71	72	72
Avustukset	1 590	1 419	101	101	101	101
Vuokrat	392	352	380	380	380	380
Muut toimintakulut	1 000	208	252	252	252	252
Muut toimintakulut	1 391	560	632	632	632	632
TOIMINTAKULUT	-157 832	-154 000	-152 366	-152 366	-152 378	-152 387
KATE	-155 113	-152 037	-149 884	-149 884	-149 897	-149 906
POISTOT	620	776	776	776	766	766

Luottamuselimet

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	129	0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0	0	0		
Vuokratuotot	3	0				
Muut toimintatuotot	0	0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	131	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	208	141	193	193	195	196
Henkilöstösivukulut	179	6	6	6	6	6
Henkilöstökulut	387	147	199	199	201	202
Palvelujen ostot	5 220	154	208	208	208	208
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7	1	23	23	23	23
Avustukset	119	47	47	47	47	47
Vuokrat	82	84	73	73	73	73
Muut toimintakulut	790	30	30	30	30	30
Muut toimintakulut	872	114	103	103	103	103
TOIMINTAKULUT	-6 605	-462	-580	-580	-582	-583
KATE	-6 474	-462	-580	-580	-582	-583
POISTOT	16	16	16	16	16	16

Kaupunginjohtaja

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot		0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0	1	1		
Vuokratuotot	102	86	102	102	102	102
Muut toimintatuotot	1	0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	103	86	103	103	102	102
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	171	171	178	178	180	181
Henkilöstösivukulut	32	201	205	205	205	205
Henkilöstökulut	203	373	382	382	385	386
Palvelujen ostot	241	181	139	139	140	141
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5	15	9	9	10	10
Avustukset	19	101	30	30	30	30
Vuokrat	34	20	30	30	30	30
Muut toimintakulut	7	4	4	4	4	4
Muut toimintakulut	41	24	34	34	34	34
TOIMINTAKULUT	-510	-694	-593	-593	-599	-601
KATE	-407	-607	-490	-490	-497	-499
POISTOT		0				

Kuntayhtymät

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot		0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0				
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmistevarastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot		0				
Henkilöstösivukulut	1 121	1 172	1 184	1 184	1 184	1 185
Henkilöstökulut	1 121	1 172	1 184	1 184	1 184	1 185
Palvelujen ostot	140 346	143 640	141 247	141 247	141 247	141 247
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		0				
Avustukset		0				
Vuokrat		0				
Muut toimintakulut		0				
Muut toimintakulut		0				
TOIMINTAKULUT	-141 468	-144 812	-142 431	-142 431	-142 431	-142 432
KATE	-141 468	-144 812	-142 431	-142 431	-142 431	-142 432
POISTOT		0				

Yleishallinto

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	827	319	706	706	706	706
Maksutuotot	14	0	6	6	6	6
Tuet ja avustukset	530	540	451	451	451	451
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot	139	108	100	100	100	100
Valmistevarastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	1 510	967	1 263	1 263	1 263	1 263
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	156	147	155	155	155	155
Henkilöstösivukulut	3	58	40	40	40	40
Henkilöstökulut	159	205	195	195	195	195
Palvelujen ostot	1 878	1 555	1 665	1 665	1 665	1 665
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	55	11	12	12	12	12
Avustukset		0				
Vuokrat	203	192	200	200	200	200
Muut toimintakulut	193	150	192	192	192	192
Muut toimintakulut	395	342	392	392	392	392
TOIMINTAKULUT	-2 488	-2 112	-2 264	-2 264	-2 264	-2 264
KATE	-978	-1 145	-1 001	-1 001	-1 001	-1 001
POISTOT	72	9	9	9		

Hallinnon tukipalvelut

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	255	313	1 012	1 012	1 012	1 012
Maksutuotot	1	1	1	1	1	1
Tuet ja avustukset	572	426	66	66	66	66
Vuokratuotot	0	0				
Muut toimintatuotot	31	12	12	12	12	12
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	860	752	1 091	1 091	1 091	1 091
Valmistus omaan käyttöön		90	25	25	25	25
Palkat ja palkkiot	1 748	1 941	2 222	2 222	2 222	2 222
Henkilöstösivukulut	400	467	511	511	511	511
Henkilöstökulut	2 148	2 408	2 733	2 733	2 733	2 733
Palvelujen ostot	2 893	2 126	3 611	3 611	3 615	3 620
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	51	30	27	27	27	27
Avustukset	185	30	24	24	24	24
Vuokrat	60	56	77	77	77	77
Muut toimintakulut	5	24	26	26	26	26
Muut toimintakulut	64	80	104	104	103	103
TOIMINTAKULUT	-5 341	-4 675	-6 498	-6 498	-6 502	-6 507
KATE	-4 481	-3 833	-5 382	-5 382	-5 386	-5 391
POISTOT	532	750	750	750	750	750

Elinvoimapalvelut

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	2 088	2 382	3 048	3 048	3 050	3 050
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset	499	633	685	685	685	687
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot	1	0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	2 588	3 015	3 733	3 733	3 735	3 737
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	1 841	2 170	2 292	2 292	2 292	2 295
Henkilöstösivukulut	610	700	763	763	764	764
Henkilöstökulut	2 451	2 870	3 054	3 054	3 056	3 059
Palvelujen ostot	1 412	1 781	1 648	1 648	1 648	1 649
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	94	89	83	83	84	84
Avustukset	4 382	4 405	4 959	4 959	4 960	4 963
Vuokrat	366	361	387	387	375	375
Muut toimintakulut	39	9	13	13	26	26
Muut toimintakulut	405	370	400	400	401	401
TOIMINTAKULUT	-8 744	-9 515	-10 144	-10 144	-10 149	-10 156
KATE	-6 156	-6 500	-6 411	-6 411	-6 414	-6 419
POISTOT		0				

Kaupunkikehitys, edunajaminen ja verkostot

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot		0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0	0	0		
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	69	69	71	71	71	71
Henkilöstösivukulut	40	42	43	43	43	43
Henkilöstökulut	109	111	113	113	114	114
Palvelujen ostot	38	123	124	124	124	124
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1	0	1	1	1	1
Avustukset	1	37	47	47	47	47
Vuokrat	19	3	3	3	3	3
Muut toimintakulut	5	3	3	3	4	4
Muut toimintakulut	24	7	7	7	7	7
TOIMINTAKULUT	-173	-278	-292	-292	-293	-293
KATE	-173	-278	-291	-291	-293	-293
POISTOT		0				

Elinkeino- ja yrityspalvelut

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	10	11	20	20	20	20
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0	1	1	1	1
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	10	11	21	21	21	21
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	57	63	111	111	111	111
Henkilöstösivukulut	12	14	24	24	24	24
Henkilöstökulut	69	77	135	135	135	135
Palvelujen ostot	300	376	167	167	167	167
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1	0	0	0		
Avustukset	102	134	219	219	219	219
Vuokrat	7	10	12	12		
Muut toimintakulut	0	0			12	12
Muut toimintakulut	7	10	12	12	12	12
TOIMINTAKULUT	-479	-597	-533	-533	-533	-533
KATE	-468	-586	-513	-513	-512	-512
POISTOT		0				

Koulutus, tutkimus ja TKI

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot		0	462	462	462	462
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0				
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot	0	0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	0	0	462	462	462	462
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot		0				
Henkilöstösivukulut	212	208	224	224	224	224
Henkilöstökulut	212	208	224	224	224	224
Palvelujen ostot	255	355	355	355	355	355
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		0				
Avustukset	300	250	692	692	692	695
Vuokrat		0				
Muut toimintakulut		0				
Muut toimintakulut		0				
TOIMINTAKULUT	-767	-813	-1 271	-1 271	-1 271	-1 274
KATE	-767	-813	-809	-809	-809	-812
POISTOT		0				

Työvoima- ja työllisyyspalvelut

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot		0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset	499	633	597	597	598	600
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	499	633	597	597	598	600
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	960	1 158	1 163	1 163	1 163	1 165
Henkilöstösivukulut	192	254	244	244	244	244
Henkilöstökulut	1 152	1 412	1 407	1 407	1 407	1 409
Palvelujen ostot	28	47	54	54	54	54
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3	3	3	3	3	3
Avustukset	3 584	3 564	3 574	3 574	3 575	3 575
Vuokrat	5	5	2	2	2	2
Muut toimintakulut	0	0	2	2	2	2
Muut toimintakulut	5	5	4	4	4	4
TOIMINTAKULUT	-4 772	-5 030	-5 042	-5 042	-5 043	-5 045
KATE	-4 272	-4 397	-4 445	-4 445	-4 445	-4 445
POISTOT		0				

Markkinointi- ja viestintäpalvelut

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	54	138	113	113	113	113
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0	2	2	2	2
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	54	138	114	114	115	115
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	200	259	212	212	212	213
Henkilöstösivukulut	40	53	45	45	45	45
Henkilöstökulut	241	312	256	256	257	258
Palvelujen ostot	108	196	135	135	135	136
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	50	40	36	36	36	36
Avustukset		0				
Vuokrat	20	20	37	37	37	37
Muut toimintakulut	29	4	5	5	5	5
Muut toimintakulut	49	24	41	41	42	42
TOIMINTAKULUT	-448	-573	-468	-468	-470	-472
KATE	-395	-436	-354	-354	-355	-357
POISTOT		0				

Kansainväliset palvelut

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	1 955	2 222	2 454	2 454	2 455	2 455
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0	84	84	84	84
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot	1	0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	1 956	2 222	2 538	2 538	2 539	2 539
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	555	622	735	735	735	735
Henkilöstösivukulut	113	129	184	184	184	184
Henkilöstökulut	668	751	919	919	919	919
Palvelujen ostot	635	682	813	813	813	813
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	38	46	44	44	44	44
Avustukset	363	420	427	427	427	427
Vuokrat	309	322	333	333	333	333
Muut toimintakulut	5	1	3	3	3	3
Muut toimintakulut	314	323	336	336	336	336
TOIMINTAKULUT	-2 019	-2 222	-2 538	-2 538	-2 539	-2 539
KATE	-63	0	0	0	0	0
POISTOT		0				

7.2 Vuolijoen aluelautakunta

Perustiedot

Perustehtävät

Vuolijoen aluelautakunnan tehtävänä on vaikuttaminen Kajaanin kaupungin päätöksentekoon sekä kaupungin Vuolijoen osa-alueen kehittäminen. Aluelautakunnan toimialueena on aiemman Vuolijoen kunnan alue. Aluelautakunta antaa lausunnon toimialueensa yleis- ja asemakaavoista ja yleis- ja asemakaavojen muutoksista.

Aluelautakunta edistää toimialueensa kylien, kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden keskinäistä yhteistyötä sekä toimialueensa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Aluelautakunta edistää toimialueensa asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä lähipalveluiden kehittymistä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Vuolijoen aluelautakunnan toiminta on vakinaistettu vuoden 2020 alusta alkaen. Vuolijoen aluelautakunta vastaa latujen ja kaukalojen kunnossapidosta ja Vuolijoen alueen kehittämisestä.

Toimintaympäristön muutokset

Alueella on voimakas tarve kehittää asuinalueen viihtyvyyttä ja liikuntamahdollisuuksia.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Alueen elinvoimaisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen. Koulu- ja päiväkotitoiminnan, kirjasto- ja liikuntapalveluiden säilyttäminen ja kehittäminen alueella.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Kyläyhdistykset ja järjestöt kehittävät retkeilykohteita tapahtumaympäristöksi.	Tapahtumien lukumäärä	1 - 5 uutta tapahtumaa
Aktivoidaan kyläyhteisöt, yhdistykset ja järjestöt kehittämään omaehtoisesti asuin- ja liikunta-alueitaan hankkeilla.	Hankkeiden määrä	1 - 5 hanketta
Kehitetään luontomatkailua yhteistyössä yrittäjien ja yhteisöjen kanssa.	Luontomatkailuhanke	Hankkeen esisuunnitelma on valmis.

Tulevaisuus nuorissa

Nuoret mukaan aluelautakunnan toimintaan ja alueen kehittämiseen	Nuorten tekemien kehittämisesitysten määrä	1 - 6 esitystä
Nuoret mukaan hanketoimintaan	Nuorten ideoimien hankkeiden määrä	1 - 4 hanketta
Lisätään veto- ja pitovoimaa alueella.	Paluumuuttajien määrä	1 - 5 nuorta paluumuuttajaa

Osaajista elinvoimaa

Valokuituverkon rakentaminen	Uusien yritysten ja työpaikkojen määrä	1 - 2 yritystä / 5 työpaikkaa
------------------------------	--	-------------------------------

Vuolijoen aluelautakunta

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot		0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0	0			
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	13	0	26	26	27	27
Henkilöstösivukulut	2	0	4	4	4	4
Henkilöstökulut	15	0	30	30	31	31
Palvelujen ostot	76	94	63	63	63	63
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		0	1	1	1	1
Avustukset	4	4	4	4	4	4
Vuokrat	0	0				
Muut toimintakulut	0	2	2	2	2	2
Muut toimintakulut	0	2	2	2	2	2
TOIMINTAKULUT	-95	-100	-100	-100	-100	-100
KATE	-95	-100	-100	-100	-100	-100
POISTOT		0				

7.3 Sivistystoimiala

Perustiedot

Perustehtävä

Sivistystoimiala vastaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalvelujen, kansalais- ja musiikkiopisto-opetuksen sekä kirjasto-, museo-, kulttuuri- ja kongressi- sekä teatteripalvelujen toteuttamisesta ja kehittamisestä. Toimiala tukee kajaanilaisten tasa-arvoista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä elinikäistä oppimista ja luovaa itsensä toteuttamista.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Varhaiskasvatus järjestetään pääosin omana toimintana päiväkodeissa. Yksityisiä palvelun järjestäjiä tuetaan palvelusetelillä. Perhepäivähoitoa tarjotaan vain yksityisenä palveluna. Varhaiskasvatus järjestää perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteistyössä perusopetuksen tulosalueen, eri yhdistysten ja seurakunnan kanssa. Iltapäivätoiminta on lakisääteistä. Päiväkodeista 18 on kunnallisia ja 12 yksityisiä. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus on noin 30 prosenttia. Syyskuussa 2020 päiväkodeissa oli 1 944 ja perhepäivähoidossa 57 lasta. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa oli 450 lasta. Perheohjaajat jatkavat hankerahoituksella. Varpumonitoritoimintaan on saatu uusi hanke, joka jatkuu vuoden 2021 loppuun saakka.

Perusopetuksessa on 13 koulua 17 kiinteistössä. Oppilaita on 3 757, joista erityisluokilla 297. Perusopetuksessa toimii myös kaksi joustavan perusopetuksen ryhmää ja yksi aikuisten perusopetuksen ryhmä. Maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavassa opetuksessa on kaksi ryhmää. Yleisopetuksen ryhmäkoko on keskimäärin 19 oppilasta. Uusina tukitoimina on aloitettu hankerahoituksella NOPO-opo, Helppi-työpari sekä palkattu uusia laaja-alaisia erityisopettajia sekä resurssi- ja samanaikaisopettajia. Viime vuonna aloitettua Tutka-työparitoimintaa on jatkettu.

Nuorisopalveluilla on kuusi nuorisotilaa, liikennepuisto ja Ohjaamo Nuppa -kynnyksetön nuorten palvelupaikka. Etsivä nuorisotyö ja starttipaja tarjoavat nuorille palveluohjausta ja toimintaa, mikäli palveluihin kiinnittymisessä tai elämänhallinnassa on haasteita. 9. luokan ja toisen asteen 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoille jaetaan kesätyöseteleitä. Vuonna 2019 nuorisopalveluissa oli 53 665 käyntikertaa.

Taidemuseo järjestää neljä vaihtuvaa näyttelyä vuodessa ja tekee monipuolista yleisötyötä. Museo toimii Linnankadulla entisissä poliisitalon tiloissa, kokoelmavarasto on Vienankadulla. Kävijöitä on vuosittain 10 000 - 12 000.

Kainuun Museolla on perusnäyttely ja vaihtuvia näyttelyitä Asemakadun kiinteistössä, jossa ovat myös kokoelmien säilytystilat pienille kohteille. Kaksi muuta kokoelmatilaa sijaitsee Vienankadulla ja Otanmäessä. Kokoelmatiloja tarvitaan lisää. Kainuun Museo toimii opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämänä alueellisena vastuumuseona, mikä velvoittaa viranomaistehtäviin ja palveluiden tarjoamiseen koko maakunnassa.

Kirjasto tarjoaa kuntalaisille pääsyn kulttuuriin ja tietoon sekä tukee kansalaistaitoja toimimalla pääkirjaston lisäksi Lehtikankaan, Lohtajan ja Otanmäen lähikirjastoissa. Kirjastoauto palvelee kuntalaisia haja-asutusalueella sekä taajamien kouluissa ja päiväkohteissa. Kirjastoissa on vuosittain noin 280 000 fyysistä asiakaskäyntiä ja noin 150 000 verkkokäyntiä.

Kulttuuri- ja kongressipalvelut vastaa yleisten kulttuuritilaisuuksien sekä kokous- ja kongressitilaisuuksien järjestämisestä Kaukametsässä. Ateriapalveluista vastaa Kajaanin Mamselli -liikelaitos ja naulakoppalvelut tuottaa kolmas sektori. Kaukametsän tilaisuuksia on vuosittain noin 400 ja kävijöitä noin 60 000. Omana tuotantona järjestetään valtakunnalliset tapahtumat Kajaanin Runoviikko ja Kajaani Tanssii -festivaali sekä kulttuuritapahtumia ja koululais- ja päiväkotikonsertteja. Omana tuotantona järjestettäviä tilaisuuksia on vuosittain noin 120, joista Kajaanin Runoviikon osuus on 60.

Kainuun musiikkiopisto järjestää laajan oppimäärän mukaista musiikin ja tanssin taiteen perusopetusta. Opetuksen piirissä eri oppiaineissa opiskelee vuosittain noin 1 000 oppilasta. Laajaan oppiainevalikoimaan (noin 30 eri oppiainetta) kuuluu varhaisiän musiikkikasvatus (musiikkileikkikoulu, soitinkaruselli, soitinvalmennus, lastentanssi ja pienkanteleryhmät), musiikin ja tanssin perus- ja syventävät opinnot sekä musiikin perusteet, yhteismusisointi ja kuorotoiminta. Opetustunteja on noin 24 150 lukuvuodessa. Kulttuurilaitoksena musiikkiopisto järjestää toiminta-alueellaan vuosittain yli 100 esiintymistapahtumaa. Musiikkiopistolla on kiinteä valtionosuustuntimäärä 24 034 vuosituntia.

Kaukametsän opisto järjestää opetusta avoimessa kansalaisopistossa sekä luku- ja kirjoitustaidottomien maahanmuuttajien opetuksessa noin 12 000 tuntia. Vuonna 2018 vapaan sivistystyön tehtäväksi tulleen luku- ja kirjoitustaidottomien aikuisten maahanmuuttajien opetuksen rahoitus vaihtelee vuosittain. Opetusta järjestetään myös Kajaanin kaupungin tuella ja opiskelijoiden kurssimaksuista kertyvillä tuloilla sekä tilaus- ja sopimus pohjaisina koulutuksina (mm. opintotoimintaa Kajaanin vastaanottokeskuksen asiakkaille). Koska toiminta perustuu opiskelijoiden omaehtoiisiin opintoihin hakeutumiseen, tunteja tarjotaan opetuksen monipuolisen toteutumisen ja kaupunkistrategian painopisteiden varmistamiseksi huomattavasti enemmän kuin talousarvion puitteissa toteutetaan. Opetustarjontaa suunnataan edelleen kysyntää vastaavaksi. Maksuttomien yleissivistävien luentojen kysyntä on kasvanut useina vuosina perättäin. Opiskelijoita on vuosittain 3 500 - 4 500 ja kurssilaisia 7 000 - 9 000.

Kajaanin kaupungin teatteri - alueteatteri tuottaa teatteriesityksiä ja kulttuuritapahtumia kajaanilaisille ja kainuulaisille. Teatteri tuottaa vuonna 2021 yhteensä 6 ensi-iltaa, joista kolme on teatteritalon näyttämölle ja kolme näytelmää kiertueita varten. Katsojia on vuosittain 26 000 - 30 000. Kajaanin kaupunginteatteri vie kiertueelle pääasiassa Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueelle ja niiden rajakuntiin 80 - 120 esitystä, mikä on kolmannes teatterin kaikista esityksistä. Kajaanin kaupunginteatteri toteuttaa paljon yleisötyötä ja teatterikasvatusta. Toiminta tavoittaa yhteensä noin 1 500 ihmistä 400 tapahtumassa.

Toimintaympäristön muutokset

Varhaiskasvatus

Yli 3-vuotiaiden hoidon lain mukainen henkilökunnan ja lasten suhdeluku muuttui 1/8:sta 1/7:ään elokuussa 2020. Päiväkoteihin voidaan sijoittaa nyt vähemmän lapsia kuin vuonna 2019. Lasten tuen tarve kasvaa. Vuonna 2021 varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan valtakunnallisesti. Vaikutusta Kajaanin maksutuottoihin on vielä vaikea arvioida. Hankerahoituksia tulee haettavaksi mm. kolmiportaisen tuen malliin ja varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Koronatilanetta seurataan tiiviisti ja ohjeistusta päivitetään valtakunnan ja Kainuun soten ohjeistuksen mukaisesti. Pikku-Ketun päiväkodin peruskorjaus valmistuu vuoden vaihteessa.

Perusopetus

Oppilaiden tuen tarve kasvaa. Tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden määrä on kasvanut paljon. Koronatilanne voi aiheuttaa muutoksia perusopetuksen toimintaan. Uusi sairaalakoulu otetaan käyttöön elokuussa 2021. Talouden sopeuttamisohjelma tuo paineita tilojen käytön tehostamiseen.

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Teatteri siirtyy liikelaitoksesta sivistystoimialan kulttuuri- ja nuorisopalvelujen tulosalueen tulosityksiköksi 1.1.2021. Tilojen peruskorjaus käynnistyy vuonna 2021. Teatterin alueteatteritoiminta ja pieni näyttämö keskittyvät väistötiloihin Seminaarin päärakennukseen remontoituun teatteritilaan.

Koronapandemian jatkuessa kulttuuritilaisuuksien yleisömääriä joudutaan rajoittamaan eikä näyttelyopastuksia järjestetä. Koronatilanne voi aiheuttaa tilapäisiä muutoksia myös musiikkiopiston opetuksen järjestämistapoihin. Koronatilanne ja talouden sopeuttamisohjelman mukaiset nuorisotilojen siirrot kouluille tuovat muutoksia nuorisopalveluiden toimintaan.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa sivistysjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Osallistuminen kansallisiin arviointeihin	Kansallisten arviointien tulokset	Saavutetaan vähintään valtakunnallinen keskiarvo.
Asiakastiedon säännöllinen kerääminen ja tiedon hyödyntäminen palvelujen järjestämisessä	Jokaisella tulosalueella on käytössä säännölliset asiakastytyväisyyskyselyt.	Asiakastytyväisyys vähintään hyvällä tasolla
Kuntalaisten osallisuuden lisääminen	Pääkirjaston kuntalaisille ja järjestöille maksuttomien tilojen käyttöaste	Käyttöaste on korkea.
Kuntalaisten osallisuuden lisääminen	Kaukametsän opiston ja kaupunginkirjaston yhteisten Suorat sanat -tilaisuuksien osallistujamäärä	Vuoden neljään tilaisuuteen osallistujamäärä on korkea.
Museopalvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen kaikissa ikäryhmissä	Museoiden kävijämäärät	Kävijämäärät kasvavat tai pysyvät vähintään nykytasolla.
Kulttuuripalvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen Kaiku-kortin haltijoilla	Kaiku-kortin käyttökertojen määrä	Kaiku-kortin käyttökertojen kokonaismäärä pysyy ennallaan tai kasvaa.
Digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen palvelujen järjestämisessä	Verkkoilmoittautumisen ja -maksamisen käytön laajuus	Tilojen varausjärjestelmä Timmin käyttöaste kasvaa.
Teatteripalvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen kaikissa ikäryhmissä	Teatterin kävijämäärä	26 000 - 30 000 kävijää
Musiikkiopiston palvelujen saatavuuden sekä saavutettavuuden edistäminen kaikissa ikäryhmissä	Musiikkiopiston tilaisuuksien kävijämäärät	Kävijämäärät kasvavat tai pysyvät vähintään entisellä tasolla.

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Tilojen käytön tehostaminen	Käytössä olevat tilaneliöt	Tilaneliöiden tiivistäminen ja/tai tilojen yhteiskäyttö eri toimijoiden kanssa.
Kestävän kehityksen ja ekologisuuden edistäminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	Päiväkotien ja koulujen osallistumisaste Vihreä lippu -toiminnassa	Vihreä lippu -toimintaan osallistuvien päiväkotien ja koulujen määrä kasvaa vuodesta 2020.
Kestävän kehityksen ja ekologisuuden edistäminen taidemuseossa	Asiakastytyväisyys, kävijäpalaute, yhteistyön määrä eri toimijoiden kanssa	Ajankohtaisia ekologisia teemoja käsittelevä nykyaikaisen näyttely taidemuseossa, suunnataan erityisesti nuorille. 8-luokkalaiset mukana SKR:n taidetestaajina.
Kestävän kehityksen ja ekologisuuden edistäminen Kaukametsän opistossa	Mittari määritellään auditoinnin perusteella joulukuussa 2020.	Kaukametsän opisto jatkaa Agenda 2030 teemojen työstämistä vuoden 2020 auditoinnin pohjalta.

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
------------------------	---------	--------------

Tulevaisuus nuorissa

Edistetään lasten ja nuorten harrastuneisuutta lisäämällä harrastusmahdollisuuksia ja tiedottamalla niistä.	Harrastaa vähintään kerran viikossa (kouluterveyskysely)	%-osuus kasvaa
Edistetään lasten ja nuorten osallisuutta eri tahojen ja toimijoiden keinoin.	Kokee olevansa tärkeä osa lähiyhteisöä (kouluterveyskysely)	%-osuus kasvaa
Tuetaan lapsiperheiden arkea ja vanhemmuutta perheohjaajien, Varpu-mentorin ja hänen työparinsa toiminnalla. Perusopetuksessa tuetaan oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia Helppi-työpari-, NOPO-opo- ja Tutka-työparitoiminnalla sekä lisäämällä laaja-alaista erityisopetusta ja samanaikais- sekä resurssiopetusta. Vähennetään koronan aiheuttamia oppimisen haasteita ja tuetaan arjenhallintaa.	Korjaavien palvelujen käytön määrä	Korvaavien palveluiden käytön määrä laskee tai pysyy ennallaan.
Järjestetään lasten ja nuorten tapahtumia yhteistyössä eri toimijoiden (mm. teatteri, KAO, Kulttura, Kajaanin seurakunta) ja nuorten kesken	Kokee, että alueella järjestetään kiinnostavaa toimintaa (kouluterveyskysely)	%-osuus kasvaa
Yhä harvempi nuori kokee tulleen koulukiusatuksi Kajaanissa. Nykytila: 4. ja 5. luokkalaisista 5,7 % ja 8. ja 9. luokkalaisista 4,4 %.	Kouluterveyskysely	4. ja 5. luokkalaisista alle 5 % kokee tulleen kiusatuksi kerran viikossa tai useammin. 8. ja 9. luokkalaisista alle 4 % kokee tulleen kiusatuksi kerran viikossa tai useammin.

Osaajista elinvoimaa

Resurssien mukainen henkilöstön täydennyskoulutus. Koulutukset toteutetaan Kajaanissa ja paikallisia koulutustoimijoita hyödyntäen	Koulutuksiin osallistumisaste	Osallistumisaste on hyvällä tasolla.
Sivistyspalvelut ja vapaa-ajan aktiviteetit edistävät elämänlaatua ja toimivat kohtaamispaikkana.	Sivistyspalvelujen käyttäjämäärät	Käyttäjämäärät pysyvät nykytasolla tai kasvavat.
Lasten ja nuorten yritteliäisyyden ja yrittäjämäisen asenteen kasvun tukeminen osallistumalla NY-ohjelmiin sekä Yrityskylätoimintaan perusopetuksessa.	Opintosuunnitelmia peruskoulun jälkeen (kouluterveyskysely)	≤ 91 %

Riskienhallinta

20 – 29	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 19	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 3	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Kelpoisten varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opettajien saatavuus heikkenee edelleen. Kansalaisopiston tuntiopettajien saatavuus heikkenee.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 2 8
Strategiset riskit	Suunnitellut tavoitteet eivät ole riittävän vaikuttavia. Yksiköt eivät sitoudu kaupunkistrategiaan ja sopeuttamisohjelmaan ja niiden edellyttämään palvelujen ja palvelukulttuurin muutokseen / sopeuttamiseen. Toimitaan jatkossakin samalla tavalla ja samoissa tiloissa kuin tähän saakka on totuttu toimimaan.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Toiminnalliset riskit	Erityisen tuen ja perheiden tuen tarve kasvaa. Varhaiskasvatuksen avustajamäärää on vähennetty talousarvioon taloudellisista syistä. Riskinä on, että lapset eivät saa tarvittavaa tukea ajoissa.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Toiminnalliset riskit	Emme tee riittävästi ja vaikuttavasti yhteistyötä Kainuun soten, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa kuntalaisten ja erityisesti lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Erityisen tuen ryhmien ja tarvittavien yksilöavustajien henkilöstömenot kasvavat budjetoitua suuremmiksi.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Toiminnalliset riskit	Henkilöstön hyvinvointi heikkenee, sairastavuus ja poissaolot kasvavat.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Vahinkoriskit	Kiinteistöjen kunto heikkenee vesivaurioiden tai sisäilmaongelmien vuoksi.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit	Museoiden kokoelmavarastot tuhoutuvat veden tai tulipalon vuoksi.	Todennäköisyys: 1 Vakavuus: 4 4
Vahinkoriskit	Vanhentuneet rakenteet aiheuttavat konkreettisen vahinkoriskin mm. Kaukametsän salin valojen, siirrettävien näyttämön sivupanelien ja äänentoiston ripustusten sekä vanhentuneen sähkötekniikan vuoksi.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Rahoitusriskit	Budjettiin arvioidut tulot eivät toteudu suunnitellusti. Hallituksen tavoitteena on varata hankerahoitusta varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan 125 miljoonaa euroa ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan 180 miljoonaa euroa vuosille 2020-2022. Lisäksi APIP-toiminnan sekä koulupäivän yhteydessä tapahtuvaan harrastamiseen varataan 14,5 miljoonaa euroa vuodesta 2021 hankerahaa, ja maksuttomien harrastusmahdollisuuksien edistämi-	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
	seen koulupäivän yhteydessä 5 miljoonaa euroa vuodelle 2020. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot pienenevät valtakunnallisen linjauksen johdosta. Vuoden 2021 talousarvioon ei ole varattu määrärahaa Sarastian asiantuntijapalveluiden ja ICT- asiantuntijapalveluiden ostoihin.	
Rahoitusriskit	Valtion hankerahoilla ensi alkuun tuetun toiminnan rahoittaminen päättyy eikä aloitettua toimintaa pystytä lopettamaan. Uuden muodostuneen palvelun jatkamiseen joudutaan käyttämään kaupungin omaa rahaa tiukkenevassa taloudessa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Koronaviruksen vaikutukset talouteen ja toimintaan.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Sivistystoimialan ja tulosalueiden johtoryhmät toimivat säännöllisesti. Vuoropuhelu johdon kesken sekä henkilöstön suuntaan on sujuvaa ja ongelmiin tartutaan välittömästi, kun niitä havaitaan.
Henkilöstöasiat	Esimiehet tuntevat vastuunsa henkilöstöasioiden sujuvassa ja rakentavassa ohjaamisessa. Asioihin puututaan riittävän varhain. Vuorovaikutus on toisia arvostavaa ja tätä edellytetään jokaiselta organisaatiossa. Esimiehiä ja henkilöstöä ohjeistetaan yhteisten sääntöjen noudattamiseen ja kaupunki järjestää säännöllisesti koulutusmahdollisuuksia henkilöstöasioiden hoitamiseen.
Taloussuunnittelu	Sivistystoimialan johtoryhmä ja tulosalueiden johtajat arvioivat säännöllisesti toiminnan ja talouden toteutumista. Esimiehet ovat velvollisia ilmoittamaan välittömästi toiminnassa tai taloudessa havaitsemistaan puutteista tai virheistä.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Määritetyt sijaisuudet ovat selkeät ja toimivat. Raportointi on ohjeistettua. Hankkeiden toteutumista kirjataan hankekortille ja toimitaan hankekortin ohjeistusten mukaisesti.
Talousraportointi	Talouden ja toiminnan toteutumasta raportoidaan kerran kuukaudessa lautakunnalle, sekä hallitukselle ja valtuustolle osavuosiraporttien yhteydessä.
Omaisuuksien hallinnointi	Yksiköissä oleva kaupungin omaisuus on kirjattu ylös ja mahdolliset siirrot/vuokraamiset tapahtuvat kirjallisesti. Omaisuuden poistossa noudatetaan hallintosäännön ohjeistuksia ja lautakunta päättää isommista omaisuutta koskevista ratkaisuista.
Tietohallinto ja tietoturva	Tehdään tiivistä yhteistyötä tietohallinnon kanssa. Ohjeistetaan yksiköiden johtoa sekä henkilöstöä tarpeen vaatiessa. Järjestetään tarvittaessa koulutusta. Tietoturvan suunnittelussa ja toteuttamisessa otetaan huomioon sisäisen tarkastuksen raportti.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Sivistyslautakunta myöntää nuorisovastuuja. Talousarvion yhteydessä on määritetty erilliset määrärahat mm. ennaltaehkäisevien toimintamallien toteuttamiseksi. Sivistystoimialalla ei myönnetä takauksia tai vakuuksia. Lautakunnan talousarvioon on varattu 6 000 euroa, jolla voidaan tukea kaupunki-strategian 3. kasvuteeman palvelujen/tapahtumien toteuttamista. Sivistysjohtaja arvioi ko. rahan käytön vuosittain.

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Sopimushallinta	Sopimushallintaa tehdään sivistystoimialalla keskitetysti. Talouden controlle-reille toimitetaan kaikki toimialaa koskevat sopimukset, jotka arkistoidaan CaseM:ään. Tällöin heillä on yleiskuva toimialaa koskevista sopimuksista. Sopimusten laadinnassa noudatetaan hallintosäännön ohjeistuksia.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Hankkeiden hallinnointia voidaan ostaa ulkopuolelta, kuten AIKOPasta. Sivistystoimelle on muodostettu hankekortit, jotka sisältävät hankkeeseen liittyvien ostojen ja muiden menojen kirjaamisen tarkat ohjeet sekä hankkeen säännöllisen raportoinnin ohjeet. Hankkeissa käytetään hankekorttia.

Henkilöstö

Sivistystoimiala	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Sivistyslautakunta	3,1	3	4,7	4,7	4,7
Varhaiskasvatus	348,4	345	352,7	352,7	352,7
Perusopetus	405	407	408	408	408
Nuorisopalvelut	20	20	20,8	20,8	20,8
Kulttuurilaitokset	46,6	48	47,4	47,4	47,4
Kaukametsä	96,8	97	93	93	93
Teatteri	47	47	47	47	47
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	966,9	967	973,6	973,6	973,6

Sivistyslautakunta

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Noudatetaan vuosille 2020-2022 laadittua sivistystoimialan palvelurakenteita, -verkostoa sekä kustannustasoa laskevaa talouden sopeuttamisohjelmaa osana laajempaa kaupungin kokonaissäästöohjelmaa.
Vuoden 2021 aikana tarkastellaan Sivistystoimialan kaikki toiminnot, tilat ja rakenteet vastaamaan tulevaisuudessa pienenevää lapsi-, oppilas- ja asiakasmäärää.

Varhaiskasvatus

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Lasten ja vanhempien osallisuutta vahvistetaan.
Pedagogista dokumentointia lisätään ja kehitetään.
Pedagogista johtajuutta vahvistetaan.

Perusopetus

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Jatketaan yrittäjyyskasvatuksen edistämistä osallistumalla YES-keskustoimintaan ja Yrityskylä-toimintaan.
Oppilaiden tukemisen muotoja kehitetään ja monipuolistetaan vastaamaan kasvaneeseen tarpeeseen. Perinteisten tukimuotojen rinnalle kehitetään varhaisen tukemisen keinoja.
Koulurakennusten käyttöastetta nostetaan mm. tilojen yhteiskäyttöä tehostamalla yhdessä kansalaisopiston ja musiikkiopiston kanssa.
Aloitetaan laajamittainen kaksikielinen opetus perusopetuksen 1.-6. luokilla elokuusta 2021 alkaen yksisarjaisena.

Kulttuurilaitokset ja nuorisopalvelut

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kulttuuripalvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta ylläpidetään ja parannetaan toteuttamalla Kajaanin kaupungin kulttuuriohjelmaa 2019 - 2022.
Kirjasto ottaa käyttöön Kajaanin lyseon väistöltä vapautuvat asiakastilat. Omien e-aineistojen digitukea jatketaan ja tiivistetään yhteistyötä Kainuun digitukiverkoston muiden toimijoiden kanssa. Tehdään tiivistä yhteistyötä alueen kehittäjäkirjaston (Oulun kaupunginkirjasto) kanssa.
Kainuun Museo järjestää kolme suurta vaihtuvaa näyttelyä ja viisi pienenäyttelyä. Osa näyttelyistä toteutetaan yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Kokoelmia avataan yleisölle digitaalisesti.
Taidemuseon näyttelysuunnittelussa otetaan huomioon erilaiset yleisöryhmät, ja saavuttavuussuunnitelman mukaista toimintaa jatketaan. Kaupunkilaiset ovat mukana mm. asiakasraadissa ja kuukauden kokoelmateoksen valinnoissa. Kokoelmatyötä kehitetään, mm. julkisten tilojen taidekokoelman teoksia sijoitetaan lisää kouluille, päiväkodeihin, työpaikoille ja kaupunkilaisten yhteisiin tiloihin.
Kainuun musiikkiopisto järjestää monipuolisia konsertteja ja tanssinäytöksiä, mm. ilmaisia oppilaskonsertteja kuukausittain. Tapahtumien striimausta verkkoon kehitetään.
Kansalaisopisto vakiinnuttaa etäopetusta. Luentotoiminnan kehittämistä jatketaan paikallisten, aluellisten ja valtakunnallisten yhteistyöverkostojen kanssa.
Teatteri ottaa ohjelmistosuunnittelussaan huomioon erilaiset yleisöryhmät. Esitysten lisäksi teatteri tekee teatterikasvatus- ja yleisötyötä. Teatteri kehittää digitaalista teatteritoimintaa alueteatterin ohjelmistoon pilottimuotoisesti vuonna 2021.
Lasten ja nuorten parlamentti käynnistetään syksyllä 2021.
Tehdään selvitys keinoista vähentää koulukiusaamista Kajaanissa ja otetaan käyttöön selvityksen pohjalta soveltuvat menetelmät ja työmuodot.
Tehdään selvitys nuorisopalveluiden nykytilasta ja laaditaan selvityksen pohjalta suunnitelma nuorisotyön kehittämiseksi vastamaan tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeita.

Sivistystoimiala

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	1 199	1 152	1 244	1 244	1 116	1 116
Maksutuotot	2 246	2 209	2 439	2 439	2 439	2 439
Tuet ja avustukset	1 292	1 401	2 218	2 218	1 981	1 981
Vuokratuotot	191	188	195	195	202	202
Muut toimintatuotot	132	122	84	84	182	182
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	5 060	5 071	6 179	6 179	5 920	5 920
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	33 094	33 385	36 764	36 764	36 751	36 651
Henkilöstösivukulut	8 304	8 163	9 323	9 323	9 091	8 991
Henkilöstökulut	41 397	41 548	46 087	46 087	45 842	45 642
Palvelujen ostot	11 626	11 879	15 555	15 555	15 579	15 579
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 733	1 451	1 612	1 612	1 583	1 583
Avustukset	5 973	6 223	2 189	2 189	2 189	2 189
Vuokrat	9 585	9 983	11 322	11 352	11 199	11 149
Muut toimintakulut	131	139	252	252	251	251
Muut toimintakulut	9 716	10 122	11 574	11 604	11 449	11 399
TOIMINTAKULUT	-70 445	-71 224	-77 016	-77 046	-76 642	-76 392
KATE	-65 385	-66 152	-70 838	-70 868	-70 722	-70 472
POISTOT	913	940	1 353	1 353	1 416	1 454

Sivistyslautakunta

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	22	0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset		0	1	1	1	1
Vuokratuotot	0	0				
Muut toimintatuotot	5	0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	26	0	1	1	1	1
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	174	164	251	251	245	245
Henkilöstösivukulut	34	31	50	50	47	47
Henkilöstökulut	209	195	301	301	292	292
Palvelujen ostot	36	36	19	19	17	17
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1	2	2	2	2	2
Avustukset	12	46				
Vuokrat	5	6	6	6	6	6
Muut toimintakulut	10	15	91	91	91	91
Muut toimintakulut	15	21	97	97	97	97
TOIMINTAKULUT	-273	-300	-419	-419	-408	-408
KATE	-246	-300	-418	-418	-407	-407
POISTOT		0				

Varhaiskasvatus

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	137	163	154	154	58	58
Maksutuotot	1 603	1 529	1 495	1 495	1 495	1 495
Tuet ja avustukset	170	158	376	376	375	375
Vuokratuotot	7	7	9	9	9	9
Muut toimintatuotot	2	0	0		97	97
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	1 919	1 858	2 035	2 035	2 034	2 034
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	11 191	11 245	11 758	11 758	11 758	11 758
Henkilöstösivukulut	3 067	3 082	3 238	3 238	3 238	3 238
Henkilöstökulut	14 258	14 327	14 996	14 996	14 996	14 996
Palvelujen ostot	4 192	4 484	8 255	8 255	8 287	8 287
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	325	282	299	299	299	299
Avustukset	5 908	5 921	1 930	1 930	1 930	1 930
Vuokrat	2 120	2 214	2 357	2 357	2 357	2 357
Muut toimintakulut	44	25	25	25	24	24
Muut toimintakulut	2 164	2 239	2 381	2 381	2 381	2 381
TOIMINTAKULUT	-26 847	-27 253	-27 862	-27 862	-27 893	-27 893
KATE	-24 928	-25 396	-25 827	-25 827	-25 859	-25 859
POISTOT	98	163	212	212	148	166

Perusopetus

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	907	859	931	931	900	900
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset	638	784	1 035	1 035	800	800
Vuokratuotot	67	50	53	53	60	60
Muut toimintatuotot	20	52	9	9	10	10
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	1 634	1 744	2 028	2 028	1 770	1 770
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	17 370	17 613	18 407	18 407	18 400	18 300
Henkilöstösivukulut	4 022	3 842	4 329	4 329	4 100	4 000
Henkilöstökulut	21 392	21 454	22 736	22 736	22 500	22 300
Palvelujen ostot	6 156	6 148	6 011	6 011	6 000	6 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 014	787	829	829	800	800
Avustukset		0				
Vuokrat	5 543	5 841	6 580	6 580	6 400	6 350
Muut toimintakulut	28	30	25	25	25	25
Muut toimintakulut	5 571	5 871	6 605	6 605	6 425	6 375
TOIMINTAKULUT	-34 133	-34 260	-36 182	-36 182	-35 725	-35 475
KATE	-32 499	-32 516	-34 154	-34 154	-33 955	-33 705
POISTOT	720	705	1 000	1 000	917	935

Kulttuurilaitokset ja nuorisopalvelut

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	133	129	159	159	159	159
Maksutuotot	643	680	944	944	944	944
Tuet ja avustukset	484	459	805	805	805	805
Vuokratuotot	116	131	133	133	133	133
Muut toimintatuotot	105	70	75	75	75	75
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	1 481	1 470	2 115	2 115	2 115	2 115
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	4 358	4 364	6 348	6 348	6 348	6 348
Henkilöstösivukulut	1 181	1 208	1 707	1 707	1 707	1 707
Henkilöstökulut	5 539	5 572	8 054	8 054	8 054	8 054
Palvelujen ostot	1 242	1 211	1 270	1 270	1 275	1 275
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	393	379	481	481	481	481
Avustukset	53	256	259	259	259	259
Vuokrat	1 917	1 922	2 379	2 409	2 436	2 436
Muut toimintakulut	49	69	111	111	111	111
Muut toimintakulut	1 966	1 991	2 490	2 520	2 547	2 547
TOIMINTAKULUT	-9 193	-9 410	-12 555	-12 585	-12 616	-12 616
KATE	-7 712	-7 940	-10 439	-10 469	-10 501	-10 501
POISTOT	95	72	140	140	351	353

7.4 Ympäristötekkinen toimiala

Perustiedot

Perustehtävä

Ympäristötekkinen toimiala vastaa yhdyskuntasuunnittelulla ja viranomaistoiminnalla osaltaan kaupungin kehittämisestä kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Luo olosuhteita kansalaisten omatoimisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liikuntatiloja, -paikkoja ja palveluita järjestämällä. Huolehtii katujen ja muiden yleisten alueiden sekä rakennusten ja muun yhteisen omaisuuden ylläpidosta. Vastaa omaisuuden taloudellisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisestä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Viranomaistehtävät hoidetaan omana työnä. Muut palvelut tuotetaan omana työnä, yhteistyössä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa sekä hankkimalla palveluita kilpailuttamalla.

Toimintaympäristön muutokset

Toimialan organisaatorakennetta on muutettu vastaamaan valtakunnallista palvelujen luokittelua. Esimerkiksi palvelukokonaisuuksien suunnittelu-, ylläpito-, rakentamis- ja korjauskustannukset pystytään raportoimaan kokonaisuuksina, vaikka ne on organisoitu eri tulosalueille. Keskeinen periaate on kustannusten kohdentaminen aiheuttamisperiaatteella. Erityistä huomiota on kiinnitettävä työkustannusten ja ostojen kohdentamiseen oikealle kustannuspaikalle ja sitä kautta oikealle palveluluokalle.

Kaupungin taloustilanteen haasteet tuovat väistämättä muutoksia palvelutuotantoon tulevana vuosina. Palvelujen tuottamistapoja ja -vaihtoehtoja selvitetään. Tämän lisäksi toimintatapojen kehittämistä, tehostamista sekä prosessien uudistamista suunnitellaan ja toteutetaan hallitusti ja yhdessä muiden toimialojen kanssa.

Kaupunginvarikko tuhoutui tulipalossa 15.6.2020. Varikkotoiminnot ovat väistötiloissa, mutta sen vaikutus perustehtäviin on vähäinen.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Raportointivastuussa tekninen johtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Yleiset alueet, kadut ja puistot hyvässä kunnossa ympäri vuoden	Toteutetaan asiakastytyväisyyskysely kaupunginosittain	Kysely toteutettu toukokuun loppuun mennessä ja tulokset huomioidaan vuoden 2022 taloussuunnittelussa

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen energiankulutuksen hallinnan avulla	Rakennusten ja rakennuksissa toimivien prosessien yhteenlaskettu energian kulutus	Energian kulutus on 1 % pienempi vuoden 2020 tasoon verrattuna
---	---	--

Tulevaisuus nuorissa

Liikuntapaikat tarjoavat nuorille harrastusmahdollisuuksia ja kohtaamispaikkoja.	Vuosittainen palvelukysely valittuihin liikuntapaikkoihin ja -alueisiin	Keskiarvo 2,75 - 3,25 (asteikko 1 - 5) ja hieman parempi kuin vuonna 2020
--	---	---

Osaajista elinvoimaa

Oppilaitosyhteistyön avulla tarjotaan Kajaanissa opiskeleville harjoittelumahdollisuuksia ja lopputyöpaikkoja	Harjoittelupaikkojen, näyttötutkintojen ja lopputöiden lukumäärä	Toimiala pystyy tarjoamaan mahdollisuuksia useammalle kuin yhdelle eri koulutuslalle
---	--	--

Riskienhallinta

20 – 24	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 3	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Väestömäärän ja -rakenteen ennakoitua nopeammat muutokset voivat aiheuttaa nopeita muutostarpeita palvelurakenteissa.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Rahoitusriskit	Verotulojen äkilliset ennalta arvaamattomat muutokset voivat aiheuttaa palvelutason laskua.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Toiminnalliset riskit	Korjausvelka pidetään hallinnassa riittävillä peruskorjausinvestoinneilla, jotka perustuvat pitkän tähtäimen suunnitelmiin. Mikäli suunnitelmia ei seurata eikä toteuteta tai ne eivät ole ajan tasalla, voi seurata äkillisiä, esimerkiksi rakennuksiin kohdistuvia toiminnallisia ongelmia, jotka voivat estää päivittäisen käytön ja toiminnan.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskien todennäköisyyttä lisäävät äkilliset luonnonilmiöt, kuten rankkasateet ja myrskyt.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskien todennäköisyyttä lisäävät huolto- ja kunnossapitopalvelutason aleneminen tai laiminlyönnit.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Jatketaan tietojen keräämisen ja analysoinnin suunnittelua päätöksenteon tueksi.
Henkilöstöasiat	Esimiestyön kehittämiseen panostetaan koulutuksen avulla. Kehityskeskustelut pidetään vuosittain kesäkuun loppuun mennessä.
Taloussuunnittelu	Toimialan sisäisten talousprosessien kehittämistä jatketaan yhdessä taloushallinnon kanssa.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Otetaan käyttöön robotiikkaa avuksi valittuihin pilottikohteisiin.
Talousraportointi	Toteuman aktiivista seurantaa jatketaan ja työ kustannusten kohdentaminen tehdään aiheuttamisperiaatteen mukaan. Tämä edellyttää työajan seurantaa. Talousraportoinnissa otetaan käyttöön automaatiikkaa ja robotiikkaa.
Omaisuuksien hallinnointi	Korjausvelan hallinta ja palvelutarpeet ohjaavat investointien suunnittelua. Suunnittelua taseen järjestämiseksi omaisuususerien mukaan korjausvelan mää-

	rittämisen tueksi.
Tietohallinto ja tietoturva	Osallistutaan aktiivisesti tietohallinnon projekteihin yhteisen hyödyn ja omien tarpeiden vuoksi.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Toimialan sisältä jaettavat avustukset keskitetään liikunta- ja kulttuurineuvostolle. Avustusten haku, päätökset ja avustusten maksuunpano hoidetaan sähköisesti.
Sopimushallinta	Kehitetään hankinnoista sopimuksenhallintaan -kokonaisprosessia yhdessä hankintayksikön kanssa.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Pyritään lisäämään rahoitusta kehittämistyöhön ulkopuolisten hankkeiden avulla.

Henkilöstö

Ympäristötekniinen toimiala	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Ympäristötekniinen lautakunta	3	2	3	3	3
Maankäyttö, suunnittelu ja viranomaistoiminnot	32,9	33	32	32	32
Kunnallistekniikka ja liikunta	71	76	75	75	74
Tilakeskus	48,5	52	52	51	50
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	155,4	163	162	161	159

Ympäristötekniinen lautakunta

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Tehdään tiivistä yhteistyötä kaupunkikonsernin ja kansalaissektorin kanssa, tavoitteena kaupunkilaisten hyvinvointi ja terveys.
Huomioidaan perheet, ja erityisesti lapsiperheet, asuinalueiden ja lähiympäristöjen kehittämisessä.
Edistetään viisasta liikkumista ja kehitetään kevyen liikenteen verkostoa.
Seurataan KAHINA –hankkeen etenemistä. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa Kajaanin kaupunki on hiilineutraali kunta.
Seurataan energiankulutuksen kehitystä vuositasolla. Hankitaan osaamista energianhallinnan ratkaisujen kehittämiseen.
Tehostetaan toimintaa sekä parannetaan kustannusten seurantaa ja työhyvinvointia tiedolla johtamisen välineillä.
Laaditaan talousarvion investointiosan talonrakennushankkeiden ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointiohjelma siten, että julkisen omaisuuden korjausvelka ei kasva.
Tuetaan yksityisteiden kunnossapitoa ja peruskorjauksia harkinnanvaraisilla avustuksilla määrärahojen puitteissa.

Liikunta- ja kulttuuriasioiden neuvosto

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kehitetään kaupungin liikunta- ja kulttuuripolitiikkaa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kulttuuri ja taide ymmärretään yhtenä tärkeänä hyvinvoinnin taustatekijänä.
Tuetaan kuntalaisten omaehtoista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä erilaisin toimenpitein mm. urheiluseuroille, kulttuuri-toimijoille ja tapahtumajärjestäjille myönnettävillä avustuksilla ja palkinnoilla sekä eri ikäryhmille suunnatuilla tukimuodoilla.
Seurataan ja arvioidaan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (HYTETU) edistymistä ja tehdään liikuntaan, kulttuuriin ja hyvinvointityöhön liittyviä aloitteita.

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistoiminnat

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kaavoituksella huolehditaan yhteistyössä tonttutuotannon kanssa monipuolisesta ja houkuttelevasta tonttitarjonnasta ja luodaan mahdollisuuksia alueiden kehittämiseksi Kaavoitusohjelma 2019 - 2022 mukaisesti.
Yleiskaavamuutoksia laaditaan kylä- ja ranta-alueille.
Kaupunkirakenteen tiivistämiseksi ja rakentamisen edistämiseksi palvelujen ja kunnallistekniikan piirissä muutetaan asemakaavaa tonttitarpeen ja soveltuvuuden mukaan. Sammonkaaren korttelikokonaisuuden asemakaava viedään hyväksymiskäsittelyyn. Keskustan elinvoiman turvaamiseksi ja asuinkerrostalotuotannon täydentämiseksi laaditaan keskustaan hankekaavoja. Välikadun koillispuolen korttelialueen uudisrakentamisen mahdollistava hankeasemakaava tulee vireille. Kaupungin omia hankkeita mahdollistetaan tarvittaessa asemakaavamuutoksilla mm. palolaitos. Omakotitalotonttitarjonnan turvaamiseksi laaditaan tarvittaessa asemakaavoja Keskustaajama 2035 -osayleiskaavan pientaloalueille. Lehtikankaan koulun alueen pientalokaava viedään hyväksymiskäsittelyyn.
Laaditaan vesihuollon kehittämissuunnitelma ja vesihuoltolaitosten toiminnan kehittämissuunnitelma.
Laaditaan Kajaanin liikennejärjestelmäsuunnitelma yhteistyössä POP ELY:n kanssa.
Jatketaan Locus Cloud -paikkatietoalustan kehittämistä: Rekisterisovellukset ja paikkatietorajapintojen hyödyntäminen.
Kuvataan ja sähköistetään seuraavat prosessit: kiinteistötoimitukset ja arkisto, vuokrasopimukset, rakennusvalvonnan sähköisten dokumenttien myynti, ympäristövalvonnan laskutuksen automatisointi.
Metsien hoito optimoidaan. Päivitetään hyväksytyt käyttö- ja hoitosuunnitelmat maankäyttöpoliittisen ohjelman linjausten mukaisesti. Lasketaan kestävä hakkuutaso. Tulevaisuudessa on tarkasteltava myös hiilivaraston/nielun optimointia sekä luonnon monimuotoisuuden tilaa.
Jatketaan haja-alueella kiinteistöveroselvityksiä konsulttipalveluna.
Kehitetään paikkatieto- ja maastomittauspalveluita kaupungin eri yksiköiden tarpeita vastaavasti yhdessä valmisteltavan paikkatieto-ohjelman avulla.

Kunnallistekniikka ja liikunta

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Hallitaan kaupungin omistaman katu-, puisto- ja muun julkisen käyttöomaisuuden korjausvelka peruskorjausinvestoinneilla, joiden suuruusluokka on noin 3 miljoonaa euroa vuodessa.
Parannetaan energiatehokkuutta ja vähennetään päästöjä. Jatketaan LED-valaisimien vaihtoja. Kehitetään ulkovalaistuksen ohjausta, eli valot palavat oikeaan aikaan oikeassa paikassa. Vältetään koneiden ja laitteiden joutokäyntiä. Huomioidaan vähäpäästöisyys kalustohankinnossa.
Kehitetään vapaa-ajan olosuhteita. Panostetaan puistojen ja viheralueiden hoitoon viihtyisyyden lisäämiseksi. Uudistetaan leikki- ja puistoja ja parannetaan hoidon tasoa. Rakennetaan uusia reitistöjä luontoliikuntaan ja lisätään kohteiden tunnettavuutta.
Lisätään torien käyttöä ja vetovoimaisuutta. Uusitaan Raatihuoneentorin valaistus. Mahdollisesta monipuolisempi toiminta torisääntöjen uudistuksella (mm. iltatori). Mahdollistetaan toripaikkojen varaaaminen ja maksaminen sähköisesti.
Kehitetään liikunnan olosuhteita. Jatketaan luistelukautta liikuntapuiston tekojäällä. Priorisoidaan liikunta- ja urheilualueiden hoitoa ja kunnossapitoa käyttäjämäärien ja käyttöaikojen perusteella.
Kehitetään kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia edistäviä palveluja tiiviissä yhteistyössä sivistystoimialan, ammattipuiston, ammattikorkeakoulun ja Kainuun soten sekä urheiluseurojen, järjestöjen, yhteisöjen, liikunta-alan yritysten ja tapahtumajärjestäjien kanssa.
Turvataan Katu- ja puistoyksikön palvelutuotanto, vaikka varikkotoiminnot ovat väistötiloissa.
Selvitetään, millä edellytyksillä kaupunginlammen vedenlaatu olisi parannettavissa ja uimaranta olisi saatavissa käyttöön.

Tilakeskus

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kaupungin omistama rakennuskanta sopeutetaan palvelutarpeen tasolle. Toimitilojen kokonaismäärää vähennetään pitemmällä aikavälillä keskimäärin yhdellä prosentilla vuosittain.
Palvelutuotannossa välttämättä tarvittava rakennuskanta pidetään kunnossa. Korjausvelan hallitsemiseksi peruskorjauksiin olisi investoitava vähintään 6 miljoonaa euroa vuosittain. Uudisrakennushankkeet rahoitetaan erikseen.
Rakennusten rakennemuutosohjelman ylläpitoa ja toteutusta sekä talouden sopeuttamisohjelman toteutusta jatketaan.
Kaupungin tilaohjelmaa toteutetaan ja kehitetään edelleen. Keskeisimmät asiat ovat rakennusten korjausvelka ja -tarve sekä kuntoluokat, viiden vuoden investointisuunnitelma sekä rakennusten salkutus. Rakennusten arvo-, investointitarve- ja korjausvelkaselvitystä päivitetään joka toinen vuosi. Tilaohjelmaan liittyvänä uutena osana toteutetaan kaupungin tilojen käytön tehokkaimista selvittävä hanke yhteistyössä tilojen käyttäjätahojen kanssa (vrt. pääterveysaseman Karpalo-hanke).
Tilakeskus hoitaa Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen (Vilake) noin 64 000 m ² :n valtiolta luovutuksena tulleen rakennuskannan rakennuttamis- ja asiantuntijatehtävät, kiinteistönhoidon ja kunnossapidon.
Edistää uusiutuvan energian käyttöä rakennuttamalla sopiviin kaupungin kohteisiin aurinkovoimaloita.
Rakentaa sähköautojen latauspisteitä sopiviin kaupungin kohteisiin piha- ja pysäköintialueiden saneerauksien yhteydessä.
Edistää puurakentamista uudisrakentamisessa ja sopivissa korjausrakentamisen kohteissa.

Ympäristötekeminen toimiala

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	2 808	2 519	2 336	2 336	2 355	2 375
Maksutuotot	1 268	1 062	1 312	1 312	1 319	1 328
Tuet ja avustukset	106	171	66	66	44	44
Vuokratuotot	19 719	18 827	19 609	19 609	19 702	19 932
Muut toimintatuotot	631	214	252	252	186	186
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	24 532	22 792	23 575	23 575	23 605	23 865
Valmistus omaan käyttöön	895	841	966	966	978	990
Palkat ja palkkiot	6 100	6 144	6 251	6 251	6 290	6 337
Henkilöstösivukulut	2 014	2 048	2 102	2 102	2 123	2 140
Henkilöstökulut	8 115	8 192	8 353	8 353	8 413	8 477
Palvelujen ostot	7 227	6 650	6 752	6 752	6 826	6 885
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 860	6 210	6 336	6 336	6 396	6 452
Avustukset	543	702	622	743	570	570
Vuokrat	5 090	3 903	3 951	3 951	3 970	3 984
Muut toimintakulut	258	205	173	173	92	98
Muut toimintakulut	5 348	4 108	4 125	4 125	4 062	4 082
TOIMINTAKULUT	-27 093	-25 861	-26 187	-26 308	-26 267	-26 465
KATE	-1 666	-2 228	-1 646	-1 767	-1 683	-1 610
POISTOT	11 685	8 952	9 423	9 423	9 622	9 698

Ympäristötekeminen hallinto

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	0	0				
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset	49	77	20	20		
Vuokratuotot		0				
Muut toimintatuotot		0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	49	77	20	20	0	0
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	216	211	201	201	205	208
Henkilöstösivukulut	71	71	70	70	71	73
Henkilöstökulut	287	282	271	271	276	281
Palvelujen ostot	80	207	110	110	120	120
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2	11	11	11	12	15
Avustukset	444	702	622	743	570	570
Vuokrat	25	21	21	21	21	22
Muut toimintakulut	1	17	2	2	2	3
Muut toimintakulut	27	38	23	23	23	25
TOIMINTAKULUT	-839	-1 240	-1 037	-1 158	-1 001	-1 011
KATE	-790	-1 163	-1 017	-1 138	-1 001	-1 011
POISTOT	0	0				

Maankäyttö-, suunnittelu ja viranomaistoiminta

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	413	392	410	410	410	418
Maksutuotot	334	350	353	353	355	359
Tuet ja avustukset		0				
Vuokratuotot	2 640	2 620	2 665	2 665	2 680	2 690
Muut toimintatuotot	492	142	242	242	180	180
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	3 879	3 503	3 669	3 669	3 625	3 647
Valmistus omaan käyttöön	64	80	120	120	125	130
Palkat ja palkkiot	1 420	1 623	1 651	1 651	1 660	1 678
Henkilöstösivukulut	394	448	466	466	469	473
Henkilöstökulut	1 814	2 072	2 117	2 117	2 129	2 151
Palvelujen ostot	651	614	698	698	704	710
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	72	35	35	35	36	36
Avustukset	0	0				
Vuokrat	164	164	176	176	180	181
Muut toimintakulut	19	7	4	4		
Muut toimintakulut	183	171	180	180	180	181
TOIMINTAKULUT	-2 720	-2 892	-3 029	-3 029	-3 049	-3 077
KATE	1 223	691	760	760	702	700
POISTOT	70	70	71	71	72	72

Kunnallistekniikka ja liikunta

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	1 398	1 377	1 164	1 164	1 175	1 180
Maksutuotot	934	712	959	959	964	969
Tuet ja avustukset	46	94	44	44	44	44
Vuokratuotot	461	344	421	421	422	422
Muut toimintatuotot	56	69	6	6	6	6
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	2 895	2 596	2 594	2 594	2 610	2 621
Valmistus omaan käyttöön	481	519	601	601	605	610
Palkat ja palkkiot	2 679	2 522	2 640	2 640	2 645	2 650
Henkilöstösivukulut	1 019	990	1 025	1 025	1 035	1 042
Henkilöstökulut	3 699	3 512	3 665	3 665	3 680	3 692
Palvelujen ostot	3 328	3 795	3 599	3 599	3 640	3 680
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 203	1 166	1 245	1 245	1 248	1 251
Avustukset	99	0				
Vuokrat	3 154	3 337	3 374	3 374	3 385	3 392
Muut toimintakulut	35	90	81	81	90	95
Muut toimintakulut	3 190	3 427	3 455	3 455	3 475	3 487
TOIMINTAKULUT	-11 517	-11 901	-11 964	-11 964	-12 043	-12 110
KATE	-8 141	-8 786	-8 769	-8 769	-8 828	-8 879
POISTOT	4 026	3 890	4 203	4 203	4 300	4 301

Tilakeskus

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	998	750	763	763	770	777
Maksutuotot		0				
Tuet ja avustukset	10	0	2	2		
Vuokratuotot	16 618	15 863	16 524	16 524	16 600	16 820
Muut toimintatuotot	83	4	4	4		
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	17 708	16 617	17 292	17 292	17 370	17 597
Valmistus omaan käyttöön	350	242	245	245	248	250
Palkat ja palkkiot	1 784	1 788	1 759	1 759	1 780	1 801
Henkilöstösivukulut	530	539	541	541	548	552
Henkilöstökulut	2 315	2 327	2 300	2 300	2 328	2 353
Palvelujen ostot	3 169	2 033	2 345	2 345	2 362	2 375
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 584	4 998	5 045	5 045	5 100	5 150
Avustukset		0				
Vuokrat	1 745	380	380	380	384	389
Muut toimintakulut	203	91	87	87		
Muut toimintakulut	1 948	471	466	466	384	389
TOIMINTAKULUT	-12 016	-9 829	-10 157	-10 157	-10 174	-10 267
KATE	6 042	7 030	7 381	7 381	7 444	7 580
POISTOT	7 589	4 992	5 149	5 149	5 250	5 325

7.5 Kainuun pelastuslaitos –toimiala

Perustiedot

Perustehtävä

Onnettomuusriskien hallinta, ihmisten turvallisuuden parantaminen sekä onnettomuuksien vähentäminen Kainuussa.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Pelastuslaitoksen palvelut tuotetaan lähipalveluina kaikissa Kainuun kunnissa. Palvelut perustuvat alueen riskeihin, ja ne tuotetaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen mukaisesti

Toimintaympäristön muutokset

Kainuun negatiivinen väestökehitys, väestön keskittyminen taajamiin, osaavan pelastushenkilöstön saatavuus, julkisen talouden heikkeneminen sekä palvelujen saatavuuden turvaaminen. Maakuntauudistuksen valmistelu käynnistyy 2021 ja tuleva maakunta aloittaa vuonna 2023. Kainuun pelastuslaitos aloittaa yhteistyön tiivistämistoimet ensihoidon kanssa käynnistämällä selvitystyössä esitetyt pilottihankkeet. Varallaolosta nykymuodossaan tullaan asteittain luopumaan.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Pelastustoimen palveluiden kehittäminen Kainuun maakunnassa uuden palvelutasopäätöksen mukaisesti vuosina 2021 -	Valtakunnalliset pelastustoiminnan, riskienhallinnan ja varautumisen tulostavoitteet	Uuden palvelutasopäätöksen toimeenpano

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
2025		
Ensihoidon ja pelastuslaitoksen yhteistyötä tiivistetään.	Yhteistyöpilotit	Yhteistyö pilotit toteutetaan Puolangalla, Sotkamossa ja Kuhmossa

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Tehokkaat toimintatavat	Työskentelytapojen kuvaus ja omavalvontasuunnitelma	Omavalvontasuunnitelma otetaan käyttöön.
Tilojen tehokas käyttö	Tehokkaat monikäyttöiset ja muunneltavat toimitilat	Kajaanin ja Kuhmon uusien toimitilojen suunnittelu aloitetaan.
Lasten ja nuorten turvallisuustietoisuutta lisätään turvallisuuskoulutuksella, tapahumilla ja tutustumiskäynneillä.	Turvallisuusviestinnän kattavuus	Turvallisuusviestintä saavuttaa 15 % kattavuuden väestöstä koko Kainuun alueella.

Tulevaisuus nuorissa

Kaikki Kainuun paloasemat ovat haluttuja työpaikkoja, joissa työskentelee ammattitaitoinen ja palveluhalukas henkilöstö.	Rekrytoinnit	Päätoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön rekrytoinnit onnistuvat.
--	--------------	--

Osaajista elinvoimaa

Riskienhallinta

		Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
		Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
		Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
		Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Strategiset riskit	Pelastustoimen asemoituminen maakuntauudistuksessa ja rahoituksen riittävyys jatkossa. Lisäksi uhkana on pelastustoimen ja kuntien yhteistoimintamuoto tulevaisuudessa ja kuntien kuuleminen pelastustoimen palvelutason valmistelussa jatkossa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Rahoitusriskit	Rahoitukseen ei tällä kaudella kohdistu riskiä. Toteutetaan jatkuvaa talouden seurantaa.	Todennäköisyys: 1 Vakavuus: 4 4
Toiminnalliset riskit	Päätoimisen ja sopimushenkilöstön rekrytoinnin haasteet lisääntyneet.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3 12
Vahinkoriskit	Pelastushenkilöstön loukkaantuminen riskialtteissa pelastustehtävissä. Arvokkaan kaluston rikkoutuminen.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Tulosalueiden ja tulosityksiköiden toiminnan vakiinnuttamista osana palvelutasoprosessia jatketaan.
Henkilöstöasiat	Uudistuneen organisaation käyttöönotto ja toiminnan vakiinnuttaminen jatkuu. Henkilöstön tehtäväkuvien ja vastuiden läpikäynti. Henkilöstön kehittämisuunnitelmien laatiminen aloitetaan vuonna 2023.
Taloussuunnittelu	Jatkuva talouden seuranta hyvässä yhteistyössä kaupungin taloushallinnon henkilöstön kanssa
Kirjanpito ja maksuliikenne	Toimenpiteet tehdään suunnitellusti sisäisen prosessin kautta.
Talousraportointi	Toiminnan, talouden ja uuden palvelutasopäätöksen tasapaino, kun siirrytään maakuntaan 2023. Maakuntavalmistelussa lähtötasona taloudelle on vuodet 2021 - 2022 tilanne/tilinpäätös.
Omaisuuksien hallinnointi	Tulevan palvelutasopäätöksen mukainen kaluston priorisointi ja tulevien investointien rahoitus mukaan lukien rakennushankkeet.
Tietohallinto ja tietoturva	Tilaluokituksien käyttöönotto ja tietoturvallisuuskuultuuriin vahvistaminen sekä turvallisuus selvitysten päivittäminen jatkuu.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Kainuun järvipelastajat ja VPK-sopimusten päivittäminen.
Sopimushallinta	Päivitetään pelastustoimen naapurialueiden yhteistyösopimukset.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Faster-kehittämishankkeen jatkotoimet vuoden 2021 osalta. Toisena kehittämishankkeena on suurtehopumppuhankkeen toteuttaminen. Kolmantena hankkeena on arktisen pelastusjoukkueen toiminnan vahvistaminen sekä Decido-hankkeen käynnistäminen yhteistyössä Kajaanin kaupungin kanssa.

Henkilöstö

Kainuun Pelastuslaitos	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	69,2	67	101	101	101

Pelastustoiminta

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Sote/pelastustoimen maakuntauudistus käynnistyy ja osallistutaan valmistelutyöhön eri työryhmissä.
Käynnistetään Kainuun pelastuslaitoksen ja Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yhteistyön tiivistäminen pilotomalla eri palvelutuotantomalleja.
Tehdään Kainuun pelastuslaitokselle rekrytointisuunnitelma. Sopimushenkilöstön määrää pyritään kasvattamaan ja yhteistyötä eri alueiden kanssa tiivistämään uusimalla yhteistyösopimuksia.
Pelastuslaitoksen varautumisen kokonaisuus perustuu kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalliin, jonka mukaisesti yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan yhdessä viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen kanssa. Tästä esimerkkinä ovat mm. Kainuun valmiusfoorumin toimintamuoto ja valmiussuunnitelmien laadinta poikkihallinnollisen yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Riskienhallinta

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Riskienhallinnan tulosalue osallistuu pelastustoimen kansallisiin jatkohankkeisiin eri työryhmissä.
Jatketaan edellisen vuoden tavoin valvonnan ja turvallisuusviestinnän riskiperusteista kohdentamista.
Käytämme hyödyksi valtakunnallisia onnettomuustilastoja ja palontutkinnan tuloksia valvonnan ja turvallisuusviestinnän kohdentamisessa.
Kehitetään asumisen turvallisuutta ja tapaturmien ehkäisyä.

Kainuun pelastustoimiala

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	LTK 2021	TA_KH 2021	TS 2022	TS 2023
Myyntituotot	3 672	4 025	4 721	4 721	4 750	4 750
Maksutuotot	217	100	100	100	100	100
Tuet ja avustukset	19	47	77	77	77	77
Vuokratuotot	69	0				
Muut toimintatuotot	15	0				
Valmisteverastojen muutos		0				
TOIMINTATUOTOT	3 991	4 173	4 898	4 898	4 927	4 927
Valmistus omaan käyttöön		0				
Palkat ja palkkiot	3 818	4 108	5 536	5 536	5 550	5 559
Henkilöstösivukulut	1 002	1 065	1 394	1 394	1 392	1 393
Henkilöstökulut	4 821	5 173	6 929	6 929	6 942	6 952
Palvelujen ostot	964	1 072	1 145	1 145	1 150	1 152
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	625	473	527	527	550	556
Avustukset		0				
Vuokrat	822	953	970	970	1 000	1 000
Muut toimintakulut	6	2	4	4	5	5
Muut toimintakulut	829	956	974	974	1 005	1 005
TOIMINTAKULUT	-7 238	-7 673	-9 575	-9 575	-9 647	-9 665
KATE	-3 247	-3 500	-4 677	-4 677	-4 720	-4 738
POISTOT	390	332	400	400	400	400

8. INVESTOINTIOSA

8.1 Perustelut

Maa- ja vesialueet

Hankitaan asemakaava-alueen ulkopuolelta erityismaata lähinnä suojelua ja virkistystä varten sekä asemakaavoitetulla alueella maata siten, että kaupunki rakenne tiivistyy ja valmiin kunnallistekniikan käyttöaste kasvaa. Myydään valmiita tontteja rakentajille ja nykyisille tontin vuokraajille. Myydään sellaista muuta maaomaisuutta, jota ei tarvita kaupungin perustehtävän toteuttamiseen. Kun kaupunkirakenne tiivistyy, saavutetaan pitkäaikaisia kestävän kehityksen mukaisia säästöjä. Kun myydään vuokrattuja tontteja, vuokratulot käyttötaloudessa pienenevät.

Talonrakennus

Talonrakennusinvestointien painopiste on vuonna 2021 kulttuurilaitosten hankkeissa, joista suurin Sissilinnan peruskorjaus. Teatterin tilojen peruskorjauksiin varaudutaan suunnitelmakaudella 2020-2023 teatteritekniikan kustannus mukaan lukien noin 10 miljoonalla eurolla.

Pääterveysasema ja siihen liittyvien kiinteistöjen peruskorjaussuunnittelu käynnistyy vuonna 2021 ja peruskorjaus- ja muutostyöt vuodesta 2022 alkaen, mikäli valtiolta saadaan vahvistus siitä, että Kainuun Sote -kuntayhtymä voi sitoutua hankkeeseen ja tilojen vuokraamiseen tulevan Sote-uudistuksen ratkaisujen mukaisesti.

Suunnitelmakaudella tilakeskus tarkentaa investointien pitkän tähtäimen suunnitelmaa, joka toimii pohjana aina tulevan suunnitelmakauden investointiesityksille. Peruskorjauksien lisäksi pyritään pienemmillä kohdennetuilla kiinteistöjen osakorjauksilla varmistamaan turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö sekä rakennusten korjausvelan hallinta.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kiinteät rakenteet ja laitteet -investointiosan painopiste on katujen peruskorjauksessa. Tällä pyritään pitämään katuihin kohdistuvaa korjausvelkaa hallinnassa. Katusaneeraukset tehdään yhteistyössä Kajaanin Vesi-liikelaitoksen kanssa, mikäli kohteen vesihuolto vaatii korjausta. Asuntokatujen uudisrakentamista jatketaan tonttitarjonnan turvaamiseksi Kangasmaaston alueella. Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita kehitetään useilla väylähankkeilla. Liikenneturvallisuutta kohennetaan rakentamalla kiertoliittymä Kuntokadun ja Kuntapolun risteykseen. Leikkipuistoja ja koirapuistoja peruskorjataan, ja liikuntapuistoon hankitaan tekojäädytyskoneisto.

Irtain omaisuus

Sivistystoimiala

Uusitaan päiväkotien ja koulujen kalustoa. Suurin yksittäinen investointi vuodelle 2021 on Sairaalakoulun kalustaminen. Suunnitelmavuonna 2022 varataan teatterin näyttämötekniikan uusimiseen 1,1 miljoonaa euroa.

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue

Paikkatietoyksikköön hankitaan mittauskalustoa vanhenevan tekniikan tilalle.

Kunnallistekniikka ja liikunta

Katu- ja puistoyksikköön hankitaan mm. tiehöylä ja latukone. Liikuntayksikköön varataan määräraha myöhemmin nimettäviä kohteita varten.

Tilakeskus

Hankitaan ulkoalueiden hoitokalustoa.

Kainuun Pelastuslaitos

Hankitaan vuosittain uutta kalustoa sekä Kajaanin että muiden kuntien alueella sijaitseville paloasemille. Johtoauton hankinta vuonna 2021 tullaan hoitamaan leasingrahoituksella.

8.2 Kajaanin kaupungin investointisuunnitelma 2020 – 2023, liikelaitosten yhteen- veto

Investointiosa 2020 - 2023

Investointiosan sitovuustaso on määritelty kohdassa 4.2 Talousarvion- ja suunnitelman sitovuus

Hankeryhmä/hanke	TA 2020	LTK 2021	TA 2021	TS 2022	TS 2023
MAA- JA VESIALUEET					
Tulot					
Menot	-100	-100	-100	-100	-100
Nettomenot	-100	-100	-100	-100	-100
Talonrakennus > 1 000 €, sitovuustaso hankekohtainen					
Peruskorjaus ja uudisrakentaminen					
Sissilinna, peruskorjaus (yht. 3,1 milj.€)	-250	-1 900	-1 900	-800	
Teatteritalo, peruskorjaus (yht. 3,6 milj.€)	-100	-200	-200	-1 000	-2 300
Kajaanin Lyseon peruskorjaus	-6 550				
Pikku-Ketun päiväkotia, peruskorjaus	-1 440				
Pääterveysasema, muutos ja peruskorjaus		-500	-500	-7 000	-7 000
Kajaanihalli				-1 000	-1 000
Kaukametsä				-1 000	
Muut (Mäntylä, Kaukametsä)					-2 200
Nettomenot	-8 340	-2 600	-2 600	-10 800	-12 500
Talonrakennus, peruskorj. < 1 000 t€, sitovuustaso hankeryhmä					
Peruskoulut, lukio					
Kajaanin lukio, julkisivut ja vesikatto	-130	-300	-300		
Lohtajan koulu	-250			-250	
Kätönlahden koulu	-70				
Väinölän koulu	-40				
Kalevan koulu	-50				
Kuluntalahden koulu, osakorjaukset		-400	-400	-400	
Nakertajan koulu, peruskorjauksen loppuun saattaminen		-600	-600		
Keskuskoulun käyttövesijohtojen uusiminen		-200	-200		
Lyseon vesikaton maalaus		-80	-80		
Varhaiskasvatus					
Vanamon päiväkotia				-900	
Nakertajan päiväkotia					-900
Kulttuurilaitokset					
Ympäristötekniinen toimiala					
Kaupungintalo, osakorjaukset	-290	-400	-400	-500	
Vesiliikuntakeskus	-100			-200	
Kajaanihalli	0				
Pelastuslaitoksen kaluston varastorakennus	-130				
Lämmönvaihtimien uusiminen	-150				
Kaupungin varikon suunnittelu		-150	-150		
Kaukametsäopiston hissi		-30	-30		
Nettomenot, sitovuustaso hankeryhmittäin	-1 210	-2 160	-2 160	-2 250	-900

Hankeryhmä/hanke	TA 2020	LTK 2021	TA 2021	TS 2022	TS 2023
MUUT RAKENNUSHANKKEET					
Investointihankkeiden suunnittelu	-100	-150	-100	-200	-200
Pihatyöt ja pintavesitekniikka	-150	-150	-150	-150	-150
Sisäilma- ja vesikattokorjaukset	-250	-250	-150	-300	-300
Kiinteistöjen sähkölaitteet ja energiatalous	-100	-100	-100	-130	-130
Käyttötarkoituksen muutokset	-120	-200	-200	-220	-220
Keittiölaitteiden uusiminen	-130	-150	-150	-150	-150
Rakennusautomaatio	-50	-50	-50	-50	-50
Nettomenot, sitovuustaso hankeryhmittäin	-900	-1 050	-900	-1 200	-1 200
TULOT					
Valtionavut					
Myynnit					
RAKENNUKSET YHTEENSÄ					
Tulot					
Menot	-10 450	-5 810	-5 660	-14 250	-14 600
Nettomenot	-10 450	-5 810	-5 660	-14 250	-14 600
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET					
Suunnittelu ja tutkimus				-5 000	-5 000
Uudisrakentaminen	-440	-700	-700		
Katualueet					
Suunnittelu	-100	-100	-100		
Hulevesijärjestelyt	-100	-100	-100		
Vuoreslahden kev.liik.väylä	-140				
Kangasmaaston alue, katurakentaminen		-500	-500		
Ulkoilualueet					
Limppusaaren nuotiopaikka	-100				
Korvaus ja ylläpitoinvestoinnit	-4 475	-4 925	-4 925		
Katualueet					
Pääkatujen asfalttikerroksen lisääminen	-200	-300	-300		
Pitkostie saneeraus	-30				
Katuvalaistuksen kehittäminen	-250	-250	-250		
Liikennevalot	-70	-75	-75		
Pienet katumuutokset	-70	-50	-50		
Kunnallistekniikan rakentaminen, budjeto	-27				
Puomitie ja Varsitie	-50				
Lehtokuja-Kuusitie	-70				
Ilmarintie	-150				
Viittatie	-282				
Männiköntie Plv 0-320	-30				
Kaivokuja	-80				
Yrjöntie	-121				
Mertapolku	-150				
Käenpolku, Sirkunpolku	-500				
Latotie, Suovatie, Häkkitie	-200				
Karjalankatu	-153				
Maastontie	-102				
Kauppakatu	-701				
Koivukoskenkatu, hulevesiviemäri	-139				
Kevyenliikenteen kehittäminen	-150	-150	-150		
Sotalapsentie, Kanniköntie, Männiköntie		-85	-85		
Yrjöntie, Lenkkitie, Viittatie		-90	-90		
Huurretie, Vititie, Pakkastie, Riitetie		-150	-150		
Kangasmaaston meluvallin viimeistely		-100	-100		
Raatihuoneentorin valaistus		-100	-100		

Hankeryhmä/hanke	TA 2020	LTK 2021	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Närhinpolku, Peiponpolku saneeraus		-300	-300		
Maahisentie, Törmäpurontie saneeraus		-480	-480		
Rajamiehentie saneeraus		-400	-400		
Heinisuontien kevyenliikenteen väylä		-400	-400		
Myötärinteentien kevyenliikenteen väylä		-225	-225		
Lönnrotinkatu väli Sammonk.-Väinämöisenk. kevy.liik. väylä		-120	-120		
Kuntokatu-Ketunpolku kiertoliittymä		-600	-600		
Sotkamontie-Rinnekatu risteysjärjestelyt		-100	-100		
Lönnrotinkatu - Vt 5 risteyssillan korjaus		-100	-100		
Viheralueet					
Pienet puistomuutostyöt	-50	-50	-50		
Jokilaakson valaistus	-100				
Nuotiopuiston leikkipuisto	-69				
Kaupungin- ja Vimpelinlammen vesistön ku	-50	-50	-50		
Koirapuistot		-50	-50		
Leikkipuistot		-150	-150		
Liikuntapaikat					
Liikuntapuiston pesäpallokenttä	-631				
Pienet urheilu muutostyöt	-50	-50	-50		
Liikuntapuiston tekojää		-500	-500		
Väylät ja satama-alueet					
Önkkörinkanava	0				
Vesihuollon rakentaminen					
Kuntokadun vesihuolto	0				
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET YHTEENSÄ					
Tulot					
Menot	-4 915	-5 625	-5 625	-5 000	-5 000
Nettomenot, sitovuustaso hankeryhmittäin	-4 915	-5 625	-5 625	-5 000	-5 000
IRTAIN OMAISUUS					
Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaist.	-25	-25	-25	-50	0
Kunnallistekniikka ja liikunta	-215	-670	-670	-470	-370
Tilakeskus	-15	-15	-15	-15	-15
Irtain omaisuus yhteensä	-255	-710	-710	-535	-385
YMPÄRISTÖTEKNINEN TOIMIALA YHT.					
Tulot	0	0	0	0	0
Menot	-15 720	-12 245	-12 095	-19 885	-20 085
Nettomenot, sitovuustaso toimialakohtainen	-15 720	-12 245	-12 095	-19 885	-20 085
IRTAIN OMAISUUS					
Konsernihallinto	-26 000	-200	-200	-1 000	
KONSERNIHALLINTO YHT.	-26 000	-200	-200	-1 000	
IRTAIN OMAISUUS					
Varhaiskasvatus	-340	-60	-60	-90	-90
Perusopetus	-1 498	-240	-240	-90	-90
- josta Sairaalakoulun kalustaminen, sitovuustaso		-150	-150		
Nuorisopalvelut					
Kulttuurilaitokset	-112	-153	-153	-1 077	-70
Teatteritekniikka (yht. 3 milj. €)					
SIVISTYSTOIMIALA YHT., sitovuustaso toimialakohtainen	-1 950	-453	-453	-1 257	-250
IRTAIN OMAISUUS					
Kainuun pelastuslaitos -toimiala	-425	-475	-200	0	0
KAINUUN PELASTUSLAITOS -TOIMIALA YHT. sitovuustaso toimialakohtainen	-425	-475	-200	0	0
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Tulot	0	0	0		
Menot	-44 095	-13 373	-12 948	-22 142	-20 335
Nettomenot	-44 095	-13 373	-12 948	-22 142	-20 335

Hankeryhmä/hanke	TA 2020	LTK 2021	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Kajaanin Vesi	-3 030	-2 850	-2 850	-3 000	-3 000
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos	-1 380	-3 700	-3 700	-2 450	-2 250
Mamselli	-100	0	0	0	0
Koulutusliikelaitos	-2 612	-907	-907	-800	-700
Liikelaithokset yhteensä	-7 122	-7 457	-7 457	-6 250	-5 950

KAIKKI YHTEENSÄ	TA 2020	LTK 2021	TA 2021	TS 2022	TS 2023
<i>Tulot</i>	0	0	0	0	0
<i>Menot</i>	-51 217	-20 830	-20 405	-28 392	-26 285
Nettomenot	-51 217	-20 830	-20 405	-28 392	-26 285

9 LIIKELAITOKSET

9.1 Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos

Perustiedot

Perustehtävä

Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos kouluttaa opiskelijat ammattiin ja jatko-opintoihin. Ammatillisen koulutuksen tulosalue vastaa tutkintotavoitteisista ammatillisista perustutkinto-, ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksista, työelämälle tarjottavista koulutus- ja asiantuntijapalveluista, oppisopimuskoulutuksesta, ammatilliseen koulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä omien palvelujensa kehittämisestä. Lukiokoulutuksen tulosalue vastaa lukiokoulutuksesta, etä- ja aikuislukiopalveluista ja palvelujensa kehittämisestä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Koulutusliikelaitos vastaa toisen asteen koulutuksen järjestämisestä. Liikelaitoksen ammatillinen koulutus toimii liiketoimintaperiaatteella ja tulosvastuullisesti. Lukiokoulutus toimii tulosvastuullisesti. Liikelaitos kilpailee menestyksellisesti sekä kustannustehokkaasti Kainuussa ja Koillismaalla, ja on valtakunnallisesti kilpailukykyinen koulutuspalveluiden järjestäjä. Koulutusliikelaitos toimii yhtenä Vuokatin säätiön sr taustayhteisönä ja omistajana, sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjänä Vuokatin säätiön ylläpitämässä Vuokatin urheiluopistossa.

Toimintaympäristön muutokset

Toisen asteen koulutus uudistuu ja muuttuu yhteiskunnan jatkuvan muutoksen mukana.

Lukiolaki ja -asetus on tullut voimaan 1.8.2019, ja se pannaan kokonaisuudessaan täytäntöön syksystä 2021 alkaen. Jatkossakin lukio on lähtökohtaisesti kolmivuotinen eikä muutoksia tule oppiainejakoon. Uudistuksen myötä siirrytään kursseista opintopisteisiin. Lukiouudistuksen tavoitteena on lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä mahdollisuuksia kehittää kansainvälisyyttä tukevaa osaamista ja sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Tavoitteisiin pyritään joustavammilla opintopoluilla, ohjauksen ja tuen lisäämisellä, oppiainerajat ylittävillä opinnoilla sekä työelämä- ja korkeakouluysteistyöllä.

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet julkaistiin 2019, ja niiden mukaan laadittavat opetussuunnitelmat otetaan käyttöön syksyllä 2021 alkavassa lukiokoulutuksessa. Kajaanin lukiokoulutuksessa jatketaan kehitystä digitalisaation vaatimassa toimintaympäristössä, johon kuuluu esimerkiksi sähköisten yo-kirjoitusten eteenpäin vieminen ja kehittäminen. Lisäksi seuraamme tiiviisti lukiokoulutuksen kehitystä muualla Suomessa.

Ammatillisen koulutuksen reformissa uudistui koko ammatillinen koulutus. Lait on yhdistetty uudeksi sekä nuoria että aikuisia koskevaksi lainsäädännöksi. Lisäksi on uudistettu koulutuksen rahoitus, ohjaus, tutkintorakenne, koulutuksen toteuttamismuodot sekä järjestäjä rakenne. Reformin tavoitteena on, että ammatillinen koulutus pystyy vastaamaan nykyistä nopeammin työelämän muutoksiin ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Sekä nuorille että jo työelämässä oleville aikuisille rakennetaan yksilöllisiä opintopolkuja. Työpaikoilla tapahtuvaa oppimista lisätään, käyttöön on otettu koulutussopimusmalli ja oppisopimuskoulutusta pyritään lisäämään. Uudella rahoitusmallilla kannustetaan vähentämään koulutuksen keskeyttämistä ja parantamaan koulutuksen vaikuttavuutta.

Vuoden 2018 alusta lähtien ammatillisessa koulutuksessa on ollut yksi yhtenäinen rahoitusjärjestelmä. Rahoitus jaetaan laskennalliseen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitukseen sekä strategiarahoitukseen. Muutoksena aiempaa suunniteltuun rahoitusmuutokseen, on rahoitus jäädytetty vuoden 2020 tasolle, jolloin 70 prosenttia on opiskelijavuosien mukaan maksettavaa perusrahoitusta ja 20 prosenttia tutkinnoista ja tutkinnon osista maksettavaa suoritusrahoitusta. 10 prosentin vaikuttavuusrahoitus maksetaan opiskelijoiden työllistymisen, jatko-opintoihin siirtymisen ja opiskelija- ja työelämäpalautteen perusteella. Rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon koulutuksen järjestämiseen liittyvät kustannuserot, kuten tutkinto- tai alakohtaiset kustannuserot, erityisen tuen järjestäminen ja työvoimakoulutus. Opetusministeriössä on valmistelussa vuoden 2021 alusta voimaan astuva asetusmuutos, joka aiheuttaa muutoksia eri tutkintojen rahoituskertoimiin ja kustannusryhmiin. Rahoituksen asetusmuutoksella voi olla suuria vaikutuksia yksittäisen alan tai tutkinnon näkökulmasta, mutta KAO:n kokonaisrahoitukseen muutoksella ei pitäisi olla merkittävää vaikutusta.

Vuoden 2020 koronapandemian myötä on koulutuksessa jouduttu siirtymään opetuksen järjestämiseen muutoin kuin lähiopetuksena. Etäopetuksessa ovat korostuneet erilaiset verkko-oppimisen muodot. Kokonaisuutena muutoksessa on onnistuttu hyvin, vaikka muutos olikin nopea. Pandemian myötä kehitettyjä toimintamalleja tullaan käyttämään ja kehittämään edelleen.

Koulutusliikelaitoksessa valmistaudutaan mahdolliseen oppivelvollisuusiän nostoon ja maksuttoman toisen asteen muutoksiin. Hallitusohjelman tavoitteena on, että jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen. Oppivelvollisuusikä esitetään korotettavaksi 18 ikävuoteen. Lisäksi vahvistetaan ohjausta ja oppilashuollon palveluita sekä peruskoulun mahdollisuuksia tarjota jokaiselle riittävät valmiudet suoriutua toisen asteen koulutuksesta. Entistä laajemman oppivelvollisuuden on tarkoitus astua mahdollisesti voimaan syksyllä 2021. Lakia on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran niihin oppivelvollisiin, joiden peruskoulu päättyy keväällä 2021.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Koulutusliikelaitos toimii perustehtävänsä "Tarjoamme kaikille mahdollisuuden osaamisen jatkuvaan kehittämiseen ja oppimiseen" mukaisesti. Visiona on olla innostuksen ja kestävä kehityksen lähde. Arvoina ovat yhteisöllisyys ja yksilöllisyys sekä hyvät tavat.
Strategisina tavoitteina ovat ihmisläheinen organisaatio ja johtaminen, pedagogiikan uudistaminen, työelämä- ja korkeakouluhyteistyön vahvistaminen sekä itseohjautuvuuden ja vuorovaikutustaitojen tukeminen.

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Tuottovaatimus	Peruspääoman korko.
Tilikauden ylijäämä	> 0

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
------------------------	---------	--------------

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Koulutusliikelaitos on vahva toisen asteen toimija Kajaanissa, Kainuussa ja Koillismaalla.	KAOn yhteishaun 1. sijaiset hakijat	Yli 520
Koulutusliikelaitos on vahva toisen asteen toimija Kajaanissa, Kainuussa ja Koillismaalla.	KAOn jatkuvan haun hakijamäärä vuodessa	Yli 1 800
Koulutusliikelaitos on vahva toisen asteen toimija Kajaanissa, Kainuussa ja Koillismaalla.	Kajaanin lukion hakijamäärä	Yli 180
Koulutusliikelaitos hyödyntää käyttäjälähtöistä teknologiaa.	Amis-opiskelijakyselyn kohta 6. Opetustilat, välineet, työpaikat, digitaaliset ja muut oppimisympäristöt edistävät oppimistani.	> 4,2

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Koulutusliikelaitos toimii kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.	Olemme kestävä kehityksen sertifioitu koulutusliikelaitos (OKKA-säätiö). Kaikkien yksiköiden sertifiointi ja niiden päivittäminen.	Vuosittainen suunnitelman mukainen itsearviointi ja lukiolle on saatu OKKA-sertifikaatti
Koulutusliikelaitos käyttää tiloja tarkoi-	Tilojen käyttöaste	Luodaan malli tilojen käyttöasteen seu-

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
tuksenmukaisesti ja tehokkaasti.		rantaan

Tulevaisuus nuorissa

Opiskelijamme viihtyvät ammattiopistos- sa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Amis-opiskelijakyselyn päättökysely, kohta 31. Suositteletko oppilaitosta? (1– 10)	> 8,5
Opiskelijamme viihtyvät lukiossa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Lukion opiskelijakysely: Voin suositella Kajaanin lukiota muille.	> 4,2
Opiskelijamme viihtyvät ammattiopistos- sa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Opintojen keskeyttäminen KAOssa (Koski- palvelusta katsotaan eronneeksi)	< 2020
Opiskelijamme viihtyvät lukiossa ja ovat tyytyväisiä opiskeluunsa.	Opintojen keskeyttäminen lukiossa.	≤ 2,0 %

Osaajista elinvoimaa

Koulutustarjontamme on laaja-alaista ja se palvelee aluetta ja yksittäistä asiakasta	Suoritettujen tutkintojen lukumäärä Suoritettujen tutkinnonosien lukumäärä	> 2020
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyt- tyä tai jatkavat opintojaan.	Amis-päättökysely: Oma arviosi tulevasta tilanteestasi koulutuksen jälkeen. Vas- tauksena: Töissä tai jatko-opinnoissa	> 87 %
Opiskelijat työllistyvät opintojen päätyt- tyä tai jatkavat opintojaan.	Lukion opiskelijoiden sijoittuminen töihin tai jatko-opintoihin	> 90 %

Riskienhallinta

 – 	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
 – 	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
 – 	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
 – 	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Henkilöstöriskit (eläköityminen ja osaajien saatavuus)	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3
Strategiset riskit	Osaaminen yksittäisten ihmisten varassa, sijaisjärjestelyt	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3
Strategiset riskit	Uusi opettajuus (opettaja pedagogina ja ohjaajana, toiminta siirtyy enemmän työpaikoille, jaettu asiantuntijuus/yhteistyön lisääntyminen, digitalisaation haltuunotto esim. etäopetuksessa)	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 3

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Strategiset riskit	Uusi strategia ja sen toimeenpano	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Toiminnalliset riskit	Henkilöstön ja esimiesten jaksaminen	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Rahoitusriskit	Ammatillisen koulutuksen rahoitusmalli: - Opiskelijamääräkehitys (opiskelijavuosien kehitys) - Opiskelijoiden suoritukset (tutkinnot ja tutkinnon osat) - Vaikuttavuus (opiskelijoiden työllistyminen, opiskelijapalaute ja työelämäpalaute) - Rahoitusmallin sisäistäminen - Asetusmuutos 2021	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Ammatillisen koulutuksen reformin haltuunotto (henkilökohtaistaminen ja yksilölliset opintopolut, työelämäyhteistyön lisääminen, tutkintorakenne/laaja-alaisuus)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Kainuun ja Koillismaan väestökehitys: ikääntyminen, syntyvyyden lasku ja nuorten väheneminen. Vaikutus KAO:n ja Kajaanin lukion opiskelijamääriin.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 2 8
Toiminnalliset riskit	Toimitilat ja niiden käyttöaste	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Asuntoloiden tilanne (opiskelija-asuntolainvestointitarpeita tulevaisuudessa)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Toiminnalliset riskit	Monipuoliset pedagogiset oppimisen toteutustavat (digitaaliset ratkaisut, lähiopetus, monimuoto-opetus, työelämässä oppiminen jne.)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Uusi organisaatio ja johtamisjärjestelmä vastaamaan tämän hetken ja tulevaisuuden haasteita	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Toiminnalliset riskit	Prosessien selkeyttäminen, vastuiden määrittäminen ja dokumentointi	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Toiminnalliset riskit	Tietohallinnon uudelleen organisointi	Todennäköisyys: 5 Vakavuus: 4 20
Vahinkoriskit	Työturvallisuus (vastuiden selkiyttäminen ja prosessien tukeminen)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit	Yleinen oppilaitosturvallisuus (opiskeluympäristön viihtyisyyden ja turvallisuuden lisääminen)	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3

Riskiluokka	Riski	Riskiario
		9
Toiminnalliset riskit	Oppivelvollisuuden nosto syksyllä 2021: sisältää toteutuessaan sekä toimintaan että talouteen kohdistuvaa riskiä.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Toimitaan 2020 päivitetyn toimintasäännön, sekä Kajaanin kaupungin hallintasäännön mukaisesti.
Henkilöstöasiat	Noudatetaan voimassaolevia työehtosopimuksia ja Kajaanin kaupungin ohjeistuksia. Henkilöstön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelut. Koulutusliikelaitoksen uudessa organisaatiossa toimii pedagoginen suunnittelija, jonka tehtäviin kuuluu liikelaitoksen henkilöstön osaamisen kehittämisen koordinointi.
Taloussuunnittelu	Talousarvion sitovuuden noudattaminen. Investointiosan toteuttaminen. Vuosittaiset tulokeskustelut tulosyksiköiden esimiesten kanssa. Talouden prosessien kehittämistä jatketaan yhteistyössä konsernihallinnon talouspalveluiden kanssa.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kirjanpito on ajantasainen ja luotettava. Ostolaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti. Huolehditaan sijaisjärjestelyistä ja opastuksesta. Kassojen tarkistukset.
Talousraportointi	Kuukausittaisen taloustilanteen käsittely esimieskokouksissa ja johtokunnassa. Esimiehillä on vastuu oman tulosalueensa talouden seurannasta. Mahdollisiin poikkeamiin reagoidaan.
Omaisuuksien hallinnointi	Koulutusliikelaitoksen hankinnoissa noudatetaan kilpailutettuja hankintasopimuksia. Yhteistyö ja hankintaprosessien kehittäminen konsernihallinnon hankinta-asiantuntijoiden kanssa.
Tietohallinto ja tietoturva	Toimitaan Kajaanin kaupungin tietohallinnon kanssa yhteistyössä tehtyjen tietoturvaan liittyvien ohjeiden mukaan. Liikelaitoksen uudessa organisaatiossa on aloittanut tietosuoja- ja arkistovastaa. Tietohallintouudistuksen jatkuva arviointi.

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Koulutusliikelaitos ei myönnä vakuuksia eikä takauksia. Liikelaitoksen johtaja myöntää avustukset henkilökuntakerholle ja Urheiluakatemialle.
Sopimushallinta	Toimintasääntö määrittelee sopimusten tekijät ja sopimusten hallinnoinnista vastaa hallintosihteeri.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Hankkeiden avulla kehitetään toimintaa strategian mukaisesti ja niitä koordinaa koulutusliikelaitoksen kehittämis- ja kv-tiimissä.

Henkilöstö

Kajaanin kaupungin Koulutusliikelaitos	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	292,5	322	330	329	325

Tuloslaskelmaosa

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Liikevaihto	35 894	30 253	32 556	31 980	31 580
Maksutuotot	115	41	31	20	20
Tuet ja avustukset	1 449	1 836	1 703	1 600	1 600
Muut toimintatuotot	105	51	4	180	180
Henkilöstökulut	17 535	18 222	19 409	19 300	19 000
Palvelujen ostot	10 043	5 679	5 940	5 850	5 850
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	3 478	1 787	1 897	1 800	1 750
Avustukset	42	35	26	30	30
Muut toimintakulut	5 691	5 545	5 650	5 570	5 550
Poistot ja arvonalentumiset	753	1 063	1 550	1 500	1 500
Liikeyli- /alijäämä	21	-151	-179	-270	-300
Rahoitustuotot ja -kulut	-5	-5	-4	-5	-5
Rahoitustuotot	4	0	4	4	4
Liikelaitoksen korvaus peruspääomasta (k	2	1	2	2	2
Varausten ja rahastojen muutokset	402	163	336	330	330
Tilikauden yli-/alijäämä	418	6	153	55	25

Investointiosa

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Investointimenot yhteensä	-2 908	-2 612	-907	-800	-700
Rahoitusosuudet					
Nettoinvestoinnit	-2 908	-2 612	-907	-800	-700
Seppälän kampus			-435		
Sähkö-, turva-, metalli- ja media-ala			-372		
Auto- ja rakennusala			-20		
Valma			-20		
Kuusamon kampus			-60		

Rahoitusosa

TALOUS 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta	769	907	1 368	1 225	1 195
Liikely- /alijäämä	21	-151	-179	-270	-300
Poistot ja arvonalentumiset	753	1 063	1 550	1 500	1 500
Rahoitustuotot ja -kulut	-5	-5	-4	-5	-5
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-2 483	-2 612	-907	-800	-700
Investointimenot	-2 644	-2 612	-907	-800	-700
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	162	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustuotot	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 713	-1 705	461	425	495
Rahoituksen rahavirta	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 713	-1 705	461	425	495

9.2 Kajaanin Mamselli -liikelaitos

Perustiedot

Perustehtävä

Kajaanin Mamselli -liikelaitos tuottaa laadukkaita ja kilpailukykyisiä ateria- ja puhtaanapitopalveluja kestävän kehityksen mukaisesti, yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Mamselli vastaa asiakkaiden ateria- ja puhtaanapito-palveluiden tuottamisesta myös poikkeusoloissa. Kajaanin Mamsellin visio on ”Yhdessä, rohkeasti ja resurssiviisaasti innovoiden”.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Kajaanin Mamselli tuottaa ateria- ja puhtaanapitopalveluja yhteistoiminta- ja palvelusopimusten mukaisesti Kajaanin kaupungille ja muille asiakasryhmille. Kajaanin Mamselli -liikelaitos tuottaa palvelunsa yrittäjämallin mukaisesti ja toimii liiketoimintaperiaatteella tulosvastuullisesti.

Toimintaympäristön muutokset

Keskeisimmät Mamsellissa tunnistetut muutosvoimat, jotka vaikuttavat lähitulevaisuudessa Mamsellin toimintaan, ovat asiakkaiden ympäristötietoisuuden lisääntyminen, työvoiman saatavuuden vaikeutuminen, työn tekemisen ja opiskelun luonteen muuttuminen sekä kuntatalouden heikko tila.

Ympäristötietoisuuden lisääntymiseen Mamselli pyrkii vastaamaan parantamalla materiaali- ja energiatehokkuutta, vahvistamalla henkilöstön ympäristötietoisuutta ja lisäämällä kasvisruokatarjontaa. Ammattitaitoisten työntekijöiden saatavuuden turvaamiseksi Mamselli pyrkii tarjoamaan aktiivisesti työssäoppimis- ja harjoittelupaikkoja sekä kouluttaa työntekijöitä oppisopimuskoulutuksella. Mamsellin henkilöstösuunnittelua ohjaa strategialähtöinen osaamisen kehittämissuunnitelma. Työn tekemisen ja opiskelun luonteen muuttuminen tuovat haasteita ruokatuotannon suunnittelulle ja hävikin hallinnalle. Työtapojen muuttuminen voi myös alentaa olemassa olevien tilojen käyttöastetta, mikä vähentää puhtaanapitopalvelun tarvetta. Palvelutuotannon skaalautuvuuteen liittyviin haasteisiin pyritään vastaamaan tiivistämällä yhteistyötä oppilaitosten ja asiakkaiden kanssa sekä kehittämällä tuotevalikoimaa ja tuotantotapoja.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kajaanin Mamselli tuottaa laadukkaita ja kilpailukykyisiä ateria- ja puhtaanapitopalveluita kestävän kehityksen mukaisesti, yhteistyössä kumppaneiden kanssa.
Keskittyminen Kajaanin kaupunkikonsernille tuotettaviin ateria- ja puhtaanapitopalveluihin Kajaanin kaupungin omistajapolitiisin ohjelman mukaisesti.
Mamsellissa on aktiivisessa käytössä laadunhallinnan toimintamallit ja työkalut.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa liikelaitoksen johtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Tuottovaatimus	Tilikauden ylijäämä >0 euroa

Toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Mahdollisimman nopeasti saatu asiakaspalaute auttaa kehittämään tuotteita ja	Mamselli osallistaa asiakkaita palvelutuotannon kehittämiseen	Luodaan asiakastiimeittäin mahdollisuuksia palvelutuotannon yhteiseen kehittä-

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
palveluita entistä asiakaslähtöisemmiksi.		miseen

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Tarjoiluhävikin vähentäminen	Sallittava tarjoiluhävikin määrä	< 10 %
Lautashävikin vähentäminen	Sallittava lautashävikin määrä	< 8 %

Tulevaisuus nuorissa

Ruokailusuosituksen mukainen ateriointi edistää ammattiin valmistuvien nuorten terveyttä ja hyvinvointia	Kouluaterioilla salaattia syövien opiskelijoiden osuus	45 %
Mamselli haluaa olla haluttu työssäoppimis-, harjoittelu- ja työpaikka	Harjoittelu-/työssäoppimispaikkojen määrä	70 harjoittelijaa/työssäoppijaa

Osaajista elinvoimaa

Mamsellissa on oikeanlaista osaamista, oikeaan aikaan ja oikeassa paikassa	Strategialähtöinen osaamisen kehittämissuunnitelman toteutuminen ja sen jatkuva kehittäminen	Tavoitteet toteutuneet 60 %
--	--	-----------------------------

Riskienhallinta

20 – 25	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
10 – 16	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
4 – 9	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
1 – 3	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Strategiset riskit	Lainsäädäntömuutokset	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Rahoitusriskit	Talous ei ole tasapainossa. Tuotteiden ja palveluiden hinnoittelu ei vastaa kustannuksia tai kustannusrakenne ei jousta kysynnän muutoksiin.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Henkilöstön jaksaminen: Sairauspoissaolot vaikeuttavat palvelun tuottamista asiakkaalle. Työntekijät uupuvat lisääntyneen työkuorman vuoksi.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit	Keittiön kriittisten tuotantolaitteiden rikkoutuminen	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
		12
Vahinkoriskit	Asiakkaalle tai henkilökunnalle aiheutuu henkilöturvallisuutta vaarantava vahinko	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Mamsellissa on selkeät vastuumäärittelyt.
Henkilöstöasiat	Mamsellissa toimitaan voimassa olevien lakien ja asetusten, virka- ja työehtosopimusten sekä henkilöstöasioita koskevien konsernimääräysten, päätösten ja ohjeiden mukaisesti. Mamsellissa on strategialähtöisen osaamisen kehittämissuunnitelma kolmelle vuodelle. Mamsellissa on ajantasaiset perehdyttämishjeet.
Taloussuunnittelu	Talousarvion sitovuuden noudattaminen Strategiset tavoitteet ohjaavat toimintaa. Talousprosessien kehittämistä jatketaan yhdessä konsernihallinnon talouspalveluiden kanssa.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kirjanpito on ajantasainen ja luotettava. Ostolaskut ja myyntilaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti. Kassojen tarkistukset
Talousraportointi	Taloustilanne käsitellään Mamsellin johtoryhmässä ja talousraportti lähetetään kuukausittain johtokunnan jäsenille. Tuloskeskustelut asiakkaiden kanssa
Omaisuuksien hallinnointi	Mamsellin hankintojen ohjaus ja johtaminen on vastuutettu.
Tietohallinto ja tietoturva	Mamsellissa on ajantasaiset toimintaan liittyvät tietosuojaselosteet. Mamsellin henkilöstöä koulutetaan kaupungin tietosuojaohteista.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Mamselli ei myönnä avustuksia, takauksia tai vakuuksia.
Sopimushallinta	Mamsellissa on määritelty sopimusvastuut.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Mamsellissa ei ole omaa hanketoimintaa.

Henkilöstö

Kajaanin Mamselli	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	239	164	166	162	158

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Liikevaihto	17 140	11 352	11 062	11 000	10 914
Tuet ja avustukset	323	228	193	200	180
Muut toimintatuotot	1				
Henkilöstökulut	8 165	5 480	5 703	5 799	5 745
Palvelujen ostot	3 609	2 593	2 311	2 165	2 120
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 203	2 580	2 304	2 300	2 300
Muut toimintakulut	1 257	888	892	890	890
Poistot ja arvonalentumiset	13	28	35	35	28
Liikelyli- /alijäämä	216	10	10	11	11
Rahoitustuotot ja -kulut	-63	-10	-11	-11	-11
Rahoitustuotot	0	0	0	0	0
Liikelaituksen korvaus peruspääomasta (k	1	0	1	1	1
Tilikauden yli-/alijäämä	154	0	0	0	0

INVESTOINTIOSA 1000 €		TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
19K1 - Kajaanin investointihankkeet	Investointikulut		100 000	70 000		
	Nettoinvestoinnit	0	100 000	70 000	0	0

19K160 - Muut pysyvien vastaavien hankinnat	Nettoinvestoinnit		100 000	70 000		
19K161 - Koneet ja kalusto	Nettoinvestoinnit		100 000	70 000		
19K161H - Kajaanin Mamselli	Nettoinvestoinnit		100 000	70 000		
1902000569 - Lyseo at/pu irtaimisto	Nettoinvestoinnit		40 000			
1902000570 - FOX at/pu irtaimisto	Nettoinvestoinnit		60 000	70 000		

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta	167	28	25	35	28
Liikelyli- /alijäämä	216	10	10	11	11
Poistot ja arvonalentumiset	13	28	35	35	28
Rahoitustuotot ja -kulut	-63	-10	-11	-11	-11
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	0	-100	-70	0	0
Investointimenot	0	-100	-70	0	0
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustuotot	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	167	-72	-46	35	28
Rahoituksen rahavirta	0	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	167	-72	-46	35	28

9.3 Kajaanin Vesi -liikelaitos

Perustiedot

Perustehtävät

Kajaanin Vesi -liikelaitos vastaa toiminta-alueellaan vesihuoltolain mukaisesta vesihuoltolaitostoinnista taloudellisesti ja kilpailukykyisesti yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaavasti. Huolehtii toiminta-alueellaan asutuksen ja siihen rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajan toimintojen veden hankinnasta, käsittelystä ja jakelusta sekä jäteveden viemäroinnistä ja käsittelystä kaikissa olosuhteissa. Huolehtii tarvitsemiensa laitosten laitteiden ja johtojen suunnittelusta, rakentamisesta, huollosta ja ylläpidosta sekä toimintansa kehittamisestä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Perustehtävät hoidetaan omajohtoisena työnä, jossa käytetään merkittävästi alihankintaa ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Lietejätehuolto hoidetaan ostopalveluna. Oma henkilöstö on mitoitettu siten, että varallaolo voidaan järjestää omalla henkilöstöllä. Kausityötä ja erityistehtäviä hoidetaan ostopalveluin. Rakennuttamisesta pääosin vastataan itse ja yhteishankkeissa yhdessä ympäristötekniikan toimialan kanssa. Investoinnit ostetaan ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Asiakassopimushallinta, laskutus ja vesihuoltoon liittyvä tiedotus hoidetaan omana työnä.

Toimintaympäristön muutokset

Vesihuollon maksuja ja hintoja koskeva ohjeistus on muuttunut entistä selkeämmin aiheuttamisperiaatetta noudattavaksi myös alueellisesti. Veden ominaiskulutus ja Kajaanin Veden tuotteiden kokonaismyynti vähenee, mikä pienentää käyttömaksutuloja. Ikääntyvän vesihuoltoverkoston sekä prosessilaitteiden ja -rakennusten korjausvelan hallinta ylläpitää merkittävää saneeraustarvetta. Vesihuollon digitaalisuus ja asiakaslähtöisyysvaatimukset kasvavat.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Saneerausinvestointeja korjausvelan hallitsemiseksi toteutetaan valtuustokausittain päivitettävän korjausvelkaselvityksen mukaisella määrällä vuosittain.
Keskitytään perustehtävään ja toimintavarmuuteen. Muita tehtäviä otetaan vastattavaksi harkiten vain, mikäli niistä saatava kate on vähintään ydintehtävistä perittävän katteen tasolla ja resursseja tai kapasiteettia on niihin käytettävissä.
Vuoto- ja hulevesien pääsyä jätevesiviemäriin vähennetään omin investoinnein sekä yhteistyössä ympäristötekniikan toimialan kanssa.
Täysin veden etämittaukseen ja reaaliaikaiseen laskutukseen siirrytään 2020-luvun puoliväliin mennessä.
Taksamalla uudistetaan Vesilaitosyhdistyksen ohjeen mukaisesti niin, että aiheuttamisperiaate toteutuu nykyistä selkeämmin. Uudistuksessa huomioidaan, että laskutettava talous- ja jätevesimäärä vähenee, hulevedet ohjataan pois jätevesiviemäristä ja keskitytään taloudellisesti kestävästi ydintehtäviin.
Peuraniemen jätevedenpuhdistamon tekninen käyttöikä päättyy 2020-luvun lopussa. Korvaava jätevedenpuhdistamo rakennetaan sitä ennen.
Vesihuollon (talous- ja jätevesi) tuotannon ja jakelun ohjausta tehostetaan hyödyntämällä mitattua tietoa.
Prosesseja sujuvoitetaan ja suoraviivaistetaan ja itsepalveluominaisuuksia kehitetään hyödyntämällä digitalisuutta.
Riskikartoitukset (WSP, SSP ja Granite) ja varautumissuunnitelma päivitetään.

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Tuottovaatimus	1 200 000 euroa, joka koostuu peruspääoman korosta ja tulotuksesta

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Tilikauden ylijäämä ennen varauksia	> 700 000 euroa (ei sitova)

Toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Asiakastytyvyisyys	Kuntatekniikan palvelukyselyn vesihuollon osuuden keskiarvo parillisina vuosina, 0 - 5	- (mitataan 2022)
Vesihuollon toimitusvarmuus	Vedenjakelun suunnittelemttomat käyttökatkokset, tuntia/asukas/vuosi	0,10
Sähköisen palvelun lisääminen	Vesimittarien etäluku	42 % vesimittareista etäluennassa

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Energiatehokkuus	Jätevedenpumppaamoiden energiatehokkuus optimoitu, % pumppaamoista	65 %
Ympäristöystävällinen viemäröinti ja jätevedenpuhdistus	Jätevedenpuhdistamon kuukausinäytteistä lupaehtojen mukaisia, %	92 %

Osaajista elinvoimaa

Harjoittelupaikkojen tarjoaminen tuleville osaajille	Harjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja, htv/vuosi	0,8
--	--	-----

Riskienhallinta

	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Strategiset riskit	Laajennetaan vastuualuetta esim. vesiosuuskuntien liittäminen tai kunta-/vesilaitosfuusioiden kautta vaikuttaen vastuiden lisääntymiseen, tehokkuuden (m ³ /km) heikkenemiseen ja edelleen resurssitarpeisiin ja asiakashinnoitteluun	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3
Strategiset riskit	Toimintakyvyn tai palvelutason heikkeneminen puutteellisen omaisuudenhallinnan (korjausvelan kasvun) vuoksi	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4

Riskiluokka	Riski	Riskiärvio
Strategiset riskit	Kajaanin Veden vastuulle määritetään tehtäviä, joihin sisältyy merkittäviä vastuita tai riskejä, ovat liikelaitosmalliin sopimattomia tai vaativat merkittäviä lisäresursseja.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Rahoitusriskit	Myyntivolyymin vähentyminen, josta seuraa tulojen supistuminen.	Todennäköisyys: 5 Vakavuus: 1 5
Rahoitusriskit	Suurten investointien (esim. jätevedenpuhdistamo) rahoitusprosessissa epäonnistuminen	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8
Toiminnalliset riskit	Vesihuollon laaja häiriötilanne poikkeuksellisten sääilmiöiden, sähkö- tai tietoliikennejärjestelmien keskeytyksen vuoksi	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Vahinkoriskit	Korvausvastuu vastuuvakuutuksen piiriin kuulumattomasta vesihuollon virheestä aiheutuneesta vahingosta	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Vahinkoriskit	Korvausvastuu ympäristölupaehdot ylittävistä päästöistä (esim. jätevedenpuhdistamon toimintahäiriö tai laaja häiriö viemäroinnissa).	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6
Vahinkoriskit	Pandemiariski	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2 4
Rahoitusriskit	Kajaanin Veden palveluja myydään tappiolla tai ilman katetta.	Todennäköisyys: 5 Vakavuus: 2 10
Toiminnalliset riskit	Vesihuollon häiriötilanne talousveden laatuhäiriön vuoksi.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Vastuut selkeästi määritelty (hallintosääntö & Kajaanin Veden toimintasääntö)
Henkilöstöasiat	Kaupungin henkilöstöohjelma ja sen seuranta käytössä Kehityskeskustelut pidetään vuosittain kesäkuun loppuun mennessä. Työyhteisötaitojen merkitystä työyhteisön toimintaan korostetaan.
Taloussuunnittelu	Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Tehtäväkokonaisuuksien ja tehtävänjaon tarkentaminen Kajaanin Veden ja taloushallinnon välillä asiakastietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen
Talousraportointi	Talousraportointi johtokunnan jäsenille kuukausittain, käsittely johtoryhmässä ja johtokunnassa.

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Omaisuuuden hallinnointi	Korjausvelan määrän lisääntyminen pyritään estämään ajantasais- ten korjausvelkalaskelmien ja riittävien sekä oikein kohdennettujen sanee- rausinvestointien avulla.
Tietohallinto ja tietoturva	Tietosuojaselosteet ajan tasalla Tietohallinto- ja tietoturvaosaamisresurssien turvaaminen tietohallintoa hyö- dyntäen tai muilla keinoin sekä tarpeiden aktiivinen esille tuominen tietohal- linnolle
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntä- minen	Kajaanin Vesi ei myönnä avustuksia, takauksia tai vakuuksia.
Sopimushallinta	Sopimusvastuut määritetty
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Ei omaa hanketoimintaa

Henkilöstö

Kajaanin Vesi	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	19,9	20,7	19,3	18,8	18,8

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2019	TA 2020 muutoksineen	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Liikevaihto	7 404	7 518	7 705	7 785	7 863
Liiketoiminnan muut tuotot	18	5	2	2	2
Muut tuet ja avustukset	4		4	4	4
Materiaalit ja palvelut	-2 168	-2 379	-2 330	-2 377	-2 425
Henkilöstökulut	-1 203	-1 224	-1 219	-1 216	-1 228
Poistot ja arvonalentumiset	-1 791	-1 876	-2 001	-1 911	-1 985
Liiketoiminnan muut kulut	-96	-104	-106	-108	-110
Liikeylijäämä	2 168	1 940	2 055	2 179	2 121
Rahoituskulut	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Rahoitustuotot	10				
Tilikauden yli-/alijäämä	978	740	855	979	921

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Investointimenot yhteensä	-2 458	-3 030	-2 850	-3 000	-3 000
Rahoitusosuudet	0	0	0		
Nettoinvestoinnit	-2 458	-3 030	-3 175	-3 000	-3 000
Rakennukset	0	0	0		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-2 399	-2 730	-2 800	-3 000	-3 000
Rahoitusosuudet		0	0		
Suunnittelu					
Rakentaminen	-1 674	-1 950	-1 715	-1 920	-1 960
Rahoitusosuudet					
Hulevesi- omaisuuden luovutus kaup.					
Vedenottamot ja pohjavesialueet		-10	0	-200	0
Vedenkäsittelylaitokset, vesisäiliöt ja paineenkorotusasema	-376	-140	-220	0	-500
Jätevedenpumppaamot ja -puhdistamot	-348	-630	-540	-580	-240
Koneet ja kalusto	-1	-200	-325	-300	-300
Aineettomat oikeudet	-59	-100	-50		

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2018	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta	2 770	2 616	2 856	2 890	2 906
Liikely- /alijäämä	2 168	1 940	2 055	2 179	2 121
Poistot ja arvonalentumiset	1 791	1 876	2 001	1 911	1 985
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 189	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Investointien rahavirta	-2 458	-3 030	-2 850	-3 000	-3 000
Investointimenot	-2 458	-3 030	-2 850	-3 000	-3 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	310	-414	6	-110	-94
Rahoituksen rahavirta	-297	150	125	125	125
josta liittymismaksut	204	150	125	125	125
Vaikutus maksuvalmiuteen	13	-264	131	15	31

9.4 Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos

Perustiedot

Perustehtävä

Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitos (Vilake) ylläpitää, peruskorjaa, kehittää ja tarpeen mukaan vähentää hallinnassaan olevia valtiolta luovutuksena siirtyneitä Vimpelinlaakson ja Seppälän oppilaitoskiinteistöjä, jotka ovat pääosin toisen- ja korkea-asteen koulutuksen käytössä. Tarvittaessa liikelaitos rakentaa uusia korvaavia tiloja. Kiinteistöjen luovutusehtojen mukaan ne on säilytettävä opetustoimen valtionosuutta saavan toiminnan käytössä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Liikelaitoksella ei ole palkattua henkilöstöä, vaan se hankkii kaikki hallinto-, talous-, kiinteistönhoito-, kunnossapito-, rakennuttamis- yms. palvelut pääasiassa kaupungin tilakeskukselta, keskitetyiltä tukipalveluilta sekä osin ostopalveluina. Vilake kilpailuttaa investointien suunnittelun, rakentamisen kaikki urakat ja osan ylläpito- ja kunnossapitopalveluista.

Liikelaitoksen talousarvio laaditaan siten, että kaikki rakennukset ovat omina tuloksikkoinaan, jolloin käyttäjille kohdistetaan todelliset rakennuskohtaiset ylläpito- ja pääomavuokrat. Investoinnit toteutetaan pääomavuokrien poistoilla, vieraalla pääomalla tai rahoitusosuuksilla.

Isoimmat kehittämis- ja rakentamishankkeet on jo toteutettu. Jatkossa keskitytään pääasiassa tarpeellisiin perus- ja muutuskorjauksiin. Investointitason tavoitteena on pitemmällä aikavälillä olla rakennusten kulumista vastaavalla tasolla, rakennusten kunto-luokka hyvällä tasolla ja korjausvelka hallinnassa. Pari isompaa usean miljoonan euron rakentamishanketta on suunnitelmassa toteuttaa vuoteen 2025 mennessä.

Toimintaympäristön muutokset

Erittäin matala markkinakorkotaso näyttää jatkuvan edelleen, tarpeellisia investointeja on kannattanut tai kannattaa tehdä ja rahoituskulut pysyvät maltillisena. Liikelaitoksen lainojen kokonaismäärä on pidetty maltillisena ja takaisinmaksuajat lyhyenä.

Vimpelinlaakson ja Seppälän opetustoiminnan muutokset, tilajärjestelyt ja tilojen käytön tehostaminen vaikuttavat Vilakkeen toimintaan. Osa tiloista voi jäädä pysyvästi tyhjilleen eikä kaupungin palvelutuotanto tarvitse niitä. Rakennusten rakennemuutosohjelman ja tilaohjelman mukaisesti tavoitteena on kaupungin rakennusomaisuuden vähentäminen ja tilojen käytön tehostaminen. Seppälän alueen vanha päärakennus on ollut pitkään vajaalla käytöllä. Rakennuksen purkuprosessi käynnistetään tammikuussa 2021.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Toteutetaan liikelaitoksen investointiosan hankkeet. Suurimpia investointikohteita ovat keittiö-ravintola Foxin peruskorjaus 2021 ja Oppi 3 asuntolan peruskorjaus 2021 - 2022.
Palvelutuotannossa välttämättä tarvittava rakennuskanta pidetään kunnossa. Korjausvelan hallitsemiseksi peruskorjauksiin olisi investoitava vähintään 2,0 miljoonaa euroa vuosittain. Uudisrakennushankkeet rahoitetaan erikseen
Kaupungin tilaohjelman toteuttaminen ja kehittäminen jatkuu. Keskeisimmät asiat ovat rakennusten korjausvelka ja -tarve, viiden vuoden investointisuunnitelma sekä rakennusten salkutus. Rakennusten arvo-, kunto-, investointitarve- ja korjausvelkaselvitystä päivitetään joka toinen vuosi. Tilaohjelmaan liittyvänä uutena osana toteutetaan kaupungin tilojen käytön tehostamista selvittävä hanke yhteistyössä tilojen käyttäjätahojen kanssa.
Kaupungin tilakeskus hoitaa edelleen Vilakkeen noin 64 000 m ² :n rakennusomaisuuden rakennuttamis- ja asiantuntijatehtävät, kiinteistönhoidon ja kunnossapidon sekä kaupungin tilaohjelman ja rakennusten rakennemuutosohjelman valmistelun ja toteuttamisen.
Seurataan energiankulutuksen kehitystä vuositason tasolla. Hankitaan osaamista energianhallinnan ratkaisujen kehittämiseen.
Edistää uusiutuvan energian käyttöä rakennuttamalla sopiviin Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen kohteisiin aurinkovoimaloita.

Palvelulinjaus
Rakentaa sähköautojen latauspisteitä sopiviin Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen kohteisiin piha- ja pysäköintialueiden saneerauksien yhteydessä.
Edistää puurakentamista uudisrakentamisessa ja sopivissa korjausrakentamisen kohteissa.

Sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Tuottovaatimus:	Peruspääoman korko.
Tilikauden ylijäämä:	Tilikauden ylijäämä > 0.

Toiminnalliset tavoitteet

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja energiankulutuksen hallinta	Rakennusten yhteenlaskettu energiankulutus.	Energian kulutus on 1 % pienempi vuoden 2020 tasoon verrattuna.
Vimpelinlaakson kehittämisliikelaitoksen hallinnassa olevien tilojen tehokas käyttö.	Tilojen käytön tehokkuus.	Tyhjillään olevien tilojen määrä ≤ 1% (641m ²).

Tulevaisuus nuorissa

Vimpelinlaakson toisen ja korkea-asteen kampus ja oppimisympäristö on tiivis.	Tilojen käytön tehokkuus.	Tyhjiä tiloja < 1 000 m ² , tilojen vuokrausaste > 97 %.
Vimpelinlaakson toisen ja korkea-asteen kampus ja oppimisympäristö on viihtyisä.	Tilojen kunto.	Peruskorjaamattomia tiloja < 5 800 m ² / < 9 % tiloista.
Vimpelinlaakson toisen ja korkea-asteen kampus ja oppimisympäristö on viihtyisä.	Tilojen kuntoluokka keskim.	Yli 75 %.

Riskienhallinta

	Kriittinen tai ei siedettävissä oleva riski. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.
	Merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Yleensä tämän kaltaiselle riskille on luotava suunnitelma, jolla sitä hallitaan, esimerkiksi sen pienentämisen osalta.
	Huomioitava tai seurattava riski. Välittömät toimenpiteet eivät ole välttämättömiä, mutta riskiä ja sen kehittymistä on seurattava.
	Ei riskiä tai hyvin matala riski. Ei vaadi välittömiä toimenpiteitä.

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Strategiset riskit	Jos peruskorjausinvestoinnit ovat pienemmät kuin rakennusten	Todennäköisyys: 3

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
	kuluminen, korjausvelka ja peruskorjaustarve kasvaa, rakennusten kunto heikkenee ja mm. sisäilmaongelmia voi ilmaantua. Rakennusten kuluminen on tällä hetkellä noin 2,2 milj. euroa vuodessa, korjausvelka noin 5,2 milj. euroa ja kuntoluokka keskimäärin 77 % (hyvä). Omaisuuteen kohdistetut toimenpiteet ovat olleet oikeita ja riittäviä.	Vakavuus: 3 9
Rahoitusriskit	Markkinakorkojen ja korkokustannusten nousu. Pyritään lainojen lyhyisiin takaisinmaksuaikoihin ja tarvittaessa tehdään markkinakorkojen nousuennusteiden mukaiset suojaustoimenpiteet.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2 4
Toiminnalliset riskit	Lähivuosina voi tulla vuokratappioita tyhjästä tiloista ja mahdollisia rakennusten purkukuluja.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit	Rankkasateet, vuotovahingot, tulipalot tms. aiheuttavat tulvia ja kiinteistövahinkoja. Kovat pakkaset lisäävät energiakustannuksia ja muut sään ääri-ilmiöt aiheuttavat vahinkoja tai ylimääräisiä kustannuksia. Kaikki rakennukset on vakuutettu omaisuusriskivakuutuksella ja kaupungilla on vastuuvakuutus mm. henkilövahinkojen varalta.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6

Sisäinen valvonta

Valvonnan kohde	Toimenpiteet
Päätöksentekoprosessi	Selkeät vastuu- ja sijaismäärittelyt noudattaen liikelaitokseen liittyvää lainsäädäntöä ja kaupungin keskeistä ohjeistusta kuten hallintosääntö ja konserniohje.
Henkilöstöasiat	Liikelaitoksella ei ole omaa henkilöstöä.
Taloussuunnittelu	Talousarvion sitovuuden ja tavoitteiden noudattaminen. Investointiosan toteuttaminen.
Kirjanpito ja maksuliikenne	Kirjanpito on ajantasainen ja luotettava. Osto- ja myyntilaskut käsitellään asianmukaisesti ja ajantasaisesti.
Talousraportointi	Taloustilanne käsitellään aina johtokunnan kokouksissa. Talousarvion toteutusta seurataan kuukausittain ja mahdollisiin poikkeamiin reagoidaan. Kaupungin osavuosisiraportointi tehdään ohjeistuksen mukaisesti.
Omaisuuden hallinnointi	Käyttöomaisuus, poistot/investoinnit ja varaukset oikein sekä ajan tasalla. Tyhjien ja vajaakäyttöisten tilojen myynti tai purku, tilojen käytön tehostaminen.
Tietohallinto ja tietoturva	Toimintaan liittyvät tietosuojaselosteet on laadittu.
Avustusten, takausten ja vakuuksien myöntäminen	Ei kuulu liikelaitoksen toimintaan.
Sopimushallinta	Sopimusvastuut on määritetty ja sopimukset ajan tasalla. Sopimukset viedään CaseM-asianhallintajärjestelmään.
Hankkeiden (projektien) hallinnointi	Ei ole omaa hanketoimintaa.

TULOSLASKELMAOSA 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Liikevaihto	4 172	4 201	4 142	4 310	4 490
Liiketoiminnan muut tuotot	2				
Avustukset					
Materiaalit ja palvelut	-2 412	-2 548	-2 516	-2 550	-2 590
Henkilöstökulut					
Poistot ja arvonalentumiset	-1 888	-1 970	-1 942	-2 065	-2 190
Liiketoiminnan muut kulut	1				
Liikelyli- / alijäämä	-125	-317	-316	-305	-290
Rahoitustuotot ja kulut	-44	-33	-22	-30	-45
Varausten ja rahastojen muutos	341	382	341	341	341
Tilikauden yli-/alijäämä	172	32	3	6	6

INVESTOINTIOSA 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Investointimenot yhteensä	-794	-560	-3 700	-2 450	-2 250
Rahoitusosuudet	0	0	0		
Nettoinvestoinnit	-794	-560	-3 700	-2 450	-2 250
Tieto 1 / muut tilat	-1	-30	0		
Tieto 1 yhteensä	-1	-30	0		
Tieto 2			-100		
Tieto 2 / Fox	-12	-50	-780		
Tieto 2/entinen Kisälli					
Tieto 2 yhteensä	-12	-50	-880		
Tieto 3 / ent. hallintorakennus					
Tieto 3 yhteensä					
Tieto 4 / rakennushalli	-176	-140			
Tieto 4 yhteensä	-176	-140			
AMMATTIKORKEAKOULU					
Taito 1	-215				
Taito 2	-168		-60		
Taito-rakennukset yhteensä	-383		-60		
KAINUUN AMMATTIOPISTO					
Oppi 3 / asuntola	-8	-190	-2 570	-2 100	0
Oppi 4 / päärakennus	-65				
Oppi 5 / autoala					-250
Oppi 6 / sähköala	0				
Oppi / Oppi rakennusten inframuutokset	0				
Oppi-rakennukset yhteensä	-73	-190	-2 570	-2 100	-250
Seppälän oppilaitoksen rakennukset	-34	-50	-90	-250	-1 900
Sisäilma- ja vesikattokorjaukset ja muut ennalta-arvaamattomat korjaus/ muutostyöt	-115	-100	-100	-100	-100

RAHOITUSOSA 1000 €	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta	1 719	1 621	1 605	1 730	1 855
Liikelyi- /alijäämä	-125	-317	-316	-305	-290
Poistot ja arvonalentumiset	1 888	1 970	1 942	2 065	2 190
Rahoitustuotot ja -kulut	-44	-33	-22	-30	-45
Investointien rahavirta	-794	-1 380	-3 700	-2 450	-2 250
Investointimenot	-794	-1 380	-3 700	-2 450	-2 250
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Toiminnan ja investointien rahavirta	925	241	-2 095	-720	-395
Rahoituksen rahavirta	-925	-677	2 098	730	400
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys					
Lainakannan muutokset	1 830	-1 459	2 098	730	400
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	5 460		3 250	2 180	2 060
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-3 630	-1 458	-1 151	-1 450	-1 660
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 754	782			
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	-436	3	10	5

10 TYTÄRYHTIÖT

10.1 Kajaanin Teknologiakeskus Oy

Perustiedot

Toiminta-ajatus

Kajaanin kaupungin omistama Kajaanin Teknologiakeskus Oy pääsääntöisesti vuokraa, rakennuttaa, kunnostaa ja tarvittaessa myy tiloja yritystoiminnalle.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Teknologiakeskus toimii terveen yhtiön tavoin. Se maksaa vuositasolla kiinteistövero 190 000 euroa. Lisäksi yhtiö maksaa lainojen takausprovisiot kaupungille ja tuloksestaan lakisääteiset verot.

Teknologiakeskus omistaa tiloja 37 175 m². Tilojen käyttöaste on noin 97 prosenttia.

Tällä hetkellä enemmän vuokrattavaa toimistotilaa (n.330m²) on Petäisenniskalla Kehräämöntie 7:ssä Teknosampo 1 osiossa. Tähän osioon ollaan tekemässä sisäpuolista saneerausta lähiaikoina. Teknosampo 2-4 ovat täynnä. Muissa Teknologiakeskuksen kiinteistöissä on vain yksittäisiä tiloja vapaana.

Toimintaympäristön muutokset

Teknologiakeskuksen liikevaihto syntyy pääasiassa vuokratuloista. Vuokraustilanne vaihtelee koko ajan. Pidemmälle vuokrausasteen ennustaminen on vaikeaa.

Koronaepidemian vaikutukset Teknologiakeskus Oy:n toimintaan: Maksuajan pidennyksiä on jouduttu tekemään reilulle kymmenelle yritykselle. Ainakin kahdella merkittäväällä asiakkaalla taloustilanne vaikea.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kajaanin Teknologiakeskus Oy kehittää toimintaansa siten, että asiakasyritykset saavat hinta/laatu-suhteessa hyvää palvelua.
Vuonna 2021 tehdään Linnankatu 6:een julkisivusaneeraus.
Talvella 2020-2021 aloitetaan Kehräämöntie 7:ssä ilmanvahtokoneiden uusimisen suunnittelu (7 iv-konetta). Nopeimmillaan iv-saneeraus toteutetaan ainakin osittain kesällä 2021.
Tulevalla kaudella tehdään rakennusten piha-alueiden korjaus- ja muutostöitä useassa eri osoitteessa.
Lisäksi tehdään jatkuvasti muutos-/parannus korjauksia yksittäisiin tiloihin.
Pyritään kehittämään yritysten näkyvyyttä esim. mainospyloneilla.
Rakentaa sähköautojen latauspisteitä sopiviin Kajaanin Teknologiakeskus Oy:n kohteisiin piha- ja pysäköintialueiden saneerauksien yhteydessä.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Vuokrattavien tilojen käyttöaste	Vähintään 95 %
Liikevaihto	3,4 milj.
Tulostavoite	50 000€

Toiminnalliset tavoitteet

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Energiatehokkaat talotekniikkaratkaisut	Energiankulutuksen väheneminen	Kehräämöntie 7:ssä iv-koneiden energiakulutuksen vähentäminen (tuleva saneeraus)
---	--------------------------------	--

Tulevaisuus nuorissa

Kesätoita ja harjoittelupaikkoja nuorille	Toteutunut määrä	Vähintään 2 harjoittelijaa
---	------------------	----------------------------

Osaajista elinvoimaa

Näyttötöyt työpäristössä ja opinnäytte-töyt	Toteutunut määrä	Luoda opiskelijoille sopivia näyttötöiden teko mahdollisuuksia.
---	------------------	---

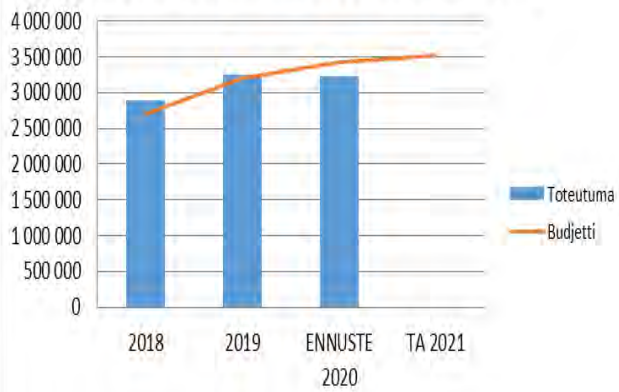
Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit		
Rahoitusriskit		
Toiminnalliset riskit	Toimitiloja vuokraavien yritysten liiketoiminnan kehittyminen on monesti sidonnainen kotimaassa ja ulkomailla tapahtuviin talouden suhdanteiden kehityksiin. Talouskasvun heikentyessä osa yrityksistä karsii toimitilojen menoista ja jotkut lopettavat kokonaan toimintansa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit		

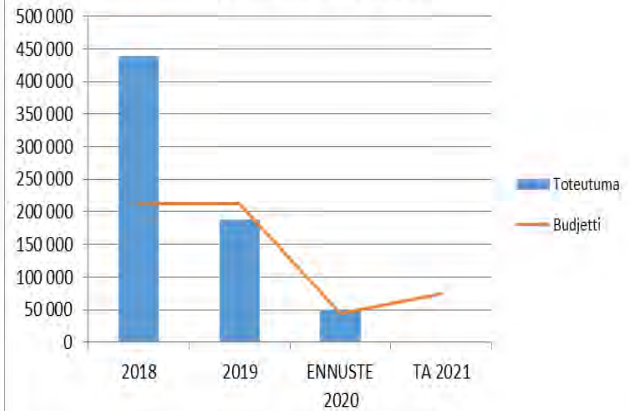
Henkilöstö

Kajaanin Teknologiakeskus Oy	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	3	3	3	3	3

Liikevaihto kumulatiivinen toteutuma

Tilikauden tulos

10.2 Loiste Oy

Perustiedot

Toiminta-ajatus

Loiste-konserni myy ja toimittaa asiakkailleen energiaa ja niihin liittyviä palveluita. Asiakslupauksemme ja missiomme on syksyn 2020 strategiapäivityksen jälkeen ”Uudistumme kanssasi” (aiempi oli ”Enemmän kuin energia”) ja visiomme ”Tarjoamme asiakkaillemme parempaa arkea”. Toimintamme kannalta merkittävimpiä menestystekijöitä ovat asiakkaiden tyytyväisyys toimintaamme ja hyvä liiketoiminnan kannattavuus.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Palvelumme tuotetaan ostopalveluina sekä omana työnä. Palvelumme järjestetään kustannus- ja resurssitehokkaasti tavoitteena aina haluttu lopputulos. Huomioon otetaan mm. yhtiön strategia, asiakkaiden tarpeet, markkinatilanne ja lainsäädännön muutokset.

Toimintaympäristön muutokset

Loiste-konsernin strategiassa on tunnistettu energiatoimialan murros, joka eriyttää yhä voimakkaammin sähkönmyynnin ja siihen liittyvät palvelut sekä infraan liittyvät toiminnot. Siksi Loiste keskittyy jatkossa yhä enemmän paikallisiin infratoimintoihin ja niihin liittyviin palveluihin. Tuulivoiman lisärakentaminen ja sen mukanaan tuoma tarve rakentaa uusia sähköverkoja ja -asemia ja kysynnän kasvu niihin liittyville palveluille on myös tunnistettu kasvupotentiaalina.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Loiste tuottaa tänään sähkkön ja lämpöön liittyviä palveluja (sähkön siirto ja myynti sekä lämmön siirto ja myynti). Niiden rinnalle Loiste on tuonut asiakkailleen uusia palveluja, kuten aurinkopaneelien ja sähköauton latauslaitteiden myynti, CO₂-vapaa yritys- ja tapahtumapalveluja (hiilijalanjäljen pienentäminen), tuulipuistojen sähköverkon ja -asemien valvonta ja kunnossapito sekä käytönjohtopalveluja. Seuraavan strategijakson aikana Loisteen tavoitteena on - Sähköverkkopalveluissa investointiohjelman tehokas läpivienti, eli saavuttaa Sähkömarkkinalain asettama 6 tunnin toimitusvarmuustavoitteet asemakaava-alueiden osalta sekä 36 tunnin tavoitteet hyvin harvaan asutun maaseudun ulkopuolella (toimitusvarmuus yli 80 % sähkökäytöstä) sekä maineen parantaminen, sidosryhmien syvä luottamus ansaittu aidolla vuoropuhelulla sekä asiakkaiden palvelu monikanavaisesti, helposti ja ymmärrettävästi - Kaukolämmössä tavoitteena on luoda asiakkaille uusi Loisteen vihreä ympäristövastuullinen tuoteperhe sekä tuotehinnoittelun pitäminen kilpailukykyisenä ja asiakkaiden hyväksymänä - Sähkönmyynnissä tavoitteena on, että Loisteen uudistetut 24/7-palvelut (Parempi arki-mobiili ja Oma Energian-online) sekä Loisteen uusi vastuullinen, vihreä ja kannattava tuoteperhe ovat laajasti käytössä - Kehittää yhdessä asiakkaittemme kanssa uusia sähköverkon ja -energian operointipalveluja (sähkönjakelun ja tuulipuistojen sähköverkon valvontapalvelut, sähköntuotantolaitosten ajon ja sähkönkulutuksen optimointipalvelut) sekä teollisuusverkon ja kiinteistöjen hallintapalveluja (uusiutuvan energian yhteisöjen mahdollistaminen).

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähten sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Osingonmaksu Kajaanille vähintään edellisvuosien korkotuottojen tasolla	Tavoitteena maksaa vuosittain osinkoja vähintään aiemman omistajalainan korkotuoton verran sekä Loiste Oy:n osakassopimuksen ja lainanantajien kanssa tehdyn sopimuksen liitteenä olevan liiketoimintasuunnitelman mukaisesti (vuonna 2021)

Sitova tavoite	Tavoite 2021
	yhteensä 24.2 M€, josta Kajaanin osuus 50,1 %). Vuoden 2021 osalta tuo tavoite on hyvin haastava vaikean sähkömarkkinatilanteen, mahdollisten sähköverkon suurhäiriöiden, normaaleja matalampien lämpötilojen vuoksi.
Yhtiön arvon jatkuva parantaminen	Tavoitteena edelleenkin yhtiön arvon nousu pidemmällä tähtäimellä (3 - 5 vuotta).

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tuloskortit

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Toimiva kaupunki-infrastruktuuri		

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Sähköautojen latauspisteet	Latauspisteitä suhteessa sähköautojen määrään	Loisteen tavoitteena on sähköautojen latauspisteiden lisäys yhteistyössä alueen kuntien, kaupunkien ja yritysten kanssa omalla verkkovastuualueellaan sähköautojen yleistymisen tahdissa. Vuonna 2020 saavutettu jo vuoden 2021 tavoitetaso.
----------------------------	---	--

Tulevaisuus nuorissa

Yhteistyö Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa	Toimiva yhteistyö tunnistetuilla osa-alueilla	Loisteen tavoitteena on jatkaa henkilöstönsä jatko-opiskelun tukemista Kajaanin Ammattikorkeakoulun sekä yliopistojen ja kokeakoulujen kanssa. Loiste on mukana alueen datacenter- ja analytiikkahankkeissa aktiivisesti.
---	---	--

Osaajista elinvoimaa

Osaavaa henkilöstöä saadaan Loisteeseen	Loisteen tavoitteena on henkilöstöstrategiansa mukaisesti olla energia-alan Suomen halutuimpien työnantajien kärkijoukossa.	Loisteen Talent management-prosessin tekeminen näkyväksi.
---	---	---

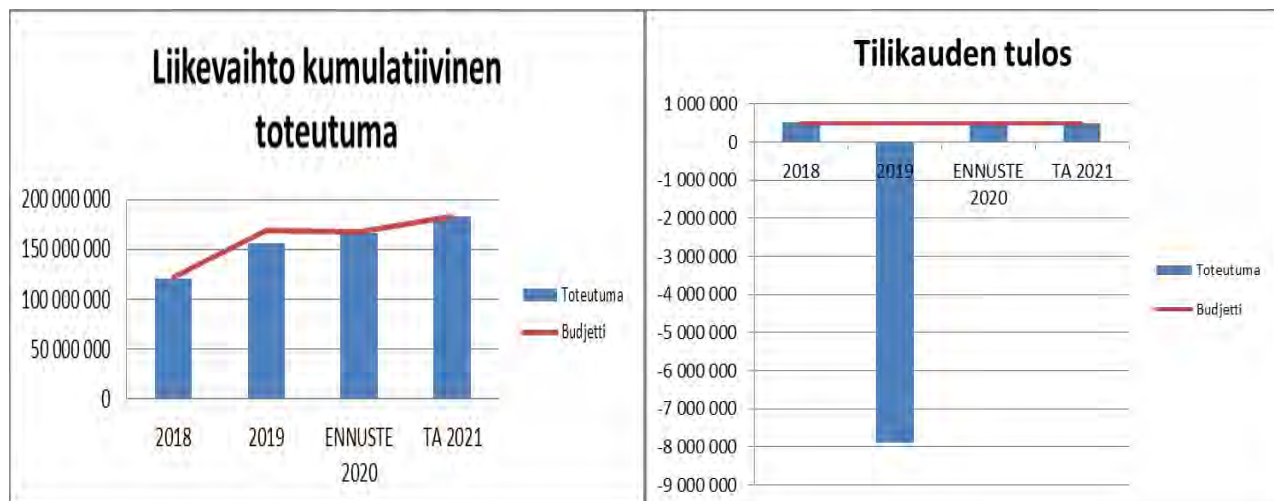
Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Loiste-konsernin tuloksen kannalta olennaisimmat tekijät ovat sähkön tukkumarkkinahinta, säätilan aiheuttamat häiriöt sähkö-	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 5

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
	verkkotoiminnalle, sähköverkkotoiminnan valvontamallin kehittyminen sekä vallitseva korkotaso. Kaukolämmön osalta olennaisin riski on Kainuun Voiman tuotantolaitoksen käyttövarmuuden heikkeneminen, kilpailukyyn suhteellinen heikentyminen ja liikevaihdon lasku muiden lämmitysmuotojen kehittyessä.	15
Rahoitusriskit	Rahoituksellisesti konsernin toimintaan sisältyy korko- sekä likviditeettiriski. Lyhyellä aikavälillä hintapiikit fyysisen sähkön tukku-markkinoilla voivat aiheuttaa rahantarpeen voimakasta kasvua.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 4 12
Toiminnalliset riskit	Tuotetun ja myydyin energian hintariski on rajattu johdannaissopeuksilla. Rahoitusriskiä hallitaan korkojohdannaisilla ja rahoitussopeuksilla. Johdannaisten käyttöä ohjataan konsernin riskienhallintapolitiikalla. Sähkön jakeluun liittyy vastuuriiskejä, joita on pienennetty vakuutuksilla. Myös energian tuottamiseen ja siirtämiseen liittyvää omaisuus- ja keskeytysriskiä on pienennetty vakuutuksin.	Todennäköisyys: 4 Vakavuus: 4 16
Vahinkoriskit	Lumi- ja jääkuormat sekä myrskyt aiheuttavat suurimmat riskit sähköverkkotoiminnalle. Niiden aiheuttamista suurhäiriöistä voi aiheutua viankorjauskustannuksia sekä sähkömarkkinalain mukaisia vakiokorvauksia. Suurhäiriöt aiheuttavat verkostolle lisäksi ylimääräistä rasitusta ja vähentävät sen jäljellä olevaa taloudellista pitoaikaa. Verkoston säävarmoilla rakenteilla sekä ennakoivalla kunnossapidolla pyritään vähentämään vikoja ja pienentämään verkosta aiheutuvaa turvallisuusriskiä. Lämmöntuotantolaitoksissa tai kaukolämpöverkossa voi olla vaurioita, joista seuraa tuotannon ja lämmönjakelun keskeytyksiä sekä mahdollisesti vahinkoja ja vahingonkorvauksia ulkopuolisille.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8

Henkilöstö

Loiste Oy	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	63	61	76	72	70

10.3 Kainuun Voima Oy

Perustiedot

Toiminta-ajatus

Tuottaa energiaa luotettavasti ja vähäpäästöisesti kustannustehokkailla tuotantokoneistoilla.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Palvelukoneisto on ajanmukaista, kehittyvää ja hyvin tuotantotarpeeseen skaalautuvaa. Henkilöstö on osaavaa ja ammattitaitoista tuottamaan korkean tason palvelua.

Toimintaympäristön muutokset

Muutokset kohdistuvat hukkalämpöjen käytön maksimoimiseen ja fosiliittoman tuotannon kehittämiseen.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kaukolämmön- ja sähköntuotanto Kajaanin kaupungille ja Tihisenniemen aluekaukolämpöverkon asiakkaille. Lisänä liiketoiminnassa jäähdytys-, kemiallisesti puhdistetun- ja sammutusveden valmistus Tihisenniemen asiakkaille.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Turpeenkäytön vähentäminen nolla-tasoon.	Turpeenkäytön vähentäminen 7-10 % kokonaispolttoainemäärästä.
Hukkalämpöjen talteenotto ja polttamalla tuotetun lämpöenergian vähentäminen.	Konesalin hukkalämmön käyttöönotto kaukolämmöntuotannossa.
Kevytöljyn käytön vähentäminen vaiheittain nolla-tasoon.	Kevytöljyn korvaaminen 80 %:sti nesteytettyllä maakaasulla.

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tulokortit

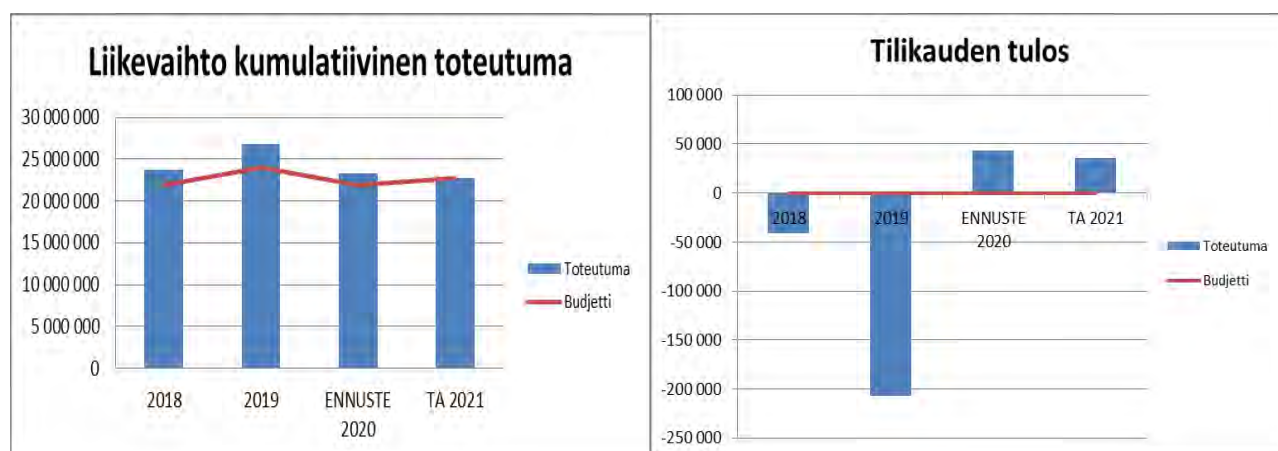
Raportointivastuussa

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Liiketoiminnan kannattavuuden parantaminen, kiinteitä kustannuksia alentamalla.	Kiinteiden kustannusten seuranta.	Kiinteiden kulujen osalta 4,5 %.
Polttoainekulujen pitäminen vuoden 2020 tasossa, koska fosiliittomaan siirtyminen kasvattaa markkina-hintaisesti kalliimman puupohjaisen materiaalin määrää.	Polttoainekeskiahinta.	Hankinnan keskihintaa verrataan vuoden 2020 hintaan ja tavoite nousulle maksimissa 0,6 %.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Rahoitusriskit	Mankala-liiketoimintamallin poistuminen, lainsäädännön kautta.	Todennäköisyys: 1 Vakavuus: 3 3
Toiminnalliset riskit	Päälämpölaitoksen vakava vaurio ja tuotannollinen katko.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 4 8

10.4 Kajaanin Energiatuotanto Oy

Perustiedot

Toiminta-ajatus

Toimia palveluyhtiönä, tarjoten laadukasta energiaa sekä energiapalvelua asiakkaille, kehittyvillä tuotantoratkaisuilla.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Yhtiöllä on käytössään monipuolinen tuotantoratkaisu lämmön- ja sähköntuotantoon, joka tarjoaa vähäfosiilista energiaa sopimus-kumppaneille. Tuotanto on hyvin skaalautuva ja kykenee voimakkaaseen kasvuun mahdollisten uusien asiakkaiden tarpeiden mukaan.

Toimintaympäristön muutokset

Yhtiö kehittää lämmön- ja sähkön alkuperää vesivoiman ja fossiilittoman energian suuntaan. Samalla etsitään kustannustehokkaita ratkaisuja lämmöntalteenottojen suuntaan, hyötysuhteiden parantamiseen sekä edullisimpien polttoaineiden valintaan.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Kaukolämmön- ja sähkönmyynti Tihisenniemen aluekaukolämpöverkon asiakkaille.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet
Raportointivastuussa

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Energiassa käytetyn fossiilisen osuuden pienentäminen.	Fossiilipohjaisen polttoaineen osuuden pienentäminen 10 %:iin.
Liiketoiminnan tulos saadaan kannattavaksi.	Asiakkaiden sopimusten läpikäynti ja hintatasojen tarkastaminen taloudellisesti kannattavalle tasolle.
Liiketoiminnan tulos saadaan kannattavaksi.	Menorakenteen selvittäminen ja Kaiku-hankkeessa löydettyjen tehostamistoimintojen aktivointi, jolloin kulujen taso saadaan pieneneään.
Liiketoiminnan tulos saadaan kannattavaksi.	Myytävän sähkön tasevirheiden minimointi noin 1 % tasolle, jolloin tasevirhemaksut minimoidaan.

Toiminnalliset tavoitteet

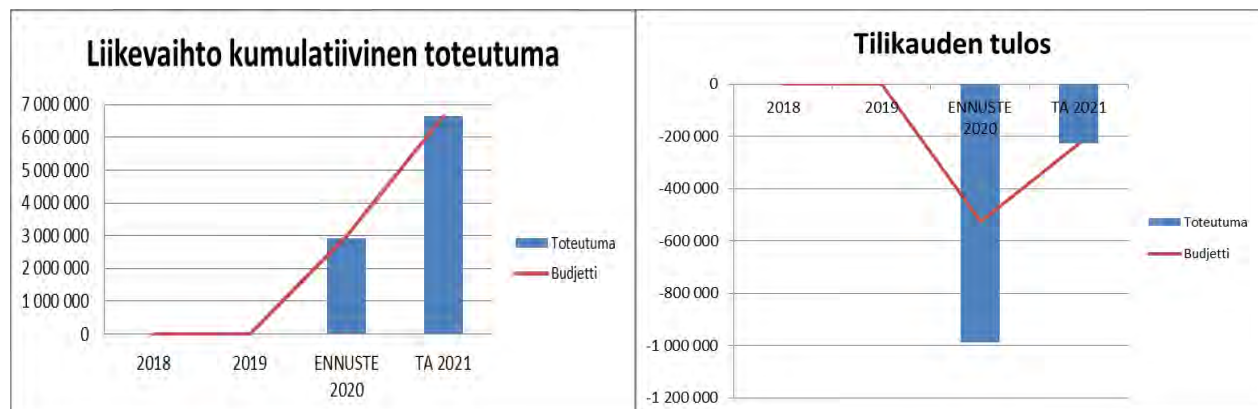
Kaupunkistrategiaa toteuttavat tulokortit
Raportointivastuussa

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Tuottaa energiaa kaupunkilaisia häiritsemättä. Melu ja hiukkaset.	Äänimittaukset ja kaupungin pienhiukkasseuranta. Sekä tuotantokoneiston oman päästömittaukset.	Tasoissa tulee laskusuuntaa.

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Toiminnalliset riskit	Ammattitaitoinen hallitustyöskentely vaarantuu henkilöiden poistumisen takia.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6
Rahoitusriskit	Tuotantokoneistoissa tapahtuu ennakoimaton vaurio, joka aiheuttaa kassakriisin.	Todennäköisyys: 1 Vakavuus: 4 4

10.5 Kiinteistö Oy Kajaanin Lohtajan palvelukeskus

Perustiedot

Toiminta-ajatus

Ylläpitää palvelukeskuskiinteistöä Kajaanin Lohtajan kaupunginosassa.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari hoitaa isännöinnin ja huollon. Yhtiössä on kolme osakkeenomistajaa, kaksi rakennusta sekä viisi huoneistoa. Yhtiö on velaton. Yhtiö on ostanut vuonna 2018 ns. ravintolatilan osakkeet itselleen. Ravintolatila on laitettu myyntiin kiinteistövälittäjän kautta toukokuussa 2019. Tavoitteena on ostaa tyhjillään olevan grillikioskitilan osakkeet. Tällä hetkellä grillikioskin asian eteneminen odottaa sitä, että tilan haltija saa pankista ulos panttina olleet tilan osakkeet.

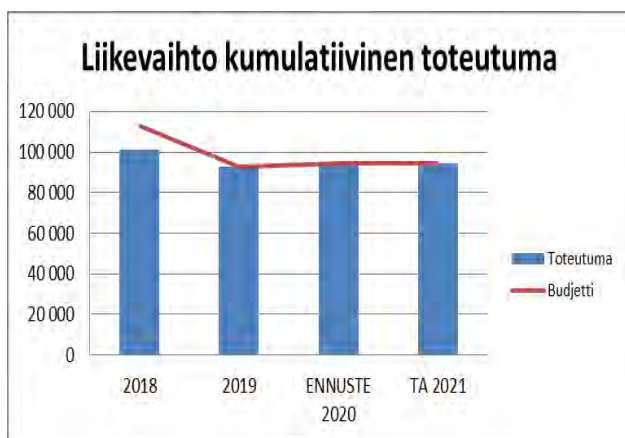
Toimintaympäristön muutokset

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Ei sitovia tavoitteita.	Toiminta pysyy ennallaan.

10.6 Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari

Perustiedot

Toiminta-ajatus

Pitää yllä kohtuuhintaisia ja laadukkaita vuokra-asuntoja Kajaanissa asuville ja opiskelijoille.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Yhtiön hallintotehtävät hoidetaan omana työnä, samoin suurin osa kiinteistöjen huoltotöistä. Ulkopuolisilta palveluntuottajilta ostetaan asuntojen remonttityöt, LVI- ja sähkökorjaukset sekä kesä- ja talviaikaiset konetyöt. Kiinteistöjen yhteistilojen siivoukset ostetaan pääosin ulkoa. Muutamiin kohteisiin ostetaan myös huoltopalvelut ulkopuolelta.

Toimintaympäristön muutokset

Kiinteistökantaa sopeutetaan markkinatilannetta vastaavaksi.

Yhtiön toimitusjohtaja Martti Böhm jää eläkkeelle 1.2.2021.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Yhtiö tekee tulo- ja kassavarojen kiinteistöjen korjauksia
Yhtiö osallistuu Sammonkaari hankeeseen
Yhtiö vähentää lainakantaansa velkakirjaehtojen mukaisesti
Yhtiö ei tee isoja peruskorjauksia kiinteistöihinsä, mutta sopivia kohteita muutosremontteja varten vanhusasumiseen kartoitetaan.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Asuntojen käyttöaste	Yli 90 % käyttöaste laskettuna vuokratuloista
Vuokrasaatavat	Alle 2,5 % laskettuna vuokratuotoista

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Pidetään huolta kiinteistöistä ja niissä olevissa asunnoista. Muutospainetta on pitkällä tähtäimellä käyttöasteen parantamiseksi.	Kiinteistön ylläpitoa jatketaan osakorjauksilla ja ne tehdään tulo- ja kassavaroilla. Tyhjäkäynti pienemmäksi.	Tehdään kiinteistöihin talousarvion mukaisesti korjauksia.

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
------------------------	---------	--------------

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Asuntojen energian käytön minimointi vaikuttamalla asukkaiden asenteisiin energiankäytön suhteen.	Panostetaan tiedottamiseen. Kulutuksen pienentäminen (lukemat)	Osallistutaan valtakunnalliseen Energiansäästöviikkoon (41/2021). Tehdään energiansäästöön liittyviä korjauksia kiinteistöihin.
---	--	---

Tulevaisuus nuorissa

Asuntojen (ml. opiskelija-asuntojen) tarjonnan lisääminen keskusta-alueelle	Elinkaarikorttelin toteuttamissuunnitelma	Elinkaarikorttelin suunnittelu ja rakentaminen edistyy.
---	---	---

Osaajista elinvoimaa

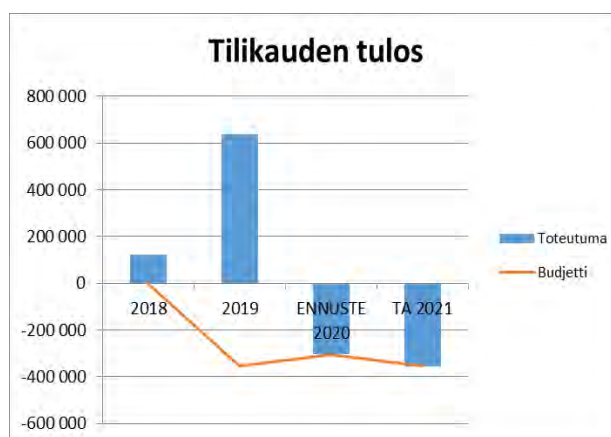
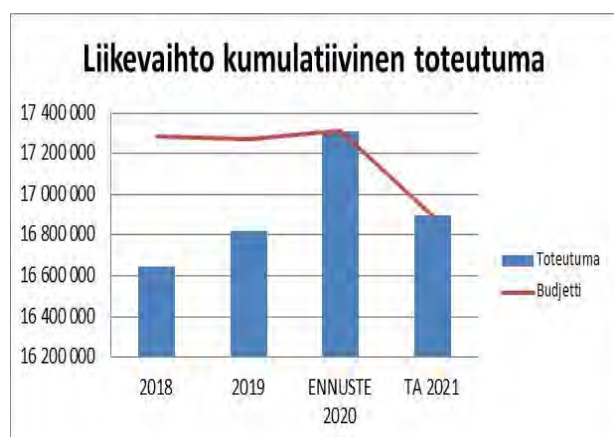
Kansainväliset opiskelijat	Yhteistyö KAMK:n kanssa.	Käydään vuoropuhelua kansainvälisten opiskelijoiden asumiseen liittyvissä asioissa KAMK:n kanssa
----------------------------	--------------------------	--

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Toiminnalliset riskit	Työ- ja koulutuspaikkojen määrä sekä asukasmäärän kehitys Kajaa- nissa vaikuttavat yhtiön käyttöasteeseen.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Henkilöstö

Kiinteistö Oy Kajaanin Pietari	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Yhteensä (Henkilöstö, htv2)	24	25	23	24	24

10.7 Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy

Perustiedot

Toiminta-ajatus

Kajaanin ammattikorkeakoulu (KAMK) on kansallisesti houkutteleva ja kiinnostava työ- ja opiskelupaikka sekä yhteistyökumppani. Edistämme Pohjois- ja Itä-Suomen sekä Pohjois-Pohjanmaan eteläisen seudun osaamisen, osaajien ja elinkeinoelämän kehittymistä sekä toimijoiden välistä yhteistyötä.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Tutkintoon johtavat suomen- ja englanninkieliset koulutukset, jatko- ja täydennyskoulutus (AIKOPA), aluekehitys sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta.

Toimintaympäristön muutokset

Ammattikorkeakoulujen rahoitus on 100 prosenttisesti tuloksiin perustuva. Korkeakoulujen vuotuinen valtion perusrahoitus määrittyy oman tuloksellisuuden kehittymisen suhteessa valtakunnan tuloksellisuuden kehittymisen keskiarvoon. Rahoitusmalli uudistuu vuoden 2021 alusta alkaen. Varainkeruu tuli ammattikorkeakouluille mahdolliseksi kesällä 2017. EU/ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukuvuosimaksut tulivat lakiuudistuksen myötä käyttöön lukuvuonna 2017 - 2018.

Vuoteen 2030 ulottuvan valtakunnallisen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vision toivotaan tuovan pitkäjänteisyyttä rakenteiden ja toiminnan kehittämiseen. Korkeakoulutus- ja tutkimusverkosto nähdään Suomessa edelleen tehottomana ja sirpaleisena. Väestö ikääntyy ja ikäluokat pienenevät. Kyky panostaa SOTEn, turvallisuuteen ja kasvuun edellyttää resurssien uudelleen kohdentamista. Kainuu on uusien haasteiden edessä työvoiman oikean kohdistuvuuden ja riittävyyden osalta ja huoltosuhde on maan heikoin. Maailma globalisoituu. Julkinen kansallinen kehittämisrahoitus (ml. koheesiorahoitus) tulee merkittävästi muuttumaan uuden EU-ohjelmakauden alkaessa 2021.

Työ- ja elinkeinoelämän muutosten vuoksi koulutuksen painopiste on siirtynyt monimuotokoulutukseen (ent. aikuiskoulutus). Jatkuvan oppimisen mahdollisuudet sekä yritystoiminnan ja yrittäjyyden rooli korostuvat. Tarvitaan nopeaa ja joustavaa reagointikykyä, verkostoitumista, profiloitumista, markkina-alueen laajentamista, kilpailukyyn varmistamista. Kansallisten linjausten mukaisesti tutkintomääriä tulisi nostaa 20 % vuoteen 2030 mennessä, mutta tähän ei ole osoitettu lisärahoitusta.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
KAMK 30`strategian ”Pieni – suuri korkeakoulu” mukaisesti, opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) hyväksymän ja rahoituksen perustana olevan toimiluvan ja ministeriön kanssa tehdyn tavoitesopimuksen 2021 -2024 mukaisesti koulutus, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta (TKI) ja aluekehitys.

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa rehtori/toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Rahoituspohjan vahvistaminen ja monipuolistaminen kaupunki-strategian tavoitteiden toteuttamiseksi.	Tilikauden tulos > 0

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tulokortit
Raportointivastuussa rehtori/toimitusjohtaja

Hyvää elämää älykkäässä kaupungissa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Uudistetun opintojaksopalautejärjestelmän vakiinnuttaminen, jotta palautetta voidaan arvioida systemaattisesti ja jatkuvan kehittämisen periaatteella. Opiskelijat osallistuvat kehittämiseen aktiivisesti.	Opiskelijatytytyväisyys (%)	72 %
Työn hallinnan parantaminen ja kuormittavuuden vähentäminen	Henkilöstön hyvinvointi (1 - 4)	3,1

Resurssiviisautta luontokaupungissa

Hankkeistetaan teemaan liittyviä kokonaisuuksia, mm. hiilineutraalin ympäristöstä/kestävästä kehityksestä	Hankkeet, jotka rahoitetaan horisontaalisen kestävän kehityksen EAKR-rahoituksella (lukumäärä)	5
---	--	---

Tulevaisuus nuorissa

Kirkastetaan koulutusten markkinointikärkeä monikanavaisessa viestinnässä. Tehostetaan somemarkkinointia, jossa hyödynnetään analytiikkaa. Kehitetään strategista markkinointia kumppanuusverkoston kautta.	Vetovoimaisuus: ensisijaisia hakijoita kaikissa koulutuksissa/aloituspaiikat	1500
Jatketaan NystartUp-opintoja, ohjataan kiihdyttämöön tehokkaasti.	Aloittaa/jatkaa yrittäjänä (valmistumishetkellä) / vuosi, henkilöä	10

Osaajista elinvoimaa

Kehitetään malli jatkuvan oppimisen optimoimiseksi. Rääätälöidään koulutuksia, tehostetaan markkinointia.	Avoin amk -opintopisteet, erilliset opinnot, maahanmuuttajien valmentava koulutus, korkeakoulujen väliset yhteistyösopimukset (mm. CampusOnline), erikoistumiskoulutukset	14600
Tuetaan opinnollistamista, mahdollisuutta suorittaa opintoja ristiinopiskelussa sekä vaihtoehtoisilla tavoilla. Tuetaan ja ohjataan henkilökohtaisesti opinnoissa viivästyneitä opintojen suorittamisessa.	Suoritettut tutkinnot (AKM/YAMK)	350/50

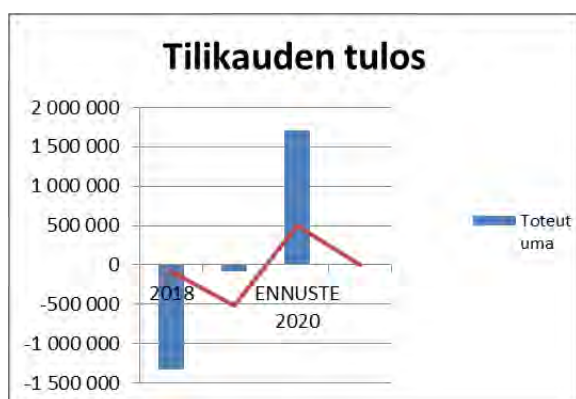
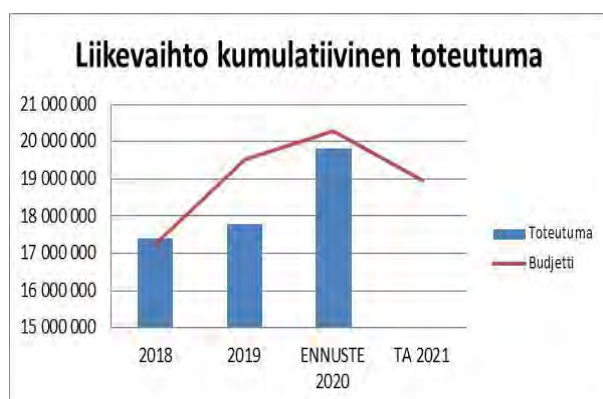
Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiärvio
Strategiset riskit	Alueen vetovoiman vaikutus osaavan työvoiman saantiin ja koulutusten vetovoimaisuus	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9

Riskiluokka	Riski	Riski-arvio
Rahoitusriskit	Perusrahoituksen vaihtelut 100 % tulusrahoituksessa AMK-sektorilla ja muutokset valtakunnallisessa korkeakoulupolitiikassa. Kansallisen TKI-rahoituksen vähenemisen vaikutukset/myöntövaltuuksien siirtyminen loppuvuoteen 2021. TKI-toiminnan omarahoituksen riittävyys	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Koulutusten vetovoima, koronapandemian vaikutukset	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit	ICT:n toimintahäiriöt	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 3 6

Henkilöstö

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Henkilöstö, htv2	193	200	210	210	210

10.8 Edukai Oy

Perustiedot

Toiminta-ajatus

Edukai Oy vastaa alueen koulutustarpeisiin tuottamalla laadukkaita koulutuspalveluita sekä kehittämällä uusia tarpeiden mukaisia koulutustuotteita. Yhtiö toimii markkinaehtoisesti ja pyrkii toiminnallaan tukemaan Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitoksen toimintaa. Edukai Oy toimii valtakunnallisesti ja Edukain Etäpalvelut -liiketoiminnan osalta myös kansainvälisesti.

Palvelujen nykytilan kuvaus

Edukai Oy järjestää työvoimapoliittista ja muuta kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavaa koulutusta ja osaamisen kehittämiseen liittyvää palvelua: ELY-keskuksille ja TE-toimistoille tarjottavaa maahanmuuttajien kotoutumiskoulutusta ja ei-tutkintotavoitteista työvoimakoulutusta, ELY-keskusten ja TE-toimistojen osarahoittamana tarjottavaa yhteishankintakoulutusta, työelämän edellyttämiä ns. korttikoulutuksia ja ammattipätevyyskoulutuksia sekä muita yrityksille ja organisaatioille tarjottavia täydennyskoulutuksia ja asiantuntijapalveluita. Uutena liiketoimintana on aloitettu Edukain Etäpalvelut eli Edukai Remote Services, joka mahdollistaa paik-kariippumattomat etäpalveluratkaisut globaalisti yritysten ja oppilaitosten ohjaus- ja opetustarpeisiin.

Toimintaympäristön muutokset

Maaanlaajuinen koronapandemia vaikuttaa siten, että työmarkkinoilla tapahtuu monenlaisia muutoksia ja väestön osaamista kehittäville ja työllistymistä edistäville toimenpiteille tulee kasvavaa tarvetta. Tämä lisää liiketoimintamahdollisuuksia julkisrahoitteisissa koulutuksissa. Toisaalta yhteiskunnallinen muutostilanne myös haastaa yhtiötä ja sen henkilöstöä uudenlaisten toimintatapojen ja menetelmien käyttöönottoon ja hallintaan mm. etäopetuksessa.

Työllisyydenhoidon kuntakokeiluiden käynnistymisellä v. 2021 voi olla vaikutuksia kuntakokeilualueella järjestettäviin koulutus- ja työllisyyspalveluihin. Kokeilun etenemistä seurataan aktiivisesti verkostoyhteistyöhön osallistumalla.

Palvelulinjaukset

Palvelulinjaus
Uudenlainen osaaminen
Asiakaslähtöiset ratkaisut ja palvelut
Nopea ja ketterä toteutus
Aito palveluasenne

Sitovat tavoitteet

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Sitova tavoite	Tavoite 2021
Selviytyminen omalla rahoituspohjalla	Positiivisen tuloksen kautta yhtiön taseen vahvistaminen.

Toiminnalliset tavoitteet

Kaupunkistrategiaa toteuttavat tavoitteet

Raportointivastuussa toimitusjohtaja

Osaajista elinvoimaa

Toiminnallinen tavoite	Mittari	Tavoite 2021
Laadukas kysyntää ja tarpeita vastaava palveluntarjonta asiakkaiden työllistymisen edistämiseksi	Työvoimakoulutusten asiakastyytyväisyyspalautteiden keskiarvo (1 - 5)	Asiakastyytyväisyyspalautteiden keskiarvo vähintään 4 (asteikolla 1-5)
Laadukkaat räätälöidyt palvelut yrityksille ja yhteisöille henkilöstön osaamisen kehittämiseksi	NPS (Net Promoter Score) palautteet lyhyt- ja kottikoulutuksissa sekä asiantuntijapalveluissa	NPS vähintään 50

Riskienhallinta

Riskiluokka	Riski	Riskiarvio
Strategiset riskit	Palvelutuotannon painottuminen liikaa ELY:n rahoittamiin koulutuksiin.	Todennäköisyys: 2 Vakavuus: 2 4
Rahoitusriskit	ELY:n rahoittamien koulutusten peruuntuminen opiskelijarekrytoinnin haasteista johtuen, jolloin menetetään huomattavia tuloja.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Toiminnalliset riskit	Korona-pandemiasta aiheutuva koulutusten järjestämisen ja opiskelijoiden osallistumisen vaikeutuminen sekä kykenemättömyys reagoida näihin toimintaympäristöstä aiheutuviin muutoksiin vaihtoehtoisilla toimintatavoilla.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 3 9
Vahinkoriskit	Henkilöstöresurssien riittävyys ja saatavuus mahdollisissa poikkeustilanteissa.	Todennäköisyys: 3 Vakavuus: 2 6

Henkilöstö

Edukai Oy	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023
Henkilöstö, htv2	12	11	13	15	17

